

Achtste jaargang, 2020,
nr. 2 (februari)

Bron: <https://www.toychamp.nl/kaart-van-europa-cito-300st-xxl>

Rechtspraak Europa

In één [klik](#) verbonden met Europa

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU). De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr). Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Roel Andrea, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Anne-Marie ten Bosch, Nicolien Keereweert, Joyce Kessels, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de [website van de rechtspraak](#) (inclusief archief), en op [Intro Europees recht](#) (alleen intern).

Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
 Deel I - Jurisprudentie	 5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie en burgerschap (S – V)	11
Belastingen	14
Belastingen, btw (Fi – S)	15
Belastingen, douane en tariefindeling	16
Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal	17
Beschermd oorsprongsbenaming	18
Brexit	19
Civiel	21
Consumenten (C)	22
Detentie en politieonderzoek (S)	23
Diensten, elektronische communicatiediensten	24
Draagmoederschap	24
Energiemarkt	24
Euthanasie	25
Famileleven en familierecht	25
Financiële diensten en markten	26
Gewasbeschermingsmiddelen	27
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	27
Godsdienstvrijheid (B)	29
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	29
IE - Intellectuele eigendom	31
Insolventie	32
Institutioneel recht	32
IPR	33
Landbouw en visserij (B)	35
LHBT-rechten	36
Luchtvaart (C)	37
Mededinging	37
Milieu, natuur, duurzame energie	38

Ne bis in idem (B – S)	40
Paspoort	41
Prejudiciële procedure HvJEU	41
Privacy en persoonsgegevens (B – C – S)	42
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	48
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	49
Psychiatrie en geestelijk gehandicapten	50
Rechtsstaat en rechterlijke macht	51
Recht op leven	54
Sport	56
Staatssteun	56
Strafrecht	57
Terrorisme (S)	60
Toegang tot documenten (B-S)	60
Vennootschapsrecht	61
Verkiezingen	62
Vervoer (B)	62
Vrijheid van meningsuiting (S)	63
Vrijheid van vereniging	63
Witwassen (S)	64
Deel II - Algemeen	65
Algemeen	65
Cursus en opleiding	65
Nieuwsbrieven	67
NL zaken bij het HvJEU	67
NL zaken bij het EHRM	78

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-395/18 – Tim – Italië – ECLI:EU:C:2020:58 – conclusie – arrest

Uitsluiting - Niet-nakoming door een voorgestelde onderaannemer

Richtlijn 2014/24/EU. Een Italiaanse aanbestedende dienst heeft een aanbesteding uitgeschreven voor een overheidsopdracht voor de levering van diensten, waarbij in de specificaties van het aanbestedingsdossier de mogelijkheid werd geboden om diensten in onderaanneming te geven. Om van die mogelijkheid gebruik te kunnen maken, moesten de kandidaten in hun inschrijving vermelden dat zij voornemens waren een deel van de diensten in onderaanneming te geven en een lijst van drie onderaannemers opnemen. Een van de inschrijvers (Tim) gaf in zijn inschrijving te kennen dat hij voornemens was een deel van de diensten in onderaanneming te geven en vermeldde daarbij de namen van het drietal beoogde onderaannemers. Omdat op een van die onderaannemers een facultatieve uitsluitingsgrond van toepassing was (hij had verplichtingen op het gebied van sociaal en arbeidsrecht geschonden), heeft de aanbestedende dienst de inschrijver van de procedure uitgesloten. Kort samengevat wil de verwijzende rechter weten of richtlijn 2014/24/EU de aanbestedende dienst de mogelijkheid biedt om een inschrijver uit te sluiten van een aanbestedingsprocedure om redenen die betrekking hebben op een in de inschrijving voorgestelde onderaannemer.

Hof: Artikel 57, lid 4, onder a), van richtlijn 2014/24/EU verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan de aanbestedende dienst de mogelijkheid of zelfs de verplichting heeft om de ondernemer die de inschrijving heeft ingediend, uit te sluiten van deelname aan de aanbestedingsprocedure wanneer wordt vastgesteld dat de in die bepaling bedoelde uitsluitingsgrond van toepassing is ten aanzien van een van de in de inschrijving van die ondernemer vermelde onderaannemers. Deze bepaling, gelezen in samenhang met artikel 57, lid 6, van deze richtlijn, en het evenredigheidsbeginsel, verzetten zich daarentegen wel tegen een nationale regeling die bepaalt dat een dergelijke uitsluiting automatisch plaatsvindt.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 29 januari 2020 – zaak C-796/18 – Informatikgesellschaft für Software-Entwicklung – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:47 – conclusie

Begrip „overeenkomst onder bezwarende titel” – Horizontale samenwerking tussen aanbestedende diensten

Richtlijn 2014/24/EU. Verzoeker bestrijdt bij de verwijzende rechter de tussen de stad Keulen en de deelstaat Berlijn gesloten overeenkomst op grond waarvan deze laatste aan de stad Keulen een softwareprogramma voor het meldkamersysteem van haar brandweerkorps ter beschikking stelt. Aan die overeenkomst is een samenwerkingsovereenkomst verbonden. De verwijzende rechter wil weten of de relatie tussen de aanbestedende diensten die aan dit geding ten oorsprong ligt al dan niet onder de voorschriften inzake de plaatsing van overheidsopdrachten van richtlijn 2014/24 valt. Daarmee wordt het Hof de gelegenheid geboden om zijn eerdere rechtspraak aan te vullen, zij het in het licht van een nieuwe bepaling (artikel 12, lid 4, van richtlijn 2014/24).

A-G: Artikel 12, lid 4, van richtlijn 2014/24/EU moet aldus worden uitgelegd dat een tussen twee aanbestedende diensten gesloten schriftelijke overeenkomst betreffende de terbeschikkingstelling van software, waaraan een overeenkomst voor onderlinge samenwerking is verbonden, een „opdracht” in de zin van die bepaling vormt.

Die contractuele relatie is ook dan een relatie onder bezwarende titel wanneer de ontvanger van de software hiervoor een prijs noch een vergoeding van de kosten hoeft te betalen, indien elk van de partijen (en dus ook de ontvangende dienst) zich ertoe verbindt om de andere partij de toekomstige aanpassingen en doorontwikkelingen van die software ter beschikking te stellen en die aanpassingen

en doorontwikkelingen onontbeerlijk zijn voor de verrichting van een openbare dienst waarmee beide aanbestedende diensten zijn belast, zodat zij zeker zullen plaatsvinden.

De samenwerking tussen aanbestedende diensten overeenkomstig artikel 12, lid 4, onder a), van richtlijn 2014/24 hoeft niet noodzakelijkerwijs betrekking te hebben op de openbare diensten zelf die zij aan de burgers moeten verlenen. Een samenwerking die is gericht op ondersteunende activiteiten voor die diensten valt onder artikel 12, lid 4, van richtlijn 2014/24 wanneer, bijvoorbeeld, de ondersteunende activiteiten onontbeerlijk zijn voor de openbare dienst in die zin dat hij zonder die activiteiten niet kan worden verricht.

De samenwerking tussen aanbestedende diensten die een particuliere ondernemer bevoordeelt ten opzichte van zijn concurrenten op de markt valt niet onder artikel 12, lid 4, van richtlijn 2014/24.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 31 januari 2020 – zaak C-835/19 Autostrada Torino Ivrea Valle D’Aosta*

Concessieovereenkomst

Richtlijn 2014/23/EU. De vraag is of een nationaalrechtelijke bepaling, dat de overheidsdiensten onvoorwaardelijk verbiedt om bij de gunning van verlopen of aflopende snelwegconcessies gebruik te maken van de procedures van artikel 183, dat de projectfinanciering regelt, in strijd is met het Unierecht.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-177/18 – Baldonado Martín – Spanje – ECLI:EU:C:2020:26 – conclusie – arrest

Arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Vergoeding einde dienstverband

Richtlijn 1999/70/EG. Raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd. Artikelen 151 en 153 VWEU. Artikelen 20 en 21 EU Handvest. De vragen zijn gerezen in het kader van een geding over de betaling van een vergoeding wegens beëindiging van het dienstverband tussen de partijen.

*Hof: Clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, staat **niet** in de weg aan een nationale wettelijke regeling waarbij er noch voor werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd die als ambtenaar zonder vaste aanstelling in dienst zijn genomen, noch voor ambtenaren met vaste aanstelling die in het kader van een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd in dienst zijn genomen, wordt voorzien in betaling van een vergoeding aan het einde van het dienstverband, terwijl die regeling wel voorziet in betaling van een dergelijke vergoeding aan arbeidscontractanten in vaste dienst wanneer hun arbeidsovereenkomst om een objectieve reden wordt opgezegd.*

De artikelen 151 en 153 VWEU alsmede clausule 4, lid 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, staan niet in de weg aan een nationale wettelijke regeling waarbij er voor werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd die als ambtenaar zonder vaste aanstelling in dienst zijn genomen, niet wordt voorzien in betaling van een vergoeding aan het einde van het dienstverband, terwijl aan arbeidscontractanten met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd bij het verstrijken van hun arbeidsovereenkomst wel een vergoeding wordt toegekend.

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-32/19 – Pensionsversicherungsanstalt – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:25 – geen conclusie – arrest

Duurzaam verblijfsrecht - Werknemer die op het tijdstip waarop hij zijn werkzaamheid staakt, de leeftijd heeft bereikt waarop hij aanspraak heeft op een ouderdomspensioen

Richtlijn 2004/38/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de weigering van de pensioendienst om verzoeker ter aanvulling van diens ouderdomspensioen de toeslag toe te kennen waarin de Oostenrijkse wetgeving voorziet. Zweden heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 17, lid 1, onder a), van richtlijn 2004/38/EG moet aldus worden uitgelegd dat de voorwaarden waaronder in het gastland een duurzaam verblijfsrecht wordt verworven nog voordat de ononderbroken periode van vijf jaar verblijf verstreken is, te weten in de betrokken lidstaat gedurende ten minste de laatste twaalf maanden werkzaam zijn geweest en er meer dan drie jaar ononderbroken hebben verbleven, gelden voor een werknemer die op het tijdstip waarop hij zijn werkzaamheid staakt, de leeftijd heeft bereikt waarop hij volgens de wetgeving van die lidstaat aanspraak heeft op een ouderdomspensioen.

HvJ – ARREST – 23 januari 2020 – zaak C-29/19 – Bundesagentur für Arbeit – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:36 – geen conclusie – arrest

Werkloosheidsuitkeringen

Verordening (EG) nr. 883/2004. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over het bedrag van de werkloosheidsuitkeringen die de Bundesagentur aan verzoeker op grond van het nationale recht heeft toegekend. Tsjechië heeft schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak.

Hof: Artikel 62, leden 1 en 2, van verordening (EG) nr. 883/2004 verzet zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die, hoewel zij bepaalt dat er voor de berekening van de werkloosheidsuitkeringen wordt uitgegaan van het vroegere loon, niet toestaat dat er, wanneer de betrokkene niet voor de volle duur van de in die wettelijke regeling bepaalde referentieperiode voor de vaststelling van het loon dat als basis dient voor de berekening van de werkloosheidsuitkering loon heeft genoten voor de laatste werkzaamheden in loondienst die hij onder die wetgeving heeft verricht, rekening wordt gehouden met het loon dat de betrokkene voor die werkzaamheden heeft genoten.

Artikel 62, leden 1 en 2, van verordening nr. 883/2004 verzet zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die weliswaar bepaalt dat de berekening van de werkloosheidsuitkeringen uitgaat van het vroegere loon, doch niet toestaat dat er, wanneer het door de betrokkene genoten loon voor de laatste werkzaamheden in loondienst die hij onder die wetgeving heeft verricht pas na beëindiging van zijn dienstverband is vastgesteld en betaald, rekening wordt gehouden met het loon dat de betrokkene voor die werkzaamheden heeft genoten.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 22 januari 2020 – zaak C-658/18 – UX (Statut des juges de paix italiens) – Italië – ECLI:EU:C:2020:33 – conclusie

Arbeidsvoorwaarden Italiaanse vredesrechter – Recht op jaarlijkse vakantie

Richtlijn 2003/88/EG. Richtlijn 1999/70/EG. Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, Clausule 4.

A-G: De Giudice di pace di Bologna (vrederechter Bologna, Italië) is een rechterlijke instantie in de zin van artikel 267 VWEU.

Artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een Italiaanse vrederechter wiens vergoeding bestaat uit een gering basisbedrag en vergoedingen voor afgehandelde zaken en zittingen, dient te worden beschouwd als werknemer in de zin van artikel 7 van de Arbeidstijdenrichtlijn en daarom recht heeft op een jaarlijkse vakantie van ten minste vier weken met behoud van loon, wanneer hij in aanzienlijke mate werkzaamheden als rechter verricht, niet zelf kan beslissen welke zaken hij behandelt, en valt onder de tuchtrechtelijke verplichtingen van beroepsrechters.

Een dergelijke vrederechter, die slechts voor een bepaalde periode is benoemd, is vergelijkbaar met een Italiaanse beroepsrechter wat betreft de duur van de jaarlijkse vakantie met behoud van loon, zodat hij overeenkomstig clausule 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in dezelfde mate aanspraak kan maken op vakantie als een beroepsrechter. Het gedurende de vakantie te ontvangen loon moet worden berekend aan de hand van zijn gebruikelijke beloning gedurende zijn werkzaamheden als rechter.

Een regeling inzake de persoonlijke aansprakelijkheid van rechters voor kwade trouw of grove schuld, in geval van kennelijke schending van de wet en het Unierecht' moet aldus worden uitgelegd dat de toepassing van de voorrangsbepalingen van het Unierecht geen aanleiding kan geven tot aansprakelijkheid van rechters. Voor zover een dergelijke uitlegging niet mogelijk is, kan de regeling niet worden toegepast.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 29 januari 2020 – zaak C-762/18 – Varhoven kasatsionien sad na Republika Bulgaria– Bulgarije – ECLI:EU:C:2020:49 – [conclusie](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 29 januari 2020 – zaak C-37/19 – Iccrea Banca – Italië – ECLI:EU:C:2020:49 – [conclusie](#)

Terugkeer na onrechtmatig ontslag - Gevolgen voor recht op jaarlijkse vakantie?

Richtlijn 2003/88/EG. Artikel 31 EU Handvest. Heeft een werknemer recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon voor de periode vanaf de datum van zijn ontslag tot en met de datum van de hervatting van zijn werkzaamheden op deze positie wanneer is vastgesteld dat die werknemer op onrechtmatige wijze uit zijn functie is ontslagen?

A-G: Wanneer een nationale regeling bepaalt dat een werknemer die onrechtmatig is ontslagen zijn werkzaamheden moet kunnen hervatten, dienen artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG en artikel 31, lid 2, EU Handvest in die zin te worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan nationale wetgeving, rechtspraak of gebruiken volgens welke die werknemer geen recht heeft op jaarlijkse vakantie met behoud van loon voor de periode vanaf de datum van het ontslag tot en met de datum waarop hij zijn werkzaamheden heeft hervat.

Artikel 7, lid 2, van richtlijn 2003/88 en artikel 31, lid 2, van het Handvest dienen aldus te worden uitgelegd dat ze in de weg staan aan nationale wetgeving, rechtspraak of gebruiken volgens welke de financiële vergoeding voor opgebouwde maar niet-opgenomen vakantie na beëindiging van het dienstverband niet verschuldigd is wanneer de werknemer zijn recht op vakantie niet heeft kunnen uitoefenen vóór de beëindiging van het dienstverband wegens een ontslag dat door de nationale rechter onrechtmatig is verklaard en waarbij deze laatste tevens met terugwerkende kracht het herstel van het dienstverband heeft gelast voor het tijdvak tussen de onrechtmatige handeling van de werkgever en de latere wederindienstneming, met uitzondering van eventuele perioden dat die werknemer voor een andere werkgever heeft gewerkt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 14 januari 2020 – zaak C-841/19 – Fogasa*

Loonwaarborgfonds bij insolventie – Vermindering bedrag vanwege deeltijdarbeid – Gelijke behandeling

Richtlijn 79/7/EEG. Richtlijn 2006/54/EG. Is een nationale regeling waarbij het bedrag dat de werknemer met een deeltijdarbeidsovereenkomst van het Spaans loonwaarborgfonds kan vorderen wegens insolventie of faillissement van de werkgever, tweemaal wordt verminderd vanwege het deeltijdkarakter van de arbeidsovereenkomst, in strijd met het Unierecht?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 27 januari 2020 – zaak C-866/19 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych*

Vaststelling bedrag van uitkering – Tijdvakken van niet-bijdragebetaling

Verordening 883/2004. Verordening 1407/71. De vraag gaat over de uitlegging van artikel 52, lid 1, onder b) van verordening 883/2004. Moet het bevoegde orgaan, ter zake van de vaststelling van

zowel het theoretische bedrag als het werkelijke bedrag van de uitkering overeenkomstig het nationale recht, tijdvakken van niet-bijdragebetaling in aanmerking nemen tot een maximum van 1/3 van het totaal van de krachtens het nationale recht en de wetgeving van andere lidstaten vervulde tijdvakken van bijdragebetaling?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 28 januari 2020 – zaak C-843/19 – INSS*

Gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep – Vervroegd pensioen

Richtlijn 79/7/EEG. Richtlijn 2006/54/EG. Verzoekster heeft verzocht om verlening van vervroegde uittreding per 04-01-2017, de datum waarop zij de leeftijd van 63 jaar zou bereiken en zij haar arbeidsovereenkomst vrijwillig wenste te beëindigen. Het INSS heeft de verlening van vervroegde uittreding geweigerd, omdat het bedrag van het door betrokkene te ontvangen ouderdomspensioen lager zou zijn dan het bedrag van het minimumpensioen dat zij, op grond van haar gezinssituatie, zou ontvangen bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Is een nationale regeling, die van alle deelnemers aan de algemene regeling vereist dat zij, om vrijwillig vervroegd te kunnen uittreden, een ouderdomspensioen ontvangen dat, berekend volgens het gewone systeem, ten minste gelijk is aan het minimumpensioen, waarbij het aantal vrouwen waarop zij van toepassing is veel groter is dan het aantal mannen, in strijd met het Unierecht?

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – EINDUITSPRAAK – na HvJ zaak C-95/18 en C-96/18 - 24 januari 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:19](#) - [ECLI:NL:HR:2020:17](#) - [ECLI:NL:HR:2020:18](#)

Mini-job - Sociale verzekeringsplicht

Verordening 1408/71. Artikel 45 VWEU. Artikel 48 VWEU. Ingezetene met beperkte dienstbetrekking in Duitsland (mini-job), waardoor zij daar niet verzekerd is. Uitsluiting van de Nederlandse volksverzekeringen (AOW, Kinderbijslag) niet strijdig met Unierecht.

- Nederland hoeft pensioengerechtigde niet als verzekerde aan te merken bij Duitse socialeverzekeringsplicht ([taxlive](#))

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 2 december 2019 (publ. 31.1.2020) - [ECLI:NL:RBDHA:2019:13557](#)

Premieplicht - Rijnvarende

Verordening (EG) 987/2009. Eiser is in 2011 werkzaam geweest op een schip en aan te merken als een Rijnvarende in de zin van het Rijnvarendenverdrag en de Rijnvarendenovereenkomst. Eiser is vanaf 1 januari 2011 tot en met 31 juli 2011 werkzaam geweest voor een Luxemburgse en vanaf 31 juli 2011 voor een Zwitserse vennootschap. Eiser heeft verzocht om vrijstelling van de premieheffing volksverzekeringen en verweerder heeft de vrijstelling geweigerd. Eiser is naar het oordeel van de rechtbank in 2011 sociaal verzekerd in Nederland, omdat de exploitant van het schip in Nederland is gevestigd. Verweerder is bevoegd om de verzekeringsplicht van eiser vast te stellen. Verweerder is niet gebonden aan de door de Zwitserse en Luxemburgse autoriteiten afgegeven E101, E106 en A1-verklaringen, aangezien deze niet rechtsgeldig zijn afgegeven. Verweerder heeft naar het oordeel van de rechtbank de procedurevoorschriften van de artikelen 6, 16 en 73 van de Verordening (EG) 987/2009 niet geschonden. Aan eiser komt geen aftrek ter voorkoming van dubbele belasting toe en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn niet geschonden. Ten slotte heeft eiser geen recht op een immateriële schadevergoeding, omdat de gemachtigde van eiser heeft ingestemd met verlenging van de beslistermijn op het bezwaar. Beroep ongegrond

- Nederlandse premieplicht voor Rijnvarende in dienst van buitenlandse werkgevers ([Taxlive](#))

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 2 december 2019 (publ. 31.1.2020) – ECLI:NL:RBDHA:2019:13556 – zie ook: ECLI:NL:RBDHA:2019:13559

Premieplicht - Rijnvarende

Verordening (EG) 987/2009. Eiser is van 1 januari 2011 tot en met 31 augustus 2011 werkzaam geweest op een schip en aan te merken als Rijnvarende in de zin van de Rijnvarendenovereenkomst. In deze periode is eiser werkzaam geweest voor een Luxemburgse vennootschap. Eiser heeft voor deze periode verzocht om vrijstelling van de premieheffing volksverzekeringen en verweerder heeft de vrijstelling geweigerd. Eiser is naar het oordeel van de rechtbank in 2011 sociaal verzekerd in Nederland, omdat de eigenaar van het schip volgens de Rijnvaartverklaring in Nederland is gevestigd. Verweerder is bevoegd om de verzekeringsplicht van eiser vast te stellen. Verweerder is niet gebonden aan de door de Luxemburgse autoriteiten afgegeven E106-verklaring, aangezien deze niet rechtsgeldig is afgegeven. Verweerder heeft naar het oordeel van de rechtbank de procedurevoorschriften van de artikelen 6, 16 en 73 van de Verordening (EG) 987/2009 niet geschonden. Ten slotte heeft eiser geen recht op een immateriële schadevergoeding, omdat de gemachtigde van eiser heeft ingestemd met verlenging van de beslistermijn op het bezwaar. Beroep ongegrond

 Nederlandse premieplicht voor Rijnvarende in dienst van Luxemburgse werkgever ([Taxlive](#))

NOOT – bij HvJ 21 december 2019, zaak C-16/18, D.

EU-Hof: Detacheringsrichtlijn alleen van toepassing bij voldoende nauwe band met tijdelijk werkland ([ECER](#))

Diensten zoals de boordservice en passagierscatering in internationale treinen die door verschillende lidstaten rijden vallen niet onder de detacheringsrichtlijn, voor zover de werknemers een aanzienlijk deel van het werk dat aan deze diensten is verbonden op het grondgebied van een en dezelfde lidstaat verrichten en daar hun dienst beginnen of beëindigen. Dat heeft het EU-Hof geantwoord op vragen van een Oostenrijkse rechter.

NOOT – bij HvJ 17 april 2018, zaak C-414/16 Vera Egenberger/Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung en HvJ 11 september 2018 zaak C-68/17 IR/JQ

Annotatie - Het discriminatieverbod als katalysator van de negatieve vrijheid van religie in identiteitsgebonden organisaties - HvJ EU 17 april 2018, C-414/16 () en HvJ EU 11 september 2018, C-68/17 () [ArA 2019/3.2 - Dorssemont, F. - 1-12-2019](#)

CONSULTATIE

Genderloonkloof – transparantie inzake lonen voor mannen en vrouwen, 6 januari 2020 – 3 februari 2020 ([EC](#))

WIKI

[Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en burgerschap (S – V)

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 – D. e.a. t. Roemenië – persbericht – arrest (niveau 2) – 75953/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD007595316

Eventuele uitzetting van migrant vormt geen schending – Wel schending in verband met ontbreken effectief rechtsmiddel

Artikel 13 EVRM. Klager heeft de Irakese nationaliteit en verbleef vanaf 1994 af en aan in Roemenië, eerst legaal, toen illegaal en daarna werd zijn verblijf gedoogd. In 2007 is hij vervolgd wegens mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie en in 2014 daarvoor veroordeeld tot zeven jaar gevangenisstraf. Daarnaast kreeg hij een inreisverbod van vijf jaar. In 2017, nadat hij de gevangenisstraf had uitgezeten, maakte klager bezwaar tegen zijn uitzetting en deed hij een asielaanvraag. Al zijn bezwaren en verzoeken zijn afgewezen. In 2017 is door het EHRM een interim maatregel genomen tot uitstel van zijn uitzetting.

EHRM: Klager heeft weinig bewijs naar voren gebracht dat zijn individuele omstandigheden een gevaar voor schending van artikel 2 en 3 EVRM in Irak zouden opleveren, mede omdat Irak het ne bis in idem beginsel toepast, zodat hij niet opnieuw voor dezelfde misdrijven vervolgd zal worden. Ook had klager kennelijk een normale verhouding met de Irakese autoriteiten, die hem op zijn verzoek verschillende documenten hadden verstrekt. Geen schending van artikel 2 en 3 EVRM in geval van uitzetting.

Hoewel klager een asielverzoek heeft kunnen doen en bezwaar tegen uitzetting heeft kunnen indienen, hadden deze middelen geen opschortende werking, hetgeen onverenigbaar is met EHRM-jurisprudentie. Schending van artikel 13 EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 3 december 2019 – B.L. t. Frankrijk – persbericht 9.1.2020 – beslissing (niveau 3) – 48104/14 – ECLI:CE:ECHR:2019:1203DEC004810414

Niet-ontvankelijkheid – geen contact meer met advocaat – klacht onvoldoende onderbouwd

Artikel 3 EVRM. Het betreft een klacht van een groot aantal asielzoekers over de levensomstandigheden (3 EVRM) in een tentenkamp in Metz (Frankrijk) waar zij enige tijd zijn ondergebracht. Een groot aantal klagers is niet ontvankelijk verklaard in hun klacht omdat het hof vaststelt dat zij kennelijk geen belangstelling meer hebben om hun klacht voort te zetten nu zij geen contact meer hebben onderhouden met hun advocaat. Een klaagster is niet-ontvankelijk verklaard in haar klacht omdat zij geen nadere details over haar leefomstandigheden heeft verstrekt en daarmee onvoldoende aan heeft kunnen tonen dat zij niet in haar eerste levensbehoefte kon voorzien. Derhalve is de klacht onvoldoende onderbouwd.

 CEDH : Le contentieux des étrangers, un contentieux sans requérants ? (Libertés chéris)

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 28 januari 2020 – Savran t. Denemarken – uitspraak van 1.10.2019 – persbericht verwijzing

Dader met psychiatrische ziekte kan niet worden uitgezet zonder voldoende garanties voor toegang tot zorg

Artikel 3 EVRM. Klager is een Turkse man die in Denemarken woont. Nadat klager veroordeeld is voor medeplegen van zware mishandeling met de dood tot gevolg hebbende, is klager voor onbepaalde tijd in een beveiligde instelling voor ernstig geestelijk gehandicapten geplaatst met bevel tot uitzetting. Op basis van medische rapporten, adviezen van de immigratiedienst en verklaringen van klager heeft de rechtbank de straf veranderd in behandeling op een psychiatrische afdeling. Het oordeelde ook dat het, ondanks de ernst van het misdrijf, ongepast zou zijn om het uitzettingsbevel ten uitvoer te leggen. In hoger beroep ingesteld door het Openbaar Ministerie heeft de Hoge Raad het vonnis ongedaan gemaakt.

Het Hof overweegt dat autoriteiten per geval moeten bepalen of de algemeen beschikbare zorg in de ontvangende staat toereikend en passend is om de ziekte te behandelen om lijden dat in strijd is met artikel 3 te voorkomen. Belangrijke factoren zijn de daadwerkelijke toegang tot de nodige zorg,

kostenoverweging van de behandeling, het bestaan van een sociaal en familienetwerk en de af te leggen afstand voor behandeling. Het Hof merkt voorts op dat een belangrijk element in de zaak van klager de benodigde follow-up en controle is om verergering van zijn psychotische symptomen bij ontslag te voorkomen.

Het Hof deelt de zorgen van de rechtbank of klager de noodzakelijke behandeling in Turkije zou kunnen krijgen. Die onzekerheid doet ernstige twijfels rijzen over de impact van uitzetting op klager, die de uitzettende staat moet weerspreken door het verkrijgen van individuele en toereikende garanties van de ontvangende staat als voorwaarde voor de uitzetting. De garanties moeten aantonen dat de juiste zorg beschikbaar en toegankelijk zou zijn. Het Hof concludeert dat als klager naar Turkije zou worden overgeplaatst zonder dat de Deense autoriteiten dergelijke persoonlijke en toereikende garanties hebben verkregen dit een schending van het verdrag oplevert. Bij het arrest is een gezamenlijke dissenting opinion van drie rechters gevoegd.

- A new chapter on the deportation of ill persons and Article 3 ECHR: the European Court of Human Rights judgment in *Savran v. Denmark* ([strasbourgobservers](#))

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 16 januari 2020 – F.O e.a. t. Nederland en Italië – subject matter of the case – 48125/19

Asielaanvraag gezin – Dublinverordening – “special protection”

Artikel 3 EVRM. De zaak gaat over een Nigeriaans echtpaar en hun in Nederland geboren kind. De asielaanvraag in Nederland is afwezen omdat volgens de Nederlands autoriteiten, de Italiaanse autoriteiten op grond van de Dublin-verordening verantwoordelijk zouden zijn voor de behandeling van hun asielaanvraag. De man heeft in Italië de status van asielzoeker. De vrouw heeft in Italië een verblijfsvergunning gekregen voor “special protection”. Klagers klagen over de opvangomstandigheden in Italië die niet geschikt zouden zijn voor een gezin met een baby.

Het hof stelt acht vragen aan Italië (o.a. over wat een verblijfsvergunning voor “special protection” inhoudt) en twee vragen aan Nederland over een eventuele terugkeer naar Italië en een eventuele schending van artikel 3 EVRM.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 16 januari 2020 – V.A. e.a. t. Nederland en Italië – subject matter of the case – 48062/19

Asielaanvraag gezin – Dublinverordening – “special protection”

Artikel 3 EVRM. De zaak gaat over een Nigeriaans echtpaar en hun vier minderjarige kinderen in de leeftijd van 3 maanden tot acht jaar oud. De asielaanvraag in Nederland is afwezen omdat volgens de Nederlands autoriteiten, de Italiaanse autoriteiten op grond van de Dublin-verordening verantwoordelijk zouden zijn voor de behandeling van hun asielaanvraag.

Klagers hebben in Italië een verblijfsvergunning op humanitaire gronden gekregen (geldig voor twee jaar). Hun verzoeken om verlenging hebben ertoe geleid dat zij een verblijfsvergunning hebben gekregen voor “special protection”. Klagers klagen over de opvangomstandigheden in Italië die niet geschikt zouden zijn voor hun gezin.

Het hof stelt zeven vragen aan Italië (o.a. over wat een verblijfsvergunning voor “special protection” inhoudt) en twee vragen aan Nederland over een eventuele terugkeer naar Italië en een eventuele schending van artikel 3 EVRM.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht – Nederland – 14 januari 2020 – na HvJ 29 juli 2019 – C-680/17 Vethanayagam e.a. – ECLI:NL:RBDHA:2020:694

Visumcode en rechtsmiddel

Verordening (EG) nr. 810/2009. De zaak gaat over de afwijzing van aanvragen voor een visum voor kort verblijf. Tsjechië, Denemarken, Estland, Frankrijk, Italië, Polen en Zwitserland hebben in de procedure bij het HvJ schriftelijke opmerkingen ingediend.

27. De rechtbank concludeert dat nu verweerder niet bevoegd is de aanvragen van eisers en referente in behandeling te nemen en verweerder de bezwaren van eisers en die van referente in het bestreden besluit II terecht niet-ontvankelijk heeft verklaard, zij niet kan toekomen aan een beoordeling van het beroep van referente op artikel 8 van het EVRM in het kader van de visumprocedures van eisers. Eisers en referente moeten het beroep op artikel 8 van het EVRM aan de orde stellen in de procedure in Zwitserland. De arresten van het EHRM in de zaken Nada tegen Zwitserland en Kupfinger tegen Duitsland waarnaar eisers hebben verwezen, maken dat niet anders. Uit de door eisers aangehaalde overwegingen uit die arresten volgt (nog) niet dat het effectieve rechtsmiddel in de lidstaat aanwezig moet zijn waar de gestelde schending van artikel 8 van het EVRM zich voordoet. Ook de grieven van eisers en referente over de hoogte van de leges en over de hoorplicht moeten zij in de procedure in Zwitserland aan de orde stellen. In zoverre is er sprake van een waarborg voor toegang tot de rechter en een daadwerkelijk rechtsmiddel als bedoeld in artikel 47 van het Handvest. Voor zover eisers menen dat daarvan in hun individuele geval geen sprake is, zullen zij zich – zo nodig – moeten wenden tot het EHRM om een klacht in te dienen.

De rechtbank verklaart de beroepen ongegrond.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 23 januari 2020 – zaak C-901/19 CF et DN*

Subsidiaire bescherming – Asiel – Ernstige bedreiging door gewapend conflict

Richtlijn 2011/95/EU. Verzoekers zijn Afghaanse staatsburgers en zijn afkomstig uit de provincie Nangarhar. De asielaanvragen die zij in Duitsland hebben ingediend, zijn afgewezen. Ook de beroepen die zij daartegen hebben ingesteld zijn verworpen. Verzoekers vorderen in hoger beroep toekenning van subsidiaire bescherming overeenkomstig § 4 van de asielwet. Is een bepaling van nationaal recht volgens welke alleen sprake kan zijn van een ernstige bedreiging van het leven van een persoon als gevolg van willekeurig geweld in het kader van een gewapend conflict (in gevallen waarin de persoon zelf niet specifiek wordt geraakt) wanneer is vastgesteld dat er reeds een minimumaantal te betreuren burgerslachtoffers is, in strijd met de richtlijn? Zo ja, moet bij de beoordeling of zich een bedreiging zal voordoen ten volle rekening gehouden worden met alle omstandigheden van het individuele geval?

NOOT – bij HvJ 12 december 2019, zaak C-380/18, E.P. en gevoegde zaken C-381/18 en C-382/18 G.S. en V.G.

Threats to public security in EU immigration law: Finding the right discretion ([European law blog](#))

Recently, the CJEU has handed down two judgments in E.P. and G.S. & V.G. on the interpretation of the Schengen Borders Code (SBC) and the Family Reunification Directive respectively. On that occasion, the Court was asked to clarify the conditions pursuant to which a third-country national could be considered a 'threat to public security'. Does it suffice that immigration authorities regard a third-country national with suspicion, or are they conversely required to reproduce the exigent standards developed in free movement law?

EDPS

- EDPS Opinion - Preliminary Opinion on data protection and scientific research, januari 2020 ([EDPS](#))
- Right to information – Guide for authorities when taking fingerprints for Eurodac [van FRA en EDPS], januari 2020 ([EDPS](#))

OVERIG

- EASO publishes a new Country of Origin Information (COI) report: Syria - Actors ([EASO](#))
- EASO publishes a COI report: Syria – Exercise of authority in recaptured areas ([EASO](#))
- The end of protection? Cessation and the 'return turn' in refugee law ([EU immigration law blog](#))
- Individual rights in EU migration and asylum law ([EU immigration law blog](#))

- Motivering in vreemdelingenuitspraken (NJB)
- Refugee camps at EU external borders, the question of the Union's responsibility, and the potential of EU public liability law ([Verfassungsblog](#))

Belastingen

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-725/18 – Anton van Zantbeek – België – ECLI:EU:C:2020:54 – geen conclusie – arrest

Vrij verkeer van kapitaal – Beurstaks voor transacties via buitenlandse makelaars

Samenvatting onder: [Financiële diensten en markten](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 14 januari 2020 – zaak C-19/19 – Pantochim – België – ECLI:EU:C:2020:2 – conclusie

Invordering schuldvorderingen die voortvloeien uit EOGFL, landbouwheffingen en douanerechten – Preferentiële behandeling – Verrekening

Richtlijn 76/308/EEG. Richtlijn 2008/55/EG. Richtlijn 2010/24/EU. In wezen gaat het om de vraag of een fiscale schuldvordering van Pantochim jegens de Belgische Staat kan worden verrekend met een btw-vordering van de Duitse Staat jegens dezelfde vennootschap. De Duitse Staat had op grond van richtlijn 76/308, zoals omgezet in het Belgische recht, de Belgische Staat verzocht om bijstand om de betrokken schuldvordering te kunnen invorderen.

A-G: Artikel 13, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2010/24/EU waarin is bepaald dat 'iedere schuldvordering waarvoor een verzoek tot invordering is ingediend, wordt behandeld alsof het een schuldvordering van de aangezochte lidstaat zelf betreft', moet aldus worden uitgelegd dat die laatste lidstaat de bevoegdheden en de procedures dient aan te wenden die in zijn rechtsstelsel zijn vastgesteld bij de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen ter zake van schuldvorderingen met betrekking tot dezelfde belasting of hetzelfde recht dan wel een soortgelijke belasting of soortgelijk recht. De eerste en de derde alinea van artikel 13, lid 1, van richtlijn 2010/24 moeten aldus worden uitgelegd dat de schuldvordering van de verzoekende lidstaat echter niet de status van een materiële schuldvordering van de aangezochte lidstaat krijgt.

Het begrip 'preferentiële behandeling' in artikel 13, lid 1, derde alinea, van richtlijn 2010/24 verwijst naar elk mechanisme dat, in geval van samenloop, een preferentiële betaling van de schuldvordering van de aangezochte lidstaat tot gevolg heeft. Dit omvat, maar is niet beperkt tot, preferentiële of voorrangrechten die aan de schuldvorderingen van de aangezochte lidstaat worden toegekend met betrekking tot de volgorde of de rangorde van hun betaling, rekening houdend met het insolventiesysteem van die lidstaat. De aangezochte lidstaat kan dergelijke preferentiële of voorrangrechten toekennen aan de schuldvorderingen van de verzoekende lidstaten, maar is daar niet toe verplicht.

De algemene bevoegdheid om wederzijdse schuldvorderingen op grond van het nationale recht te verrekenen, maakt deel uit van de bevoegdheden en procedures waarin het nationale recht voor de invordering van schuldvorderingen van de aangezochte lidstaat, maar ook van schuldvorderingen van andere schuldeisers voorziet wanneer er wederzijdse vorderingen zijn, en die bevoegdheid valt in beginsel onder artikel 13, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2010/24.

Een mechanisme dat de invorderingsprocedure enkel vereenvoudigt en geen preferentiële of voorrangrechten toekent met betrekking tot de volgorde of de rangorde van betaling van de schuldvorderingen van de aangezochte lidstaat, valt onder de bevoegdheden en procedures zoals bedoeld in artikel 13, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2010/24.

De derde alinea van artikel 13, lid 1, van richtlijn 2010/24 verandert de status van de schuldvordering van de verzoekende lidstaat niet en leidt niet tot de overdracht van de schuldvordering van de verzoekende lidstaat aan de aangezochte lidstaat. Rekening houdend met het doel van richtlijn 2010/24, namelijk er onder meer voor zorgen dat de aangezochte lidstaat de verzoekende lidstaat bij de invordering van de schuldvorderingen van de verzoekende lidstaat bijstaat, moet de toekenning van een preferentiële behandeling op grond van artikel 13, lid 1, derde alinea, van richtlijn 2010/24 niet ten nadele, maar ten voordele van de verzoekende lidstaat zijn.

- België moet volgens A-G HvJ eigen bevoegdheden en procedures aanwenden voor invordering Duitse belastingschuld ([taxlive](#))

LITERATUUR

Burgers, I.J.J., Boulogne, G.F., Adema, R.P.C., Grooten, W., Herwaarden, A.J. van, Kosters, L.F., Wegwijs in het Internationaal en Europees Belastingrecht, in: [2019/10](#)

Belastingen, btw (Fi - S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland - 9 januari 2020 - [zaak C-373/19 - Dubrovín & Tröger - Aquatics](#)*

Btw en zwemlessen - Begrip "onderwijs"

Richtlijn 2006/112/EG. De vraag is o.a. of zwemlessen voor kinderen onder "onderwijs" in de zin van artikel 132, lid 1, onder i) en j), van de btw-richtlijn vallen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Luxemburg - 13 januari 2020 - [zaak C-846/19 Administration de l'Enregistrement, des Domaines et de la TVA](#)*

Diensten advocaat - Mandaten in het kader van bewind- en voogdijzaken - Economische activiteit?

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoeker is advocaat in Luxemburg en oefent sinds 2004 mandaten uit krachtens de regelingen ter bescherming van handelingsonbekwame meerderjarigen. De mandaten worden ingesteld door een rechter voor bewind- en voogdijzaken, die de mandataris een vergoeding kan toekennen, waarvan hij het bedrag of de berekeningswijze vaststelt, rekening houdend met de vermogenstoestand van de handelingsonbekwame persoon. Tot in 2013 was verweerder, de belastingdienst, van mening dat deze activiteit niet was onderworpen aan de btw. De belastingdienst heeft deze activiteiten daarna wel aan de btw onderworpen en van verzoeker meer dan 70 000 EUR aan btw gevorderd voor 2014 en 2015. Verzoeker betwist deze btw-naheffingsaanslagen en stelt dat de betrokken diensten geen aan btw onderworpen economische activiteiten zijn. Volgens verzoeker is de voor het mandaat betaalde „vergoeding” van een andere aard dan het „honorarium” van een advocaat. De vraag is o.a. of het begrip "economische activiteit" mede ziet of juist niet ziet op diensten die worden verricht in het kader van een driehoeksverhouding, waarbij de dienstverrichter met deze diensten wordt belast door een entiteit die niet dezelfde is als de ontvanger van de diensten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Hongarije - 16 januari 2020 - [zaak C-717/19 - Boehringer Ingelheim](#)*

Verlaging maatstaf van heffing - Overeenkomst farmaceutische onderneming en zorgverzekeraar

Richtlijn 2006/112/EG. Is een nationale regeling waarbij een farmaceutische onderneming, die krachtens een vrijwillig gesloten overeenkomst betalingen verricht aan een openbare zorgverzekeraar op basis van de omzet uit de verkoop van geneesmiddelen, niet het recht heeft om de maatstaf van heffing achteraf te verlagen, in strijd met artikel 90 lid 1 van de richtlijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland - 21 januari 2020 - [zaak C-868/19 - Finanzamt für Körperschaften Berlin](#)*

Btw-rechtelijke fiscale eenheid

Richtlijn 2006/112/EG. De vraag is o.a. of een nationale regeling, volgens welke enkel entiteiten met rechtspersoonlijkheid deel kunnen uitmaken van een btw-rechtelijke fiscale eenheid, in strijd is met de richtlijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 22 januari 2020 – zaak C-855/19 Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy*

Moment van btw-afdracht

Richtlijn 2006/112/EG. De belastingautoriteiten hebben vastgesteld dat verzoekster dieselolie van GN-code 2710 19 43 heeft verworven en bijgevolg overeenkomstig artikel 103, lid 5a, van de nationale belastingwet verplicht was om binnen vijf dagen na elk van de 20 transacties in het kader waarvan zij dergelijke goederen op het nationale grondgebied heeft binnengebracht, btw te betalen, hetgeen verzoekster heeft verzuimd. Zij heeft ook verzuimd om voor de periode waarop deze procedure betrekking heeft de btw-aangifte VAT-14 in te dienen. De vraag is o.a. of een nationale regeling, volgens welke een belastingplichtige in het geval van intracommunautaire verwervingen van motorbrandstoffen verplicht is om, zonder daartoe te worden opgeroepen door de directeur van het douanekantoor, de bedragen van de btw te berekenen en deze binnen vijf dagen na de datum waarop deze goederen zijn binnengebracht, over te maken op de bankrekening van het voor de betaling van de accijns bevoegde douanekantoor, in strijd is met de richtlijn en artikel 110 VWEU.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 28 januari 2020 – zaak C-907/19 - Q-GmbH*

Bemiddelingsactiviteiten voor een verzekeringsmaatschappij – Samenhangende dienst

Richtlijn 2006/112/EG. Is er sprake van een samenhangende dienst, die met vrijstelling van belasting wordt verricht door assurantiemakelaars en verzekeringstussenpersonen, wanneer een belastingplichtige die bemiddelingsactiviteiten verricht voor een verzekeringsmaatschappij, tevens het onderliggende verzekeringsproduct ter beschikking stelt van die verzekeringsmaatschappij?

REGELGEVING EU

Uitvoeringsverordening (EU) 2020/21 van de Commissie tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 79/2012 betreffende de administratieve samenwerking en de bestrijding van fraude op het gebied van de belasting over de toegevoegde waarde, *PB L 11 van 15.1.2020*

Belastingen, douane en tariefindeling

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Nederland – Hoge Raad – 24 januari 2020 - ECLI:NL:HR:2020:111

Douanewetboek – CDW – Invordering douanerechten – Overgangsrecht – Verjaringstermijn

Verordening (EU) nr. 952/2013 (Douanewetboek -DWU). Verordening (EEG) nr. 2913/92 (CDW). Belanghebbende heeft aangifte gedaan voor het in het vrije verkeer brengen van een partij porseleingoed, met daarin vermelding van Bangladesh als land van oorsprong. Daarbij heeft zij een certificaat van oorsprong overgelegd. Op verzoek van belanghebbende zijn de goederen met toepassing van een preferentieel tarief van douanerechten van 0 procent in het vrije verkeer gebracht.

Op 31 oktober 2013 is het Douanewetboek van de Unie (DWU) in werking getreden. Daarbij zijn de bepalingen, die in hoofdzaak bevoegdheidsdelegatie aan de Commissie inhouden, van toepassing verklaard vanaf 30 oktober 2013. De overige bepalingen van het DWU zijn in artikel 288, lid 2, van het DWU met ingang van 1 mei 2016 van toepassing verklaard. Het Communautair Douanewetboek (CDW) is ingetrokken vanaf 1 mei 2016.

De Inspecteur heeft belanghebbende op 1 juni 2016 schriftelijk medegedeeld dat het porseleingoed niet van oorsprong uit Bangladesh blijkt te zijn en dat het overgelegde certificaat van oorsprong vals is. Hij stelt zich op het standpunt dat daarom douanerechten naar het normale tarief van 12 procent verschuldigd zijn geworden en schrijft dat hij het voornemen heeft deze rechten van belanghebbende na te vorderen. Op 18 juli 2016 is de douaneschuld, die op 4 juli 2013 was ontstaan, door middel van uitreiking van de uitnodiging tot betaling aan belanghebbende medegedeeld.

Zowel artikel 221, lid 3, van het CDW als artikel 103, lid 1, van het DWU schrijft voor dat de mededeling van een douaneschuld aan de schuldenaar moet plaatsvinden binnen drie jaren nadat

de douaneschuld is ontstaan. In geschil is of de douaneschuld op 18 juli 2016 wegens het expireren van de termijn is tenietgegaan.

Prejudiciële vragen:

1. Zijn artikel 103, lid 3, aanhef en letter b, en artikel 124, lid 1, aanhef en letter a, van het DWU van toepassing op een douaneschuld die voor 1 mei 2016 is ontstaan en waarvan de verjaringstermijn op die datum nog niet is geëxpireerd?
2. Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend is, staat het rechtszekerheidsbeginsel of het vertrouwensbeginsel dan in de weg aan deze toepassing?

Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 - Zaak C-156/17 - Köln-Aktienfonds Deka – Nederland – Hoge Raad – conclusie – arrest

Belasting van aan instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) uitgekeerde dividenden – Vrij verkeer kapitaal

Artikel 63 VWEU. Met dit verzoek om een prejudiciële beslissing verzoekt de Hoge Raad het Hof om uitspraak te doen over de verenigbaarheid van meerdere aspecten van de Nederlandse belastingregeling voor fiscale beleggingsinstellingen (hierna: „fbi's”) met het vrij verkeer van kapitaal als bedoeld in artikel 63 VWEU. De prejudiciële vragen zijn gerezen in het kader van een geding tussen Köln-Aktienfonds Deka, een in Duitsland gevestigde instelling voor collectieve belegging in effecten (hierna: „icbe”), en de Nederlandse belastingautoriteiten over de afwijzing door laatstgenoemden van de verzoeken van KA Deka om, op grond van de regeling betreffende fbi's, teruggaaf te verkrijgen van de dividendbelasting die ten laste van het fonds is ingehouden op dividenden die daaraan van 2002 tot en met 2008 zijn uitgekeerd op aandelen van in Nederland gevestigde vennootschappen. Aangezien de verwijzende rechter de eerste prejudiciële vraag naar aanleiding van de uitspraak van het arrest van 21 juni 2018, *Fidelity Funds e.a.* (C-480/16, EU:C:2018:480; hierna: „arrest *Fidelity Funds*”), heeft ingetrokken, betreft het verzoek om een prejudiciële beslissing thans enkel nog de verenigbaarheid met artikel 63 VWEU van twee eisen die in de betrokken regeling zijn gesteld om in aanmerking te komen voor de fbi-status, die voor teruggaaf van de ingehouden dividendbelasting vereist is, te weten: bepaalde eisen waaraan de aandeelhouders van de icbe die van deze regeling gebruik wil maken, moeten voldoen, en de verplichting tot dooruitdeling van de ontvangen winst.

A-G: Artikel 63 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich niet verzet tegen een regeling van een lidstaat als in het hoofdgeding aan de orde is, op grond waarvan aan een niet-ingezeten icbe teruggaaf wordt geweigerd van dividendbelasting die is ingehouden op dividenden die zij van in deze lidstaat gevestigde lichamen heeft ontvangen omdat zij niet aannemelijk maakt dat is voldaan aan bepaalde in de regelgeving van deze lidstaat gestelde aandeelhouderseisen, mits de belastingautoriteiten deze eisen zonder onderscheid aan zowel ingezeten als niet-ingezeten icbe's stellen, en mits het verschil in behandeling op grond van het criterium of het lichaam al dan niet aan de effectenbeurs van Amsterdam is genoteerd, de facto niet met zich brengt dat in Nederland gevestigde lichamen gunstiger worden behandeld. Het staat aan de verwijzende rechter om dat na te gaan.

Artikel 63 VWEU verzet zich tegen een regeling van een lidstaat als in het hoofdgeding aan de orde is, volgens welke aan een niet-ingezeten icbe teruggaaf wordt geweigerd van dividendbelasting die is ingehouden op dividenden die zij heeft ontvangen van in deze lidstaat gevestigde lichamen, op grond van het feit dat deze icbe niet voldoet aan de in de belastingregeling van deze lidstaat vastgestelde eis dat de door in deze lidstaat gevestigde lichamen uitgekeerde winst binnen acht maanden na afloop van het boekjaar aan haar aandeelhouders of deelnemers wordt uitgekeerd, wanneer aannemelijk is gemaakt dat het voor deze niet-ingezeten icbe onmogelijk of uiterst moeilijk is om aan deze eis te voldoen, en wanneer deze winst volgens de regeling van de lidstaat waarin de niet-ingezeten icbe is gevestigd, wordt geacht te zijn uitgekeerd of te zijn betrokken bij de belasting die de lidstaat van vestiging van de icbe bij deze aandeelhouders of participanten heft als ware deze winst uitgekeerd, terwijl de betrokken teruggaaf wel wordt verleend aan een ingezeten icbe die deze eis heeft vervuld, na aftrek van de dividendbelasting van de betrokken lidstaat.

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – BEANTWOORDING PREJUDICIËLE VRAGEN (van Gerechtshof 's-Hertogenbosch) – na arrest HvJ 2 mei 2019 zaak C-598/17 A-Fonds – 24 januari 2020 – [ECLI:NL:HR:2020:115](#)

Buitenlandse beleggingsfondsen – Nederlandse dividendbelasting

Artikel 63 VWEU. De Belastingdienst heeft de afgelopen jaren grote aantallen verzoeken ontvangen van buitenlandse beleggingsfondsen die met een beroep op de door het VWEU gegarandeerde verkeersvrijheden teruggaaf vragen van Nederlandse dividendbelasting. Deze verzoeken hebben geleid tot bezwaar- en beroepsprocedures. Van deze verzoeken heeft 80 procent betrekking op Spezial-Sondervermogen met één gerechtigde tot het vermogen. Een van de hier bedoelde zaken is die van belanghebbende, die het Hof aanleiding heeft gegeven om de prejudiciële vragen te stellen.

Belanghebbende is een naar Duits recht opgericht en feitelijk in Duitsland gevestigd Spezial-Sondervermogen met één gerechtigde. Belanghebbende heeft bij de Inspecteur verzoeken ingediend tot teruggaaf van dividendbelasting die is ingehouden op dividenden, uitgekeerd op aandelen in Nederlandse vennootschappen. Hij maakt aanspraak op de in artikel 10 van de Wet op de dividendbelasting 1965 (hierna: de Wet) bedoelde teruggaaf. Hij doet daartoe een beroep op de door het VWEU gegarandeerde verkeersvrijheden, in het bijzonder de vrijheid van kapitaalverkeer (artikel 63 VWEU). Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft in deze zaak eerder prejudiciële vragen gesteld aan het HvJ. Naar aanleiding van de beantwoording daarvan door het HvJ besluit het Hof om acht prejudiciële vragen te stellen aan het de Hoge Raad.

De Hoge Raad beantwoordt de prejudiciële vragen 1, 2, 3 en 6 als volgt:

- 1) Fondsen voor gemene rekening in de zin van artikel 2 van de Wet Vpb 1969 kunnen uitsluitend fondsen zijn voor de gemeenschappelijke belegging of andere aanwending van vermogen. Hierbij is niet van belang of de gerechtigde tot dat vermogen zelf voor gemene rekening belegt.
- 2) De beoordeling of een fonds is bestemd voor gemeenschappelijke dan wel individuele belegging, dient aan de hand van materiële kenmerken plaats te vinden, rekening houdend met alle feiten en omstandigheden van het geval, in onderlinge samenhang bezien.
- 3) Een verzoek om teruggaaf van dividendbelasting moet worden afgewezen, indien het uitsluitend door of namens een fiscaal transparant fonds is gedaan.
- 6) Een fonds kan niet als doelvermogen in de zin van artikel 3 van de Wet Vpb 1969 worden aangemerkt indien het bewijzen van deelgerechtigdheid heeft uitgegeven die aan de houders ervan aanspraak geven op een aandeel in het vermogen van dit fonds.

De Hoge Raad houdt de beantwoording van de prejudiciële vragen 5, 7 en 8 aan totdat het Hof van Justitie uitspraak heeft gedaan naar aanleiding van de door de Hoge Raad aan dat hof voorgelegde prejudiciële vragen in de zaak met nummer C-156/17, Köln A (datum arrest: 30 januari 2020).

- 🐦 Hoge Raad beantwoordt prejudiciële vragen over fondsen voor gemene rekening met één gerechtigde. Deze prejudiciële beslissing is relevant voor verzoeken van duizenden Spezial-Sondervermogen om teruggaaf van Nederlandse dividendbelasting. @HogeRaad

Beschermde oorsprongsbenaming

HvJ – ARREST – 29 januari 2020 – zaak C-785/18 – GAEC Jeanningros – Frankrijk – [ECLI:EU:C:2020:46](#) – conclusie – arrest

Beschermde oorsprongsbenaming

Verordening (EU) nr. 1151/2012. Verordening (EU) nr. 664/2014. Artikel 47 EU Handvest. Een beschermde oorsprongsbenaming moet beantwoorden aan een productdossier waarin de naam van het product, de beschrijving van het product, de werkwijze voor het verkrijgen van het product, de afbakening van het geografische gebied en andere relevante gegevens zijn opgenomen.

Een productdossier kan worden gewijzigd door middel van samengestelde administratieve procedures, die gelijken op de procedure voor de eerste registratie van een BOB, waarbij zowel de

nationale autoriteiten als de Commissie betrokken zijn. De prejudiciële vragen gaan over de rol van de rechterlijke instanties die de geldigheid moeten toetsen van de besluiten die de nationale autoriteiten in die procedures nemen. Met name moet worden verduidelijkt of in een situatie waarin de Commissie heeft ingestemd met een door de autoriteiten van een lidstaat goedgekeurde aanvraag tot „minimale” wijziging van het productdossier van een BOB, het aan de rechterlijke instanties van die lidstaat staat om te oordelen over aanhangige beroepen tegen de nationale besluiten op grond waarvan die wijziging ten uitvoer is gelegd.

Hof: Artikel 53, lid 2, van verordening (EU) nr. 1151/2012, artikel 6 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 664/2014 en artikel 10 van uitvoeringsverordening (EU) nr. 668/2014, gelezen in samenhang met artikel 47 EU Handvest, dienen aldus te worden uitgelegd dat wanneer de Europese Commissie de aanvraag van de autoriteiten van een lidstaat voor een minimale wijziging van het productdossier van een beschermde oorsprongsbenaming heeft toegewezen, de nationale rechterlijke instanties waarbij beroep is ingesteld tot toetsing van de wettigheid van het besluit dat die autoriteiten betreffende die aanvraag hebben genomen met het oog op de indiening ervan bij de Commissie overeenkomstig artikel 53, lid 2, van verordening nr. 1152/2012, niet louter op die grond kunnen beslissen dat er geen uitspraak meer hoeft te worden gedaan op het bij hen aanhangige geding.

OVERIG

Één enkele databank voor alle geografische aanduidingen voor voedsel en drank ([ECER](#))

Brexit

STAND VAN ZAKEN

Vrijdag 31 januari 2020 is de laatste dag dat het Verenigd Koninkrijk (VK) nog lid is van de Europese Unie (EU). De terugtrekking is het juridisch gevolg van de kennisgeving van het VK in 2017 dat het de EU wil verlaten. Deze kennisgeving was het startsein van een termijn die uiteindelijk is verlengd tot en met 31 januari 2020.

De afgelopen tijd is onderhandeld over een ordelijke terugtrekking. Dat heeft geresulteerd in het Terugtrekkingsakkoord tussen de EU en het VK dat op 1 februari 2020 in werking is getreden. Het Terugtrekkingsakkoord (TA) regelt een groot aantal voorzienbare gevolgen van de terugtrekking. Het omvat 185 artikelen, drie protocollen en negen bijlagen. (bron: website van het ministerie van Buitenlandse zaken (ECER))

Overgangsrecht

Artikel 126 Terugtrekkingsakkoord: Op de datum van inwerkingtreding van dit akkoord begint een overgangs- of uitvoeringsperiode, die **eindigt op 31 december 2020**.

Deze overgangsperiode kan eenmalig worden verlengd met maximaal twee jaar als zowel het VK en de EU ermee instemmen, door een besluit van het Gemengd Comité vóór 1 juli 2020. (artikel 132)

Artikel 127 Terugtrekkingsakkoord : lid 1 -Tenzij in dit akkoord anders is bepaald, is **tijdens de overgangsperiode het recht van de Unie van toepassing** op en in het Verenigd Koninkrijk.

De volgende bepalingen van de Verdragen en door de instellingen, organen en instanties van de Unie vastgestelde handelingen zijn echter tijdens de overgangsperiode niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk: a) bepalingen van de Verdragen en handelingen die, krachtens Protocol (nr. 15) betreffende enkele bepalingen met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Protocol (nr. 19) betreffende het in het kader van de Europese Unie geïntegreerde Schengenacquis of Protocol (nr. 21) betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, of krachtens de bepalingen van de Verdragen inzake nauwere samenwerking, vóór de datum van inwerkingtreding van dit akkoord niet bindend waren voor en in het Verenigd Koninkrijk, alsook handelingen tot wijziging van die handelingen;

b) Artikel 11, lid 4, VEU, Artikel 20, lid 2, onder b), Artikel 22 en Artikel 24, eerste alinea, VWEU, de

Artikelen 39 en 40 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en de op basis van die bepalingen vastgestelde handelingen.

2. Ingeval de Unie en het Verenigd Koninkrijk een akkoord over hun toekomstige betrekkingen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en dat van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid bereiken dat tijdens de overgangsperiode van toepassing wordt, zijn hoofdstuk 2 van titel V van het VWEU en de op basis van die bepalingen vastgestelde handelingen niet meer van toepassing op het Verenigd Koninkrijk vanaf de datum waarop dat akkoord van toepassing wordt.

3. Tijdens de overgangsperiode heeft het krachtens lid 1 toepasselijke recht van de Unie ten aanzien van en in het Verenigd Koninkrijk dezelfde rechtsgevolgen als in de Unie en haar lidstaten en wordt dit recht overeenkomstig dezelfde methoden en algemene beginselen uitgelegd en toegepast als die welke in de Unie toepasselijk zijn.

TERUGTREDINGSAKKOORD

- **Akkoord** inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, [PB L 29 van 31.1.2020](#)
- **Politieke verklaring** waarin het kader wordt geschetst voor de toekomstige betrekkingen tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk 2020/C 34/01, [PB C 34 van 31.1.2020](#)

OVERIG

- Kennisgeving van de **inwerkingtreding** van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, [PB L 29 van 31.1.2020](#): *het akkoord zal op 1 februari 2020 in werking treden*
- Besluit (EU) 2020/135 van de Raad van 30 januari 2020 betreffende de sluiting van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, [PB L 29 van 31.1.2020](#)
- Besluit (EU) 2020/121 van de Raad van 28 januari 2020 betreffende de instelling van de Groep Verenigd Koninkrijk, voorgezeten door het secretariaat-generaal van de Raad en tot intrekking van Besluit (EU) 2017/900, [PB L 231 van 29.1.2020](#) - Ter opvolging van de ad-hocgroep Artikel 50 VEU wordt een werkgroep met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk ("Groep Verenigd Koninkrijk") ingesteld.
- Brexit deal approved by the European Parliament ([persbericht EC](#))
- Brexit – no need to panic: The UK intends to deposit new instruments of ratification of the HCCH Child Support Convention and accession to the HCCH Choice of Court Convention prior to the termination of the transition period (ending on 31 December 2020). In the meantime, it's business as usual. ([conflict of laws](#))
- Avoiding the next Brexit Cliff-Edge: Extending the Transition Period for the UK after 1 July 2020 ([EU law analysis](#))
- Brexit: bespiegelingen van prof. mr. Aalt Willem Heringa ([Europa-nu](#))
- Brexit and its consequences for cooperation in criminal matters ([European law blog](#))
- Brexit: In Transition ([European law blog](#))
- Verklaring van de Europese Unie overeenkomstig artikel 185, derde alinea, van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie

De Europese Unie verklaart dat, overeenkomstig artikel 185, derde alinea, van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, de volgende lidstaten van de Europese Unie gebruikmaken van de in die alinea geboden mogelijkheid dat gedurende de overgangsperiode, naast de gronden voor weigering van de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel bedoeld in Kaderbesluit 2002/584/JBZ, de uitvoerende gerechtelijke autoriteiten van deze lidstaten kunnen weigeren eigen onderdanen op grond

van een Europees aanhoudingsbevel over te leveren aan het Verenigd Koninkrijk: Duitsland, Oostenrijk en Slovenië.

REGELGEVING NL

35 130 (R2119) Voorstel van Rijkswet van de leden Sjoerdsma, Asscher, Van Otterloo, Van Wijngaarden en Van Ojik houdende regels inzake het creëren van tijdelijke uitzonderingen op de Rijkswet op het Nederlanderschap (Rijkswet inperking gevolgen Brexit), verslag van een schriftelijk overleg ([overheid.nl](#))

Intro nieuwsberichten (alleen intern)

- Terugtrekkingsakkoord Brexit en overgangsperiode, 1.2.2020 ([intro](#))
- Brexit - Europees Parlement stemt in met uittredingsakkoord, 30.1.2020 ([intro](#))
- Brexit Day en Nieuwsbrief Europa ([Intro](#))

OVERIG

- Brexit Retrospective ([Euractiv](#))
- Gevolgen van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie voor het Hof van Justitie van de Europese Unie, 31.1.2020 ([persbericht HvJ](#))
- Britse toezichthouder: GDPR [AVG, algemene verordening gegevensbescherming] blijft tijdens transitiefase gelden ([SDU](#))
- Website ministerie van Buitenlandse zaken ([ECER](#))
- Brexit Day ([ECER](#))
- In de spotlight: nieuwe versie Brexit Impact Scan voor overheden ([Europa decentraal](#))
- Brexit Day: 7 Things You Should Know About ([eachother](#))

Wiki

- [Wiki Brexit](#)

Civiel

HvJ – ARREST – 28 januari 2020 – zaak C-122/18 – Commissie/Italië – ECLI:EU:C:2020:41 – geen conclusie – [persbericht](#) – [arrest](#)

Bestrijding van betalingsachterstand overheid bij handelstransacties

Richtlijn 2011/7/EU. De Europese Commissie verzoekt het Hof vast te stellen dat Italië in de verplichtingen die op haar rusten krachtens richtlijn 2011/7/EU is tekortgeschoten doordat zij er niet voor heeft gezorgd en er nog steeds niet voor zorgt dat haar overheidsinstanties vermijden dat de termijn van dertig of zestig kalenderdagen voor de betaling van hun handelsschulden wordt overschreden.

Hof: Italië had ervoor moeten zorgen dat de overheidsinstanties bij hun handelstransacties met particuliere ondernemingen betalingstermijnen van niet meer dan dertig of zestig dagen in acht nemen. De Italiaanse Republiek is daarmee tekortgeschoten in de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 4, leden 3 en 4, van richtlijn 2011/7/EU.

- EU-Hof: Lidstaat moet daadwerkelijke toepassing EU-richtlijn betalingsachterstand garanderen ([ECER](#))

Consumenten (C)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 10 januari 2020 – zaak C-865/19 - Caisse de Crédit Mutuel Le Mans Pontlieue*

Consumentenkrediet – Vermelding jaarlijkse kostenpercentage – begrip "nauwkeurig"

Richtlijn 98/7/EG. Wanneer het jaarlijkse kostenpercentage 5,364511 % bedraagt, kan een vermeld jaarlijks kostenpercentage van 5,363 % dan als "nauwkeurig" worden beschouwd op grond van de regel die is opgenomen in de richtlijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 28 januari 2020 – zaak C-725/19 - Impuls Leasing România*

Leasecontract auto – Gedwongen tenuitvoerlegging – Toetsing oneerlijke bedingen

Richtlijn 93/13/EEG. Verweerder heeft een financiële-leaseovereenkomst gesloten met verzoekster, voor de overdracht van het gebruiksrecht op een personenauto voor een duur van 48 maanden. Vanaf 2010 was verzoekster niet langer in staat om aan haar periodieke betalingsverplichtingen te voldoen en heeft de personenauto aan verweerder teruggegeven. Op 15-10-2010 heeft verweerder bij een gerechtsdeurwaarder een verzoek tot gedwongen tenuitvoerlegging jegens de verzoekende partij ingediend op grond van de tussen hen gesloten leaseovereenkomst. De vraag is of een nationale regeling die, in geval van verzet tegen de tenuitvoerlegging, niet de mogelijkheid biedt dat op verzoek van de consument of door de rechter ambtshalve wordt onderzocht of de bedingen van een leaseovereenkomst die een executoriale titel vormen oneerlijk zijn, omdat dergelijke overeenkomsten door middel van een procedure krachtens gemeen recht kunnen worden getoetst aan het bestaan van oneerlijke bedingen, in strijd is met het doeltreffendheidsbeginsel

NOOT – bij prejudiciële verwijzing Hoge Raad van 13 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:1972

De Hoge Raad stelt prejudiciële vragen over levering van drinkwater ([cassatieblog](#))

NOOT – bij conclusie HvJ 19 december 2019, zaak C-511/17 Unicredit Bank

Ex officio unfairness assessment limited to contractual clauses connected to the dispute – Opinion of AG Tanchev in Case C-511/17 Unicredit Bank Hungary ([ECLB](#))

NOOT – bij HvJ 19 december 2019, gevoegde zaken C-453/18 en C-494/18 Bondora

Ex officio control in European order-for-payment procedure ([ECLB](#))

NOOT – bij HvJ 5 december 2019, Gevoegde zaken C-708/17 en C-725/17 EVN Bulgaria Toplofikatsia EAD

No inertia selling in non-individually requested energy contracts - EVN Bulgaria Toplofikatsia and Toplofikatsia Sofia (joined cases C-708/17 and C-725/17) ([ECLB](#))

NOOT – bij conclusie HvJ 10 september 2019, zaak C-125/18 Marc G mez del Moral Guasch

Consumer protection and the limits of CJEU Jurisdiction: a controversial Advocate General´s Opinion ([European law blog](#))

In my view, the recent opinion by the Advocate General Szpunar (hereinafter AG) in Case C-125-18 – concerning a reference rate on Spanish mortgage loans and examined here in more detail could lead the CJEU to go beyond the boundaries of its jurisdiction.

OVERIG

- BEUC's 7 recommendations for post-Brexit positive consumer protection ([ECLB](#))
- Volkswagen hit by a multi-million fine from the Polish consumer protection authority ([ECLB](#))

Detentie en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST – 30 januari 2020 – Sukachov t. Oekraïne – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [14057/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD001405717](#)

Het Hof start een rechtspraak pilot vanwege inadequate detentieomstandigheden in Oekraïne.

Klager doet bij het Hof een beroep op artikelen 3 en 13 EVRM wegens de slechte detentieomstandigheden en het ontbreken van beroepsmogelijkheden daartegen.

Het Hof komt unaniem tot een schending van artikel 3 EVRM, vanwege het cumulatieve effect van overbevolking, slechte verlichting, slechte ventilatie en onhygiënische omstandigheden in de cellen waarin klager werd vastgehouden, met enkel een paar uren beweging per dag, tussen 2012 en 2017. In navolging daarvan komt het Hof ook tot een schending van artikel 13 EVRM omdat klager geen effectieve beroepsmogelijkheden had om te klagen over zijn detentieomstandigheden.

Het Hof overweegt in het bijzonder dat het probleem van de detentieomstandigheden niet enkel klager betrof, maar dat het een grootschalig probleem sinds 2005, het moment waarop het Hof zich hierover voor het eerst had uitgelaten.

Het probleem heeft betrekking op een groot aantal mensen en de noodzaak om dit op nationaal niveau snel en op juiste wijze te herstellen is hoog. Daarom heeft het Hof besloten een rechtspraak pilot te starten in deze zaak en heeft de Oekraïense autoriteiten opgedragen effectieve preventieve en compenserende beroepsmogelijkheden voor inadequate detentieomstandigheden mogelijk te maken, uiterlijk achttien maanden na het onherroepelijk worden van het arrest. Ten slotte heeft het Hof ook een lijst opgesteld met maatregelen om met het aanpakken van dit probleem aan te vangen.

EHRM – ARREST 30 januari 2020 – J.M.B. e.a. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [9671/15](#) – [9674/15](#) – [9679/15](#) en meer – [ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD000967115](#)

Onmenselijke behandeling - Schending vanwege structureel overbevolkte Franse gevangenissen met vernederende omstandigheden

Artikel 3 EVRM. Artikel 13 EVRM. De 32 klagers hadden verbleven in gevangenissen in (al dan niet overzeese) departementen van Frankrijk (Martinique, Frans Polynesië, Guadeloupe, Gard, Val-de-Marne). Tussen 2015 en 2019 was er sprake van overbevolking (bezettingsgraad tot 215 % van de capaciteit). De klachten betroffen gebrek aan persoonlijke ruimte, het ongedierte (o.a. ratten en kakkerlakken), gebrek aan hygiëne, licht en medische zorg en gewelddadig klimaat. Klagers stelden dat zij tussen de 15 en 22 uur per dag werden opgesloten.

EHRM: De meeste klagers hadden minder ruimte dan de minimumnorm van 3 m² en bovendien onvoldoende privacy bij toiletgebruik (soms alleen afgeschermd met een gordijn). Ook bij de klagers die over meer dan 3 m² aan ruimte beschikten, was geen sprake van fatsoenlijke detentieomstandigheden en voldoende bewegingsvrijheid en activiteiten buiten de cel. De rechtsmiddelen waren niet effectief, omdat de macht van de rechters om maatregelen te nemen beperkt was. Uit de bezettingsgraad van de gevangenissen blijkt dat sprake is van een structureel probleem. Het EHRM raadt Frankrijk aan algemene maatregelen te nemen om overbevolking tegen te gaan en detentieomstandigheden te verbeteren. Schending van artikel 13 en artikel 3 EVRM.

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 januari 2020 – zaak C-623/17 – Privacy International – Grote Kamer – VK – ECLI:EU:C:2020:5 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Samenvatting onder: Privacy en persoonsgegevens

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 januari 2020 – [zaak C-854/19 – Vodafone*](#)

Roaming - Vodafonepassen - Kosteloos in binnenland

Verordening 531/2012. Uitvoeringsverordening (EU) 2016/2286. Verzoekster is een telecommunicatieonderneming. Sinds 26-10-2017 kunnen klanten de door haar aangeboden abonnementen uitbreiden met zogenoemde Vodafonepassen. Deze passen gelden alleen in het binnenland en bieden de mogelijkheid om gebruik te maken van de diensten van partnerondernemingen van verzoekster, met de bijzonderheid dat het hierdoor verbruikte datavolume niet in mindering wordt gebracht op het datavolume dat in het onderliggende mobiele tarief is inbegrepen. In het buitenland wordt daarentegen het door gebruikmaking van de diensten van partnerondernemingen verbruikte datavolume wel in mindering gebracht op het datavolume dat in het mobiele tarief is begrepen. Voorts behoudt verzoekster zich het recht voor om de Vodafonepassen in de toekomst ook in andere Europese landen aan te bieden. In dat geval zal voor het gebruik van de Vodafonepassen in andere Europese landen een fair use policy gelden met een verbruiksplafond van 5 GB data per bundel per maand. De vraag is o.a. of een mobiel tarief met een vast datavolume per maand en een kosteloze tariefoptie waarmee alleen in het binnenland gebruik kan worden gemaakt van bepaalde diensten van partnerondernemingen van de telecommunicatieonderneming zonder dat de door de gebruikmaking van deze diensten verbruikte hoeveelheid data op het maandelijkse datavolume in mindering wordt gebracht, tezamen moeten worden beschouwd als één gereguleerde roamingdatadienst.

NOOT – bij HvJ 19 december 2019, [zaak C-465/18 AV.BU](#)

Voorkeursrecht voor bij gemeente in dienst zijnde apothekers, Strijd met vrijheid van vestiging, Rechten apothekers al beschermd door richtlijn overgang van onderneming, [JAR 2020/17](#)

Draagmoederschap

A never-ending conflict: News from France on the legal parentage of children born through surrogacy arrangements. ([Conflict of laws](#))

As reported [previously](#), the ECtHR was asked by the French *Cour de cassation* for an advisory opinion on the legal parentage of children born through surrogacy arrangement. In its [answer](#), the Court considered that the right to respect for private life (article 8 of ECHR) requires States parties to provide a possibility of recognition of the child's legal relationship with the intended mother. (..)

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 23 januari 2020 – zaak C-578/18 – Energiavirasto – Finland – ECLI:EU:C:2020:35 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Partij die getroffen wordt door een besluit van de regulerende instantie – Rechtspositie van de consument-afnemer van een elektriciteitsnetwerkbedrijf

Richtlijn 2009/72/EG. Kan een consument die een nationale regulerende instantie verzoekt om na te gaan of de factureringsregelingen van zijn elektriciteitsdistributeur in overeenstemming zijn met het recht van de lidstaat, worden beschouwd als een „partij die getroffen wordt door een besluit van de regulerende instantie” in de zin van artikel 37, lid 17, van richtlijn 2009/72/EG, zodat de consument tegen het door die instantie genomen besluit beroep kan aantekenen bij een instantie die onafhankelijk is van de betrokken partijen en van regeringen, zoals is vastgesteld in die bepaling?

Hof: Artikel 37 van richtlijn 2009/72/EG dient aldus te worden uitgelegd dat het de lidstaten er niet toe verplicht om de bevoegdheid tot regeling van geschillen tussen huishoudelijke afnemers en distributiesysteembeheerders aan de regulerende instantie toe te kennen, en bijgevolg om aan een huishoudelijke afnemer die tegen een distributiesysteembeheerder een klacht bij die instantie indient, de hoedanigheid van „partij” in de zin van deze bepaling te verlenen en hem het recht te geven om beroep in te stellen tegen het besluit dat deze instantie naar aanleiding van die klacht neemt.

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-513/18 – Autoservizi Giordano – Italië – ECLI:EU:C:2020:59 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Belasting op gasolie - Motorbrandstoffen

Richtlijn 2003/96/EG. De vraag gaat over uitleg van artikel 7 van de richtlijn. Deze bepaling stelt in lid 1 de minimumbelastingniveaus voor motorbrandstoffen vast en bepaalt in lid 2 dat de lidstaten, met inachtneming van bepaalde voorwaarden, onderscheid mogen maken tussen de belasting van commerciële en niet-commerciële aanwending van gasolie gebruikt voor voortbeweging, en definieert daartoe in lid 3 het begrip „commerciële gasolie gebruikt voor voortbeweging”. Het Hof dient vast te stellen of de lidstaten krachtens deze bepaling niet alleen een onderscheid mogen maken tussen niet-commerciële en commerciële gasolie, maar ook, binnen deze laatste categorie, tussen gasolie gebruikt voor het geregeld vervoer van personen en gasolie gebruikt voor het occasioneel vervoer van personen.

Hof: Artikel 7, leden 2 en 3, van richtlijn 2003/96/EG moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, deze bepaling van toepassing is op een particuliere onderneming die personenvervoer verzorgt door het verhuren van autobussen met chauffeur, mits de door deze onderneming verhuurde voertuigen behoren tot categorie M2 of M3 in de zin van richtlijn 70/156/EEG en dat, ten tweede, die bepaling niet in de weg staat aan een nationale wettelijke regeling waarbij een verlaagd accijnstarief wordt vastgesteld voor commerciële gasolie gebruikt voor voortbeweging die wordt benut voor geregeld personenvervoer terwijl bij diezelfde regeling niet in een dergelijk tarief wordt voorzien voor commerciële gasolie gebruikt voor voortbeweging die wordt benut voor occasioneel personenvervoer, mits deze wettelijke regeling strookt met het gelijkheidsbeginsel, wat de verwijzende rechter dient na te gaan.

Euthanasie

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Terminally Ill Dad 'Thoroughly Disappointed' As Court Of Appeal Rejects Assisted Dying Case ([eachother](#))

Familieleven en familierecht

EHRM – ARREST – 14 januari 2019 – Rinau t. Litouwen – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – 10926/09 – ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD001092609

Politieke bemoeienis en vertragingen bij tenuitvoerlegging beslissing tot terugkeer kind

Artikel 8 EVRM. De in 2005 geboren dochter van klager (tevens klaagster) en haar Litouwse moeder zijn na een vakantie in Litouwen niet teruggekeerd naar Duitsland. De ouders hadden gezamenlijk gezag. De Duitse rechter heeft klager op diens verzoek voorlopig alleen met het gezag over zijn dochter belast en de terugkeer van de dochter naar haar vader gelast. In 2007 heeft de Duitse rechter de echtscheiding uitgesproken en klager met het definitieve gezag over zijn dochter belast. In oktober 2006 heeft klager - op de voet van het Haags Kinderontvoeringsverdrag en de Europese Verordening Brussel II-bis - de Litouwse rechter verzocht de terugkeer van zijn dochter naar Duitsland te bewerkstelligen. Na aanvankelijke afwijzing van zijn verzoek in eerste aanleg, is zijn verzoek in hoger beroep toegewezen. De moeder en de Openbaar Aanklager zijn vervolgens procedures gestart om herziening van deze (onherroepelijke) beslissing te verkrijgen. In oktober 2007 heeft de President van het Hoogerechtshof bepaald dat de beslissing in hoger beroep van het

Litouwse hof wordt geschorst. Vervolgens heeft het Hooggerechtshof prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de EU over diverse aspecten van de Brussel II-bis Verordening. Het Hof van Justitie oordeelde - kort gezegd - dat de Litouwse rechter op grond van de Brussel II-bis Verordening dient te voldoen aan de door de Duitse rechter gegeven rechtsgeldige beslissing tot terugkeer van het kind. In augustus 2008 heeft het Litouwse Hooggerechtshof het verzoek van de moeder en de Openbaar Aanklager tot heropening van de zaak afgewezen. De zaak had veel publieke en politieke aandacht in Litouwen. Het EHRM constateert dat vanuit de samenleving en de politiek druk is uitgeoefend om de dochter in Litouwen te houden. Bovendien is de nationale wetgeving aangepast zodat de dochter het Litouwse staatsburgerschap zou kunnen verkrijgen en heeft de Litouwse regering de moeder financieel bijgestaan in de procedure bij het Hof van Justitie. Het EHRM oordeelt dat de Litouwse autoriteiten aldus geen eerlijk besluitvormingsproces hebben verzekerd bij het ten uitvoer leggen van de beslissing tot terugkeer. Hierbij neemt het EHRM ook de persoonlijke interventie van de President van het Hooggerechtshof en de daaropvolgende procedures in aanmerking, terwijl de nationale wetgeving in de weg stond aan heropening van een procedure inzake de terugkeer van een kind op grond van het Haags Kinderontvoeringsverdrag. Volgens het EHRM zijn dan ook de fundamentele doelstellingen van het Haags Kinderontvoeringsverdrag, de EU-regelgeving en artikel 8 EVRM veronachtzaamd. Schending van artikel 8 EVRM.

NOOT - bij EHRM 17 december 2019, A.S. t. Noorwegen en Abdi Ibrahim t. Noorwegen

La mère, la mère toujours recommencée (libertés chéris)

L'intérêt supérieur de l'enfant ne peut justifier que le lien avec sa mère soit totalement coupé, sauf dans des conditions très spécifiques et sous un rigoureux contrôle des juges du fond. Pour ne pas s'être conformée à ce principe, la Norvège a été sanctionnée par la Cour européenne des droits de l'homme (CEDH), dans deux arrêts du 17 décembre 2019, A.S. c. Norvège et Abdi Ibrahim c. Norvège. Dans les deux cas, la Cour relève une violation de l'article 8 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme qui garantit le droit de mener une vie familiale normale.

Financiële diensten en markten

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-725/18 – Anton van Zantbeek – België – ECLI:EU:C:2020:54 – geen conclusie – arrest

Vrij verkeer van kapitaal – Beurstaks voor transacties via buitenlandse makelaars

Artikel 56 VWEU. De Belgische regelgeving bepaalt sinds 2016 dat wanneer de transactie verloopt via een buitenlandse makelaar, de Belgische opdrachtgever zelf aangifte moet doen en gehouden is tot betaling van de beurstaks. Wanneer beroep wordt gedaan op een binnenlandse beursmakelaar gebeurt de inhouding van de beurstaks automatisch. Het Belgische grondwettelijk Hof vraagt het Hof van Justitie of hierbij sprake is van een ongeoorloofd verschil in behandeling en of de Belgische taks op de beursverrichtingen strookt met het vrij verkeer van kapitaal in de EU.

Hof: Er is sprake van een verschillende behandeling naargelang beroep wordt gedaan op een binnenlandse dan wel een buitenlandse beursmakelaar, maar het verschil is gerechtvaardigd in de strijd tegen belastingontwijking. De maatregelen zijn genomen om het verschil in behandeling te beperken. Zo kan het bewijs van betaling van de beurstaks gemakkelijk worden geleverd en kan de buitenlandse makelaar ook een vertegenwoordiger in België laten erkennen om de beurstaks automatisch te innen. De Belgische beurstaks makelaars is in overeenstemming met het EU-recht.

- Beperkingen op dienstverrichting door invoering van Belgische TOB niet in strijd met EU-recht (Taxlive)

REGELGEVING EU

Rectificatie [alleen voor NL versie] van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/980 van de Commissie van 14 maart 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/1129 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de vorm, de inhoud, de controle en de goedkeuring van het **prospectus** dat moet worden gepubliceerd wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel

op een gereguleerde markt worden toegelaten, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 809/2004 van de Commissie, PB L 27 van 31.1.2020, blz. 42-42

AANBEVELING ECB

Aanbeveling van de Europese Centrale Bank van 17 januari 2020 betreffende dividenduitkeringsbeleid (ECB/2020/1)2020/C 30/01, PB C 30 van 29.1.2020

CONSULTATIE

Financiële diensten – EU-regelgevingskader voor cryptovaluta, 19 december 2019 - 19 maart 2020 (EC)

Gewasbeschermingsmiddelen

REGELGEVING EU

- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/17 van de Commissie tot **niet-verlenging** van de goedkeuring van de werkzame stof **chloorpyrifos-methyl**, PB L 7 van 13.1.2020
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/17 van de Commissie tot **niet-verlenging** van de goedkeuring van de werkzame stof **chloorpyrifos**, PB L 7 van 13.1.2020
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/23 van de Commissie tot **niet-verlenging** van de goedkeuring van de werkzame stof **thiacloprid**, PB L 8 van 14.1.2020
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/29 van de Commissie tot **niet-goedkeuring** van **tannines van takken van de Vitis vinifera als basisstof**, PB L 9 van 15.1.2020

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-175/18 P – PTC Therapeutics International/EMA – ECLI:EU:C:2020:23 – persbericht – conclusie – arrest

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-178/18 P – MSD Animal Health Innovation en Intervet international/EMA – ECLI:EU:C:2020:24 – persbericht – conclusie – arrest

Toegang tot documenten Europees geneesmiddelenbureau

Verordening (EG) nr. 1049/2001. In deze arresten moet het Hof bepalen onder welke voorwaarden gegevens die farmaceutische bedrijven aan het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA) verstrekken, confidentieel zijn. In de zaak PTC gaat het om een medicijn tegen een genetische spierziekte (Duchenne).

Hof: Het Hof bevestigt het recht van toegang tot documenten uit een dossier van een vergunningaanvraag voor het in de handel brengen van een geneesmiddel. Bij verzet tegen die toegang moet uitleg worden gegeven over de aard, het voorwerp en de strekking van de gegevens waarvan de openbaarmaking commerciële belangen zou ondermijnen. De hogere voorziening wordt afgewezen.

- The right of the public to access documents v the right to confidentiality for marketing authorization (MA) documents: Transparency wins out in yesterday's CJEU rulings (IPkat)
- EU-Hof: dossierstukken vergunningaanvraag geneesmiddelen in beginsel openbaar (ECER)

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-524/18 – Dr. Willmar Schwabe – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:60 – conclusie – arrest

Gezondheidsclaims voor levensmiddelen

Verordening (EG) nr. 1924/2006. Uitvoeringsbesluit 2013/63/EU. Als op de voorzijde van de verpakking van voedingssupplementen algemene gezondheidsclaims worden gedaan, kan dan worden gezegd dat de fabrikant het in artikel 10, lid 3, van verordening nr. 1924/2006 vervatte vereiste heeft vervuld dat zulke claims alleen „zijn [...] toegestaan indien zij gepaard gaan met een specifieke gezondheidsclaim die is opgenomen in de in de artikelen 13 en 14 bedoelde lijsten” wanneer een dergelijke specifieke gezondheidsclaim op de achterzijde van die verpakking is afgebeeld?

Hof: Artikel 10, lid 3, van verordening (EG) nr. 1924/2006 moet aldus worden uitgelegd dat aan het daarin vastgestelde vereiste dat iedere verwijzing naar algemene, niet-specifieke voordelen van een nutriënt of een levensmiddel gepaard moet gaan met een specifieke gezondheidsclaim die is opgenomen in de in de artikelen 13 en 14 van die verordening bedoelde lijsten, niet wordt voldaan wanneer de voorzijde van de verpakking van een voedingssupplement een verwijzing bevat naar algemene, niet-specifieke voordelen van de nutriënt of het levensmiddel voor de gezondheid, terwijl de specifieke gezondheidsclaim waarmee zij gepaard moet gaan alleen op de achterzijde van die verpakking staat en de verpakking geen uitdrukkelijke verwijzing, zoals een asterisk, naar het verband tussen die twee bevat.

Artikel 10, lid 3, van verordening nr. 1924/2006, moet aldus worden uitgelegd dat de verwijzingen naar algemene, niet-specifieke voordelen van een nutriënt of een levensmiddel voor de algemene gezondheid of voor het welzijn op het gebied van gezondheid, moeten worden onderbouwd met wetenschappelijk bewijs in de zin van artikel 5, lid 1, onder a), en artikel 6, lid 1, van die verordening. Daartoe volstaat het dat deze verwijzingen gepaard gaan met specifieke gezondheidsclaims die voorkomen op de in artikel 13 of artikel 14 van voornoemde verordening bedoelde lijsten.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 22 januari 2020 – zaak C-307/18 – Generics (UK) e.a. – VK – ECLI:EU:C:2020:28 – persbericht – conclusie

Generieke geneesmiddelen - Mededinging

Artikel 101, 102 VWEU. Moeten de houder van een octrooi op een farmaceutisch geneesmiddel en een generieke onderneming die met een generieke versie van het geneesmiddel tot de markt wil toetreden, als potentiële concurrenten worden beschouwd? Kunnen eventuele afspraken tussen hen worden beschouwd als strijdig met de mededingingsregels?

A-G: Een afspraak tussen een houder van een octrooi op een farmaceutisch geneesmiddel en een generieke onderneming die met een generieke versie van het geneesmiddel tot de markt wil toetreden kan in strijd zijn met EU-mededingingsrecht. Een dergelijke afspraak kan worden beschouwd als een beperking van de mededinging by object or by effect en als misbruik van een dominante marktpositie. (niet officiële vertaling).

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 30 januari 2020 – zaak C-786/18 – ratiopharm – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:57 – conclusie

Geneesmiddelen – Verstrekking gratis monsters

Richtlijn 2001/83/EG. Verbiedt richtlijn 2001/83/EG aan apothekers gratis monsters van geneesmiddelen te verstrekken? Indien zij dit niet verbiedt, laat zij voor de lidstaten dan de mogelijkheid open om dat wel te doen of moet de verstrekking van gratis monsters in ieder geval worden toegestaan?

A-G: Artikel 96, lid 1, van richtlijn 2001/83/EG moet aldus worden uitgelegd dat farmaceutische ondernemingen onder de in die bepaling gestelde voorwaarden alleen aan personen die gemachtigd zijn om geneesmiddelen voor te schrijven, gratis monsters van geneesmiddelen mogen verstrekken.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 24 januari 2020 – zaak C-881/19 - Tesco Stores ČR*

Cacao- en chocoladeproducten voor menselijke consumptie - Etikettering – Samengesteld ingrediënt

Richtlijn 2000/36. Verordening 1169/2011. De vraag is of een samengesteld ingrediënt uitsluitend zonder beschrijving van de samenstelling in de lijst ingrediënten van een levensmiddel, dat bestemd is voor Tsjechische consumenten, mag worden vermeld indien de benaming van dat samengestelde ingrediënt exact overeenstemt met de benaming die wordt gebruikt in de Tsjechische taalversie van bijlage I bij de richtlijn.

NOOT – bij EHRM 26 november 2020, Abdyusheva e.a. t. Rusland

Abdyusheva and Others v. Russia: a Sadly Missed Opportunity ([strasbourgoobservers](#))

CONSULTATIE

Schadelijke chemische stoffen – hormoonontregelaars, evaluatie van de EU-regels, 16 December 2019 - 9 March 2020, ([EC](#))

Godsdienstvrijheid (B)

NOOT – bij HvJ 17 april 2018, zaak C-414/16 Vera Egenberger/Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung en HvJ 11 september 2018, zaak C-68/17 IR/JQ

Annotatie - Het discriminatieverbod als katalysator van de negatieve vrijheid van religie in identiteitsgebonden organisaties - [ArA 2019/3.2 - Dorssemont, F. - 1-12-2019](#)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Ethical veganism is a protected belief, rules Employment Tribunal ([UK human rights blog](#))

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

EHRM – LOPENDE ZAAK – Hanan t. Duitsland – **Grote Kamer - hoorzitting 26 februari 2020 - 4871/16 – persbericht verwijzing naar Grote Kamer 28.8.19 – statement of facts 2.9.2016**

A run on the Bank(ović): 18 years later, will the court provide clarity in Hanan v. Germany? ([Leiden law blog](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 14 januari 2020 – zaak C-641/18 – Rina – Italië - ECLI:EU:C:2020:3 – persbericht – conclusie

Internationaal gewoonterecht vs. verordening 44/2001 – Recht op toegang tot de rechter - Zeerechtverdrag – Schade door schipbreuk

Samenvatting onder: [IPR](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 21 januari 2020 – zaak C-746/18 – Prokuratuur – Grote Kamer – Estland – ECLI:EU:C:2020:18 – [conclusie](#)

Privacy – Bewijs door gegevens elektronische communicatiediensten – Voorafgaand toezicht – Artikel 52 EU Handvest

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 22 januari 2020 – zaak C-634/18 – Prokuratura Rejonowa w Słupsku – Polen – ECLI:EU:C:2020:29 – [conclusie](#)

Grote hoeveelheden drugs – Strafverzwarende omstandigheid – Individuele beoordeling – Legaliteitsbeginsel – Artikel 49 EU Handvest

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Slowakije – 17 januari 2020 – [zaak C-857/19 Slovak Telekom*](#)

Mededinging – Ne bis in idem – Sancties door Europese Commissie en mededingingsautoriteit van de lidstaat – Artikel 50 EU Handvest

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

LITERATUUR

- S.J. van der Woude, „Strafrecht – Het Unierecht komt eraan in strafzaken: bewijsuitsluiting verplicht bij Handvest-schending? – Bespreking van het arrest Dzivev, in: [NtER 2019/7.7](#)
- M. Luchtman, The ECJ's recent case law on ne bis in idem: Implications for law enforcement in a shared legal order, in: [DJ 2020/281, CML Rev 2018, afl. 6, p. 1717-1750](#)

EHRM – JAARVERSLAG 2019

[Persbericht EHRM met link naar het jaarverslag en de statistieken](#)

SCRIPTIE

Protocol 16 en de subsidiaire rol van het EHRM ([NJB](#))

BLOGS

- Conclusie AG over VIHB-lijst en middelen over verwerping verweer dat art. 10.55 Wm in strijd is met het Handvest EU en het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel ([Bijzonder strafrecht](#))
- Inter-State Applications under the European Convention on Human Rights: Strengths and Challenges ([EJILtalk](#))

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 29 januari 2020 – zaak C-371/18 – Sky e.a. – VK – ECLI:EU:C:2020:45 – conclusie – arrest

Gemeenschapsmerk - Kwade trouw - Specificatie van waren en diensten

Verordening (EG) nr. 40/94. Eerste richtlijn (89/104/EEG). Verzoeksters betogen dat verweersters door gebruik te maken van het teken „SkyKick” en varianten daarop, inbreuk hebben gemaakt op vier Uniemerken die toebehoren aan tweede verzoekster (Sky International AG) en één in het VK ingeschreven merk dat toebehoort aan eerste verzoekster (Sky plc), bestaande in het woord SKY. De zaak is behoorlijk complex maar komt erop neer dat SkyKick de inbreuk ontkent en bij wijze van eis in reconventie aanvoert dat de inschrijving van de merken geheel of gedeeltelijk nietig is op grond dat: i) de specificaties van waren en diensten *onvoldoende duidelijk en nauwkeurig zijn* en ii) de aanvragen *te kwader trouw zijn ingediend*.

De zaak is van belang omdat het Hof daarmee de gelegenheid heeft in te gaan op een aantal vragen over enkele gebreken in het merkenstelsel van de Unie die aan het licht zijn gekomen. Zoals SkyKick opmerkt, hebben de vijf vragen van de verwijzende rechter allemaal betrekking op een van de meest problematische aspecten van een merk, namelijk de rol en functie van de zogenaamde „specificatie” van waren of diensten.

Hof: De artikelen 7 en 51 van verordening (EG) nr. 40/94 en artikel 3 van de Eerste richtlijn (89/104/EEG) moeten aldus worden uitgelegd dat een gemeenschapsmerk of een nationaal merk niet geheel of gedeeltelijk nietig kan worden verklaard op grond dat de termen die zijn gebruikt ter aanduiding van de waren en diensten waarvoor het merk is ingeschreven, onvoldoende duidelijk en nauwkeurig zijn.

Artikel 51, lid 1, onder b), van verordening nr. 40/94, en artikel 3, lid 2, onder d), van de Eerste richtlijn moeten aldus worden uitgelegd dat een merkaanvraag zonder enig voornemen het merk te gebruiken voor de in de inschrijving aangeduide waren en diensten, een handeling te kwader trouw oplevert in de zin van deze bepalingen indien de aanvrager van dat merk de bedoeling had om afbreuk te doen aan de belangen van derden op een wijze die niet strookt met de eerlijke gebruiken, dan wel om – zelfs zonder een derde in het bijzonder op het oog te hebben – een uitsluitend recht te verkrijgen voor andere doeleinden dan die welke vallen onder de functies van een merk. Wanneer het voornemen om een merk overeenkomstig de wezenlijke functies ervan te gebruiken enkel ontbreekt voor bepaalde in de merkaanvraag aangeduide waren of diensten, levert die aanvraag enkel voor die waren of diensten een handeling te kwader trouw op.

De Eerste richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzet tegen een bepaling van nationaal recht op grond waarvan een merkaanvrager moet verklaren dat het betrokken merk wordt gebruikt voor de in de inschrijvingsaanvraag aangeduide waren en diensten of dat hij te goeder trouw voornemens is dat merk voor die doeleinden te gebruiken, met dien verstande dat niet-nakoming van de verplichting om een dergelijke verklaring af te leggen als zodanig geen grond voor de nietigheid van een reeds ingeschreven merk vormt.

- HvJEU over onduidelijke en onnauwkeurige aanduiding waren/diensten en over kwader trouw bij ontbreken voornemen van gebruik voor bepaalde waren/diensten ([Boek9.nl](#))
- HvJ EU: merkdepot zonder voornemen te gaan gebruiken in de bewuste klasse kan te kwader trouw zijn ([IEF18976](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 15 januari 2020 – zaak C-753/18 – Stim en SAMI – Zweden – ECLI:EU:C:2020:4 – conclusie

Huurauto's met radio als standaarduitrusting – Mededeling aan het publiek?

Richtlijn 2001/29/EG. Richtlijn 2006/115/EG. In het eerste van de twee gedingen waarin de prejudiciële vragen van de onderhavige zaak zijn gesteld, heeft Stim (Zweedse organisatie voor het beheer van de rechten van componisten van muziekwerken en hun uitgevers) tegen Fleetmanager (een autoverhuurbedrijf) een vordering ingesteld tot betaling aan Stim van een bedrag van ongeveer 34 500 EUR, vanwege haar bijdrage aan het feit dat derden zonder toestemming van Stim muziekwerken aan het publiek beschikbaar hadden gesteld in de zin van het auteursrecht, door voertuigen met een radio voor kortetermijnverhuur beschikbaar te stellen aan het publiek. De rechter

in eerste aanleg heeft geoordeeld dat de verhuur van voertuigen met een radio een mededeling aan het publiek vormde en dat er in beginsel een grond was voor de toekenning van een vergoeding. Deze rechter heeft echter ook geoordeeld dat Fleetmanager niet had bijgedragen aan die inbreuk op het auteursrecht, en heeft de vordering van Stim derhalve afgewezen. In hoger beroep is dat vonnis bevestigd. Stim is tegen deze beslissing in beroep gegaan.

A-G: Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG en artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de verhuur van voertuigen die zijn uitgerust met een radio geen mededeling aan het publiek in de zin van deze bepalingen vormt.

- A-G Szpunar: verhuur van met radio uitgeruste auto's vormt geen mededeling aan het publiek ([Boek9.nl](#))
- Verhuren van auto's met een autoradio geen mededeling aan het publiek ([IEF18946](#))
- Conclusie AG HvJ EU omtrent verhuur auto's met radio ([IEF18963](#))

GERECHT EU – ARREST – 30 januari 2020 – zaak T-598/18 – Grupo Textil Brownie / EUIPO - The Guide Association (BROWNIE) – ECLI:EU:T:2020:22 – arrest

Oudere nationale woordmerken BROWNIES, BROWNIE, Brownies en Brownie – Relatieve weigeringsgrond – Verwarringsgevaar

Verordening (EG) nr. 207/2009 [thans van verordening (EU) 2017/1001]. Verordening nr. 207/2009 [thans van verordening 2017/1001]. Het betreft een beroep tegen de beslissing van het EUIPO van 4 juli 2018 (zaak R 2680/2017-2) inzake een oppositieprocedure tussen The Guide Association en Grupo Textil Brownie, waarbij de oppositie voor bepaalde waren en diensten was toegewezen. Het Gerecht verwerpt het beroep.

NOOT – bij HVJ 19 december 2019, zaak C-263/18 Nederlands uitgeversverbond (Tom Kabinet)

Prejudiciële vragen aan het Hof: aanbidding e-book is een mededeling aan het publiek, in: [JUTD 2020/5 - Verbeek, A.J. e.a. - 31-1-2020](#)

Insolventie

NOOT - bij HvJ 4 december 2019, zaak C-493/18 UB

- C-493/18, UB v. VA and others – Exclusive jurisdiction under the European Insolvency Regulation ([conflict of laws](#))
- UB v VA (Tiger SCI): The CJEU dots the i's on forum rei sitae in insolvency. ([GAVL](#))

Institutioneel recht

HvJ – ARREST – 31 januari 2020 – zaak C-457/18 – Slovenië/Kroatië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:65 – persbericht – conclusie – arrest

Grensgeschied tussen twee lidstaten - Arbitrale uitspraak – Bevoegdheid HvJ?

Artikel 259 VWEU. Slovenië verzoekt het Hof onder meer om vast te stellen dat Kroatië zich schuldig heeft gemaakt aan schending van artikel 2 en artikel 4, lid 3, VEU en van een reeks bepalingen van afgeleid recht op het gebied van het gemeenschappelijk visserijbeleid, de regeling voor de overschrijding van de grenzen door personen (Schengengrenscodes) en de maritieme ruimtelijke planning. Kroatië heeft een exceptie van onbevoegdheid en een exceptie van niet-ontvankelijkheid van het beroep opgeworpen. Het Hof dient zich te buigen over de vraag of het grensgeschied tussen Kroatië en Slovenië, de poging om dit geschied te beëindigen en de arbitrageprocedure waartoe dat heeft geleid, volkenrechtelijke vraagstukken zijn die als grondslag kunnen dienen voor een krachtens artikel 259 VWEU ingesteld beroep wegens niet-nakoming.

Het Hof overweegt dat het niet bevoegd is zich over het onderhavige grensgeschil uit te spreken. De beide lidstaten hebben wel de plicht om te zorgen voor een definitieve juridische oplossing van het geschil dat in overeenstemming moet zijn met internationaal recht.

Hof: Het interne werkdocument van de Europese Commissie inzake het advies van de juridische dienst zoals opgenomen op pagina's 38 tot 45 van Bijlage C2 van het antwoord van Slovenië inzake de ontvankelijkheid, wordt verwijderd uit het zaaksdossier voor zover het zaak C-457/18 betreft.

Het Hof is niet bevoegd zich uit te spreken over het beroep van Slovenië op grond van artikel 259 VWEU in zaak C-457/18. (niet officiële vertaling)

- When Violations of International and EU Law Overlap ([Verfassungsblog](#)) [gaat over de conclusie A-G]

On 11 December 2019, Advocate General Pikamäe issued his Opinion rejecting jurisdiction of the ECJ in an infringement procedure between Slovenia and Croatia (C-457/18). The case raises the question whether the ECJ may engage with asserted violations of EU law which result from Croatia's non-recognition of the final and binding Arbitral Award determining the border dispute between both Members. The opinion of the Advocate General appears to be fuelled by political rather than legal considerations and the ECJ should not follow it in order to make clear that the EU is able to protect its autonomous legal system and that it stands on its foundational and common legal principles.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 30 januari 2020 – zaak C-911/19 – FBF*

Richtsnoeren producttoezicht- en governanceregelingen voor retailbanken van de Europese Bankautoriteit

Artikel 263 VWEU. De vraag is o.a. of een beroep tot nietigverklaring op grond van artikel 263 VWEU kan worden ingesteld tegen de door een Europese toezichthoudende autoriteit vastgestelde richtsnoeren. Zo ja, kan een beroepsfederatie langs die weg dan de geldigheid aanvechten van richtsnoeren die gericht zijn tot de leden wier belangen zij behartigt en die haar niet rechtstreeks of individueel raken?

NOOT – bij HvJ 19 december 2019, zaak C-502/19 Junqueras

- Junqueras' Immunity: An Example of Judicial Dialogue ([Verfassungsblog](#))

However, in my modest opinion, I believe that these decisions are an example of dialogue between courts, necessary to manage the current pluralism where legal orders are intertwined without clear hierarchies. Neither the Court of Justice in its ruling of December 19, nor the Spanish Supreme Court in its order last January 9, have undermined the other and their decisions have left enough space to avoid a direct collision using solid legal arguments. This is how courts should act, far from political noise.

- The Case of Mr. Junqueras is a Case of Respect of the Rule of Law ([Verfassungsblog](#))
- The Junqueras Saga Continues ([Verfassungsblog](#))

IPR

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 14 januari 2020 – zaak C-641/18 – Rina – Italië – ECLI:EU:C:2020:3 – persbericht – conclusie

Internationaal gewoonterecht vs. verordening 44/2001 – Recht op toegang tot de rechter - Zeerechtverdrag – Schade door schipbreuk

Verordening (EG) nr. 44/2001. De familieleden van slachtoffers en de overlevenden van de schipbreuk van het onder Panamese vlag varende schip *Al Salam Boccaccio '98* in 2006 in de Rode Zee, waarbij meer dan 1 000 slachtoffers zijn gevallen, hebben bij de verwijzende rechter, een procedure aangespannen tegen Rina en Ente Registro Italiano Navale. Verzoekers voeren bij de verwijzende rechter aan dat het schip als gevolg van de door verweersters verrichte classificatie en

certificatie, en hun beslissingen en aanwijzingen, onstabiel werd en niet veilig kon varen, en daardoor is gezonken. Verzoekers eisen vergoeding van de vermogens- en niet-vermogensschade die zij door deze schipbreuk hebben geleden. Verweersters vechten de vorderingen van verzoekers aan door met name een exceptie van immuniteit van rechtsmacht op te werpen.

In verordening (EG) nr. 44/2001 is bepaald dat deze verordening van toepassing is „in burgerlijke en handelszaken”. De onderhavige prejudiciële verwijzing ligt in het verlengde van een aantal uitspraken over de afbakening van de werkingssfeer van deze verordening.

De verwijzende rechter verzoekt het Hof om een standpunt in te nemen met betrekking tot de verhouding tussen een beginsel van internationaal gewoonterecht en een internationaal-privaatrechtelijk instrument van de Unie. Bovendien wenst de verwijzende rechter met name te weten of en, zo ja, in hoeverre de beantwoording van de prejudiciële vraag kan worden beïnvloed door de waarborging van het recht op toegang tot de rechter, dat in artikel 47 EU Handvest wordt gegarandeerd. Vanuit die optiek weerspiegelt deze vraag het actuele debat over de invloed van de mensenrechten op het internationaal privaatrecht.

A-G: Artikel 1, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot schadevergoeding die is gericht tegen privaatrechtelijke organisaties met betrekking tot classificatie- en certificatiehandelingen die door die organisaties als gedelegeerden van een derde staat, voor rekening van die staat en in zijn belang, zijn verricht, onder het begrip „burgerlijke en handelszaken” in de zin van die bepaling valt.

Het beginsel van internationaal gewoonterecht betreffende de immuniteit van rechtsmacht van de staten verzet zich niet tegen toepassing van verordening nr. 44/2001 in een geding inzake een dergelijke vordering.

- ▣ Advocaat-generaal: geen immuniteit van rechtsmacht voor Italiaanse keuringsinstanties na schipbreuk Panamees schip ([ECER](#))
- ▣ Ships classification and certification agencies: The immunity ship ain't sailing according to Szpunar AG in Rina. ([GAVL](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 14 januari 2020 – zaak C-800/19 – Mittelbayerischer Verlag*

Bescherming persoonslijksheidsrechten – Uitgever gebruikt onjuiste term voor nazivernietigingskamp in online artikel

Verordening 1215/2012. Verzoeker is een Pools staatsburger die in Polen woont en tijdens de Tweede Wereldoorlog gedetineerde was in Auschwitz. Verweerder is een uitgever van een online dagblad. Verweerder is een in Duitsland gevestigde uitgever en heeft een artikel gepubliceerd over een overlevende van de holocaust. Daarin wordt verwezen naar de zus van de overlevende die in een “Pools vernietigingskamp” heeft gezeten. Verweerder heeft die term na een interventie van het Poolse consulaat enkele uren na publicatie aangepast en gewijzigd in “Duits nazivernietigingskamp”. Verzoeker wil met zijn vordering dat verweerder een verbod krijgt opgelegd om de term “Pools vernietigingskamp” te gebruiken, dat verweerder een officiële verklaring publiceert met excuses en dat verweerder een schadevergoeding betaalt aan de Poolse vereniging van voormalige politieke gevangenen. Verweerder betwist de bevoegdheid van de Poolse rechter omdat het artikel niet rechtstreeks over verzoeker gaat.

De vraag is o.a. of het mogelijk is de rechterlijke bevoegdheid krachtens artikel 7, punt 2, van de verordening vast te stellen in een zaak betreffende de bescherming van persoonslijksheidsrechten waarin een betwiste online-publicatie niet uitdrukkelijk naar de verzoeker verwijst, maar verwijzingen bevat naar een gemeenschap waartoe de verzoeker behoort en waarmee hij zich sterk identificeert.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Spanish Supreme Court eases exequatur requirement under (2001) Brussels I. ([GAVL](#))

**NOOT – bij Gerechtshof 's-Hertogenbosch – 10 december 2019 –
ECLI:NL:GHSHE:2019:4464**

Immunité van jurisdictie – Rechtsmacht Nederlandse rechter – artikel 6 EVRM

The SHAPE v Supreme Litigation: The Interaction of Public and Private International Law Jurisdictional Rules ([conflict of laws](#))

The interaction between public and private international law is becoming more and more manifest. There is no better example of this interaction than the Shape v Supreme litigation ongoing before Dutch courts (...)

Landbouw en visserij (B)

**HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-814/18 – Ursa Major Services – Nederland –
CBB – ECLI:EU:C:2020:27 – geen conclusie – arrest**

Subsidieregeling Europese Visserijfonds - Subsidiabele kosten

Verordening (EG) nr. 1198/2006. Het College van beroep voor het bedrijfsleven stelt het Hof vragen over de subsidieregeling in het kader van het Europese Visserijfonds. Mogen subsidiabele kosten alleen worden gemaakt door de subsidieontvanger of ook door derden?

Hof: Artikel 55, lid 1, van verordening (EG) nr. 1198/2006 moet aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is op de verhouding tussen de beheersautoriteit van een operationeel programma en de begunstigde van een in het kader van het Europees Visserijfonds verleende subsidie, zodat deze bepaling tegen deze begunstigde kan worden ingeroepen.

Artikel 55, lid 1, van verordening nr. 1198/2006 moet aldus worden uitgelegd dat een bedrag dat aan de begunstigde van een in het kader van het Europees Visserijfonds verleende subsidie in rekening is gebracht en door hem is betaald, ook dan als een daadwerkelijk betaalde uitgave in de zin van deze bepaling kan worden beschouwd wanneer de derde die dit bedrag in rekening heeft gebracht zelf een financiële bijdrage aan het gesubsidieerde project heeft verstrekt – hetzij door een vordering op de begunstigde te verrekenen met een vordering die de begunstigde op hem heeft wegens zijn toezegging om een bijdrage te leveren, hetzij door een afzonderlijke factuur op te stellen –, op voorwaarde dat de betrokken uitgave en bijdrage naar behoren worden verantwoord met gekwiteerde rekeningen of boekhoudkundige stukken met gelijkwaardige bewijskracht, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

**HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 14 januari 2020 – zaak C-19/19 – Pantochim – België –
ECLI:EU:C:2020:2 – conclusie**

Invordering schuldvorderingen die voortvloeien uit EOGFL, landbouwheffingen en douanerechten

Samenvatting onder: [Belastingen](#)

**GERECHT EU – ARREST – 30 januari 2020 – zaak T-292/18 – Portugal/Commissie –
ECLI:EU:T:2020:18 – arrest**

ELGF en Elfpo - Door Portugal verrichte uitgaven - Begrip „nationale rechtbank”

ELGF en Elfpo. Verordening (EG) nr. 1290/2005. Verordening (EU) nr. 1306/2013. De Commissie betwistte met name de wijze waarop de Portugese autoriteiten bepaalde uitgaven hadden ingedeeld die waren verricht uit hoofde van het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) of het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (Elfpo) en die dienden te worden teruggevorderd.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

RECHTSPRAAK NL – CBb – 7 januari 2020 - [ECLI:NL:CBB:2020:1](#)

MKZ Kootwijkerbroek

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Deze uitspraak rondt vele jaren geleden begonnen procedures af die, alles bijeengenomen, te lang hebben geduurd. Het College verbindt daar aan het slot van de uitspraak het gevolg aan dat aan elke appellant wegens overschrijding van de redelijke termijn een bedrag aan schadevergoeding wordt toegekend.

Bij uitspraak van 18 januari 2005 ([ECLI:NL:CBB:2005:AS3610](#)) heeft het College naar aanleiding van het tussen partijen gevoerde debat aan het HvJ van (toen) de Europese Gemeenschappen een vijftal prejudiciële vragen gesteld. Bij arrest van 15 juni 2006 ([C-28/05](#)) heeft het Hof van Justitie deze vragen beantwoord. Bij uitspraak van 9 september 2008 heeft het CBb de beroepen gegrond verklaard. Bij besluiten van 17 juli 2012 heeft verweerder de bezwaren opnieuw ongegrond verklaard.

Appellanten hebben hiertegen opnieuw beroep ingesteld. Bij uitspraken van 17 mei 2005 heeft het College aan het HvJ een zestal prejudiciële vragen gesteld die in de eerste plaats betrekking hebben op een mogelijkerechtsrecht voortvloeiende verplichting tot ambtshalve toetsing aan gronden die zijn ontleend aan de ter zake geldende richtlijn. Bij arrest van 7 juni 2007 ([C-222/05](#), [C-223/05](#), [C-224/05](#), [C-225/05](#), bekend onder de naam: Van der Weerd) heeft het Hof van Justitie deze vragen beantwoord, onder meer kortweg inhoudende dat voor de verwijzende rechter een zodanige verplichting niet bestond.

Het College vindt thans de beroepen van appellanten niet gegrond. Na de verschillende uitspraken die het College in het verleden reeds heeft gedaan, is de kernvraag in deze uitspraak of verweerder, bij het opnieuw nemen van een beslissing op de bezwaarschriften van appellanten tegen de primaire besluiten, in het licht van de gegevens uit de onderzoeksdossiers van het laboratorium en de reacties van appellanten daarop, op goede gronden heeft geconcludeerd dat de betwiste vaststelling van het laboratorium juist was. De conclusie is dat verweerder op goede gronden heeft geconcludeerd dat de betwiste vaststelling van het laboratorium juist was.

KAMERVragen

Vragen van het lid Ouwehand (PvdD) aan de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de gevolgen van CETA voor onze rechtsstaat, onze soevereiniteit en de landbouw (ingezonden 17 januari 2020), [vraag 2020Z00652](#)

LHBT-rechten

EHRM – ARREST – 14 januari 2019 - Beizaras en Levickas t. Litouwen - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [41288/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD004128815](#)

Recht op een effectief rechtsmiddel – discriminatieverbod

Artikelen 13 en 14 EVRM. Klagers zijn twee jonge mannen die een relatie met elkaar hebben. Een van hen heeft een foto op zijn Facebook-pagina geplaatst waarop zij kussend staan afgebeeld. Deze foto leidde tot honderden online haatreacties, waaronder ook doodsb bedreigingen. Namens de klagers is aan de autoriteiten gevraagd een onderzoek in te stellen naar de haatreacties. Zowel de vervolgingsautoriteiten als de rechtbanken weigerden een vooronderzoek in te stellen, omdat zij het gedrag van de klagers provocerend vonden. Zij vonden de reacties weliswaar onethisch, maar niet dusdanig dat dit tot vervolging moest leiden. Het EHRM oordeelt dat de seksuele geaardheid van de klagers een rol heeft gespeeld in de afweging van de autoriteiten of al dan niet een vooronderzoek moest plaatsvinden. Door aldus te handelen bleven de klagers verstoken van bescherming tegen de aanval op hun fysieke en mentale integriteit en hadden zij geen recht op effectief rechtsmiddel. Schending artikelen 13 en 14 EVRM.

- Protection from homophobic hate speech - important new judgment from European Court of Human Rights ([ECHR](#))
- ECtHR: Lithuania Discriminated Against Men Based on Their Sexual Orientation ([liberties.eu](#))

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 14 november 2019, Lapunov t. Rusland

- European Court of Human Rights communicates case concerning torture of a gay man in Chechnya ([ECHR SO](#))

Luchtvaart (c)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 17 januari 2020 – zaak C-880/19 – Eurowings*

Luchtvaartclaim – Vervangende vlucht vanaf andere luchthaven

Verordening 261/2004. Moet de in artikel 5, lid 1, onder c), iii), van de verordening bedoelde vervangende vlucht vertrekken vanaf dezelfde plaats van vertrek als de oorspronkelijk geboekte vlucht? Indien vertrek vanaf een andere luchthaven ook mogelijk is, is dan alleen van belang dat de vlucht niet eerder dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekt, of moet bij de berekening van het verschil in tijd ook worden gekeken naar de reis van de passagier naar de luchthaven?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 januari 2020

Good News for Privacy: Mass Processing of Passenger Data Case goes to CJEU ([liberties.eu](#))

The German case is part of a bigger picture: In another case in Belgium, the Belgian Constitutional Court also submitted the Belgian law implementing the PNR Directive to the ECJ. As of now, several national courts have concluded that the PNR Directive is most probably incompatible with the European Charter of Fundamental Rights. Furthermore, the CJEU has already stopped a similar PNR agreement between the EU and Canada with its Opinion 1/15 of 26 July 2017. With the matter referred to the CJEU from several sides, the mass processing of passenger data in the EU might come to an end.

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-307/18 – Generics (UK) e.a. – VK – ECLI:EU:C:2020:52 – persbericht – conclusie – arrest

Octrooigeschil – Generieke geneesmiddelen

Samenvatting onder: [Gezondheid en geneesmiddelen](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Slowakije – 17 januari 2020 – zaak C-857/19 Slovak Telekom*

Mededinging – Ne bis in idem – Sancties door Europese Commissie en mededingingsautoriteit van de lidstaat – Artikel 50 EU Handvest

Verordening 1/2003. Artikel 50 van het Handvest (ne bis in idem). De nationale mededingingsautoriteit heeft verzoekster een geldboete opgelegd vanwege misbruik van een machtspositie. Daarnaast heeft ook de Commissie besloten dat verzoekster één enkele voortdurende inbreuk op artikel 102 VWEU en artikel 54 van de EER-overeenkomst had gepleegd, en haar een geldboete opgelegd. Dit besluit is in zaak T-851/14 in eerste aanleg bij het Gerecht aan de orde geweest en in zaak C-165/19 P in hogere voorziening voor het Hof. De nationale mededingingsautoriteit heeft in haar stellingname voor de cassatierechter betreffende de eerbiediging van het beginsel „ne bis in idem” aangegeven dat beide zaken weliswaar betrekking hadden op een schending van artikel 102 VWEU, maar dat er sprake is van twee afzonderlijke zaken. De Commissie heeft producten op wholesaleniveau onderzocht terwijl de nationale mededingingsautoriteit producten op retailniveau heeft onderzocht. Verzoekster stelt dat beide

sancties zijn opgelegd uit hoofde van een gedraging die zowel volgens de Commissie als volgens de verwerende partij tot doel had de mededinging te verzwakken of uit te schakelen.

Is artikel 50 van het Handvest ook van toepassing wanneer de Commissie en de autoriteit van een lidstaat zelfstandig en afzonderlijke sancties hebben opgelegd wegens schending van artikel 102 VWEU?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 31 januari 2020 – zaak C-882/19 – Sumal*

Doctrine van economische eenheid - Mededinging – Aansprakelijkheid voor schade als gevolg van kartel – Moeder -en dochtermaatschappij

Samenvatting onder: Vennootschapsrecht

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Orbán's Media Empire Unlawfully Given Green Light (liberties.eu)

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – CONCLUSIE A-G – 16 januari 2020 – zaak C-15/19 – Azienda Municipale Ambiente – Italië – ECLI:EU:C:2020:10 – conclusie

Storten afvalstoffen – Kosten afvalbeheer - Nazorgtermijn

Richtlijn 1999/31. In het kader van de afvalstoffenwetgeving moeten de oorspronkelijke houders van afvalstoffen in beginsel de kosten van het afvalbeheer dragen. Volgt hieruit echter dat de exploitant van een stortplaats achteraf betaling van extra kosten kan eisen van een onderneming die in het verleden afvalstoffen voor verwijdering heeft afgegeven, wanneer de exploitatiekosten van de stortplaats als gevolg van de vaststelling van de afvalstortrichtlijn stijgen? Deze vraag wordt in het onderhavige geval opgeworpen omdat de in 1999 vastgestelde afvalstortrichtlijn voorziet in een nazorg van ten minste dertig jaar na de sluiting van een stortplaats, terwijl voor de betrokken stortplaats in nationaal recht voorheen slechts was voorzien in tien jaar nazorg.

A-G: Overeenkomstig de artikelen 10, 13 en 14 van richtlijn 1999/31/EG is de exploitant van een stortplaats die aan het einde van de omzettingstermijn van deze richtlijn in gebruik was, verplicht de nazorg te verzekeren gedurende ten minste dertig jaar na de sluiting van de stortplaats. Als algemene regel kan daarbij geen onderscheid worden gemaakt tussen afvalstoffen die na de uiterste datum voor de omzetting van deze richtlijn zijn opgeslagen en afvalstoffen die voordien zijn opgeslagen.

De artikelen 10 en 14 van richtlijn 1999/31 rechtvaardigen, gelet op het verbod van terugwerkende kracht alsmede het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel, niet dat aan voormalige houders van afvalstoffen die afvalstoffen op stortplaatsen hebben afgeleverd en daarvoor de vereiste tarieven hebben betaald, extra kosten worden opgelegd wanneer de nazorg van de stortplaats nadien wordt verlengd en in het oorspronkelijke tarief nog niet met die extra kostenfactor rekening was gehouden.

- Kokott AG puts the onus on landfill sites' operators in dealing with aftercare costs /legacy issues. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 30 januari 2020 – zaak C-654/18 – Interseroh – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:55 – conclusie

Afvalstoffen – Indeling van een mengsel van papierafval – "Groen"afval?

Verordening (EG) nr. 1013/2006. Verdrag van Bazel. De verwijzende rechter wil weten of een afvalstroom die hoofdzakelijk bestaat uit papierproducten moet worden aangemerkt als zogenaamd „groen” afval en derhalve onderworpen is aan de in deze verordening opgenomen flexibele

controleprocedure. Tevens vraagt de verwijzende rechter of dit afval nog als „groen” kan worden aangemerkt wanneer het maximaal 10 % stoorstoffen bevat.

A-G: Bijlage III bij verordening (EG) nr. 1013/2006, die verwijst naar de in bijlage V daarbij genoemde code B3020, is niet van toepassing op mengsels van afvalstoffen als gedefinieerd in artikel 2, lid 3, en artikel 3, lid 2, van die verordening.

Punt 3, onder g), van bijlage III A bij verordening nr. 1013/2006 is niet van toepassing op mengsels van afvalstoffen die tot maximaal 10 % stoorstoffen bevatten indien deze mengsels voldoen aan de alternatieve uitsluitingseisen onder a) en b) van de inleiding van bijlage III A daarbij.

Mengsels van afvalstoffen die tot maximaal 10 % stoorstoffen bevatten vallen uitsluitend onder de procedure van artikel 18 van verordening nr. 1013/2006 indien de verzender het benodigde bewijs aanvoert om de bevoegde nationale autoriteiten ervan te overtuigen dat er niet is voldaan aan de alternatieve uitsluitingseisen onder a) en b) van de inleiding van bijlage III A daarbij.

Artikel 28 van verordening nr. 1013/2006 is van toepassing indien de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van verzending en de lidstaat van ontvangst het niet eens kunnen worden over de indeling van een bepaalde zending afvalstoffen. De betrokken afvalstoffen worden in dat geval aangemerkt als vallende onder bijlage IV, zodat zij onderworpen zijn aan de procedure van voorafgaande kennisgeving en toestemming van artikel 4.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Frankrijk – 21 januari 2020 – zaak C-900/19 - One Voice et Ligue pour la protection des oiseaux*

Vogeljacht - Begrip bijvangst - Jachtmethoden

Richtlijn 2009/147/EG. Het is in vijf departementen van het Zuidoosten van Frankrijk toegestaan lijm te gebruiken om lijsters en merels te vangen die als lokvogel worden gebruikt, onder de voorwaarden die zijn opgenomen in een besluit dat met name erin voorziet het aantal lokvogels jaarlijks bij ministerieel besluit te beperken. Twee verenigingen voor de bescherming van dieren veroordelen het gebruik van lijm, hetwelk volgens hen een wrede vangstmethode is, en klagen het vangen aan van vogelsoorten die volgens de huidige stand van de wetenschap een aanzienlijke afname van de populaties ervan te zien geven en gevoelig zijn voor lijden. Vragen over (1) het begrip „bijvangst” en het vereiste selectieve karakter van de in artikel 9, lid 1, onder c), van de vogelrichtlijn opgenomen afwijking en (2) of het behoud van een traditionele recreatieve methode voor de vogeljacht op zich kan inhouden dat er geen andere bevredigende oplossing, in de zin van artikel 9, lid, 1 bestaat, zodat kan worden afgeweken van het in artikel 8 van de vogelrichtlijn vastgelegde verbod op deze jachtmiddelen en -methoden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 23 januari 2020 – zaak C-873/19 - Deutsche Umwelthilfe*

Typegoedkeuring van motorvoertuigen - Verdrag van Aarhus - Rechtsmiddelen milieuorganisaties
Verordening 715/2007. Moet artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat erkende milieuorganisaties rechtsmiddelen toekomen die verder reiken dan de hun krachtens het nationale recht geboden rechtsmiddelen? Welke maatstaf moet worden gehanteerd om te beoordelen of het instrument van een omschakellogica „nodig” is in de zin van artikel 5, lid 2, tweede volzin, onder a), van de verordening?

NOOT – bij HvJ bij 19 december 2019, zaak C-752/18 Deutsche Umwelthilfe

- Lijfsdwang tegen autoriteiten die weigeren vereiste milieumaatregelen te nemen ([Stibbeblog](#))
- Tom Barkhuysen, Lijfsdwang tegen autoriteiten die weigeren vereiste milieumaatregelen te nemen, in: [NJB 2020/123](#)

NOOT – bij HvJ 10 oktober 2019, zaak C-674/17 Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola en HvJ 21 juni 2018, zaak C-557/15 Malta/Commissie

Luuk Boerma, Wolvenjacht en vinkenvangst 'onder strikt gecontroleerde omstandigheden?', Een bespreking van twee arresten van het Hof van Justitie van de EU over de toepassing van artikel 16, eerste lid en onder e, van de Habitatrichtlijn en artikel 9, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn in [Tijdschrift natuurbeschermingsrecht 2020, nr 1](#)

NOOT – bij Hoge Raad, 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2006 (Urgenda zaak)

- m.nt. Ch.W. Backes en G.A. van der Veen, Klimaatverdrag; Nederlandse reductiedoelstelling onvoldoende. Staat moet uitstoot CO₂ eind 2020 ten minste met 25% reduceren ten opzichte van 1990, in: [AB 2020/24](#)
- Politics, courts and the law: the Urgenda-case ([European courts](#))
- Dutch Supreme Court confirms: Articles 2 and 8 ECHR require a reduction of greenhouse gas emissions of 25% by 2020 ([Strasbourg observers](#))
- m.nt. J. Spier, [NJ 2020/41](#)
- The Urgenda decision: The landmark Dutch climate change case ([Leiden law blog](#))
- The judgment of the Supreme Court of the Netherlands in the climate case [#Urgenda](#) is now also available in English: <https://bit.ly/36QAi8q>

CONSULTATIE

Europese klimaatwet – een klimaatneutraal Europa tegen 2050, 9 januari 2020 - 6 februari 2020 ([EC](#))

EUROPESE COMMISSIE

EU-Kaderrichtlijn Water vraagt om betere implementatie ([Europa decentraal](#))

De Europese Commissie waarschuwde vorig jaar dat regeringen gerechtelijke stappen konden ondernemen nadat een rapport van het Europees Milieuagentschap ontdekte dat driekwart van de oppervlaktewateren in Europa te erg vervuild is of op een andere manier niet voldoet aan de minimale ecologische normen van de EU.

Ne bis in idem (B – S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Slowakije – 17 januari 2020 – zaak C-857/19 Slovak Telekom*

Mededinging – Ne bis in idem – Sancties door Europese Commissie en mededingingsautoriteit van de lidstaat - Artikel 50 EU Handvest

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

LITERATUUR

M. Luchtman, The ECJ's recent case law on ne bis in idem: Implications for law enforcement in a shared legal order, in: [DJ 2020/281, CML Rev 2018, afl. 6, p. 1717-1750](#)

Paspoort

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 17 december 2019 – Torresi t. Italië – persbericht 16.1.20 – beslissing (niveau 3) – 68957/16 – ECLI:CE:ECHR:2019:1217DEC006895716

Voldoende afweging van belangen in het kader van tijdelijk inperking van bewegingsvrijheid

Artikel 8 EVRM. Artikel 2, Vierde protocol EVRM. Klager, een Italiaans onderdaan, heeft een klacht ingediend op grond van artikel 2 van protocol nr. 4 en artikel 8 EVRM nu de autoriteiten weigerde om hem een paspoort te verlenen.

Klager is in 2011 getrouwd met MT, samen hebben zij twee dochters, vervolgens zijn zij uit elkaar gegaan. In 2015 weigert MT toestemming te geven voor de verlenging van het paspoort van klager nu hij zijn verantwoordelijkheden, waaronder financiële verplichtingen, voor de kinderen niet nakomt; hij zijn vrouw tegenhield om naar haar eigen familie in Rusland te reizen; en geen toestemming gaf om zijn dochter met haar moeder mee te kunnen laten reizen. In 2016 doet klager opnieuw een aanvraag voor een nieuw paspoort om naar China, naar zijn nieuwe vriendin en kind, te kunnen reizen. De ex-vrouw verzette zich hier opnieuw tegen. In 2017 zijn partijen tot een overeenstemming gekomen aangaande de financiële verplichtingen en de toestemming rondom het paspoort van klager en is de scheiding ook formeel juridisch uitgesproken. Klager klaagt dat het (tijdelijk) niet verstrekken van een nieuw paspoort in strijd is met zijn bewegingsvrijheid.

Het hof overweegt dat de nationale rechtelijke instanties op verschillende momenten hebben gekeken naar de persoonlijke situatie van klager en zijn mogelijkheden om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Bij de beoordeling of de tijdelijke inperking van de vrijheid van klager gerechtvaardigd en evenredig was hebben de nationale instanties alle relevante informatie meegenomen.

Klager wordt niet-ontvankelijk verklaard in zijn klacht nu deze onvoldoende is onderbouwd.

Prejudiciële procedure HvJEU

HvJ – ARREST – 21 januari 2020 – zaak C-274/14 – Banco de Santander – Grote Kamer – Spanje – ECLI:EU:C:2020:17 – conclusie – arrest

Staatssteun – Vennootschapsbelasting – Ontvankelijkheid van de prejudiciële verwijzing – Definitie „rechterlijke instantie”

In de gevoegde zaken Gabalfrisa e.a. (C-110/98–C-147/98) concludeerde A-G Saggio dat een Spaanse belastingrechter, geen rechterlijke instantie was in de zin van artikel 177 EG-Verdrag (thans artikel 267 VWEU). Hij wees in dit verband op de „structurele” nabijheid van deze rechter tot het ministerie, evenals op het feit dat de voorzitter en de leden van het gerecht „door de minister benoemde bestuursambtenaren” waren. Hij merkte tevens op dat de minister ook bevoegd was om de leden van het gerecht ontslag te verlenen, „zonder dat de gevallen waarin dat mogelijk is, duidelijk en limitatief in de wet zijn geregeld”. Het hof is in arrest Gabalfrisa e.a. (C-110/98–C-147/98) tot een andere conclusie gekomen, namelijk dat er sprake was van een „scheiding van taken (...)”. Er is sinds dat arrest het een en ander veranderd in het recht van de Unie. Artikel 2 VEU bepaalt nu dat de Unie berust op de waarde van eerbied voor de rechtsstaat. Artikel 19, lid 2, VEU bepaalt dat de rechters en de advocaten-generaal van het Hof „worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden”. Artikel 47 EU Handvest waarborgt een doeltreffende voorziening in rechte en behandeling van rechtszaken door een „onafhankelijk en onpartijdig gerecht”. In lijn met deze ontwikkelingen heeft het Hof vervolgens een indrukwekkende rechtspraak ontwikkeld over de vereisten inzake onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Een groot deel van deze hedendaagse rechtspraak is door het Hof samengevat in het arrest van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16). In dat arrest benadrukt het Hof dat de onafhankelijkheid van de nationale rechterlijke instanties essentieel is „voor de goede werking van het stelsel van rechterlijke samenwerking die gestalte krijgt in het in artikel 267 VWEU neergelegde mechanisme van de prejudiciële verwijzing”. De essentie van deze vereisten inzake onafhankelijkheid van de rechterlijke macht wordt vervolgens door het Hof voortreffelijk samengevat in de volgende bewoordingen:

Het begrip onafhankelijkheid veronderstelt met name dat de instantie haar rechtsprekende taken volledig autonoom uitoefent, zonder enig hiërarchisch verband en zonder aan wie dan ook ondergeschikt te zijn of van waar dan ook bevelen of instructies te ontvangen, en aldus beschermd is tegen tussenkomsten of druk van buitenaf die de onafhankelijkheid van de oordeelsvorming van haar leden in aan hen voorgelegde geschillen in gevaar zouden kunnen brengen [...].

Net zoals de *onafzetbaarheid* van de leden van de betrokken instantie (zie met name arrest van 19 september 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punt 51), is de ontvangst door deze leden van een bezoldiging die qua omvang evenredig is aan het belang van de functies die zij uitoefenen, een aan de rechterlijke onafhankelijkheid inherente waarborg.”

De prejudiciële verwijzing in ingediend in het kader van een beroep dat Banco de Santander bij de TEAC heeft ingesteld tegen een door de Spaanse belastinginspectie opgelegde aanslag.

Voor het Hof is momenteel slechts één kwestie aan de orde is, namelijk of de TEAC een „rechterlijke instantie” is in de zin van artikel 267 VWEU.

Hof: Het verzoek om een prejudiciële beslissing van de Tribunal Económico-Administrativo Central (centraal gerecht in economische en bestuurszaken, Spanje), ingediend bij beslissing van 2 april 2014, is niet-ontvankelijk, [aangezien die instantie niet kan worden aangemerkt als een „rechterlijke instantie” in de zin van artikel 267 VWEU].

RECHTSPRAAK NL - Gerechtshof Den Haag – 24 december 2019 - ECLI:NL:GHDHA:2019:3423

(on)rechtmatige rechtspraak bij niet stellen van prejudiciële vragen door CBb; artikel 267 VWEU kent niet zelfstandig rechten toe aan particulieren; open norm van art. 7 Pensioenrichtlijn; feitelijke bevindingen; geen kennelijke schending van Unierecht

BLOGS

- Eigengereide rechters frustreren prejudiciële procedure ([Mr](#))
- De prejudiciële procedure wordt vaak verkeerd gebruikt ([Mr](#))

WIKI

- [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens (B – C – S)

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 – X e.a. t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 3) – 78042/16 – 66158/14 – ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD007804216

Publicatie niet geanonimiseerde rechterlijke uitspraak op website

Artikel 8 EVRM. Artikel 13 EVRM. Het hof overweegt dat sprake is van schending van de artikelen 8 en 13 EVRM nu een gerechtelijke uitspraak op een website van een regionaal gerecht was gepubliceerd waarin vertrouwelijke informatie (niet geanonimiseerd) was opgenomen over de adoptie van de kinderen van klagers. Bovendien was er geen effectieve mogelijkheid voor klagers om hun klacht naar voren te brengen.

EHRM - ARREST – 30 januari 2020 - Breyer t. Duitsland – persbericht – arrest (niveau 2) - 50001/12 - ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD005000112

Schending artikel 8 EVRM – beperking recht op privacy - Telecomgegevens

Artikel 8 EVRM. Overeenkomstig de wijzigingen in 2004 in de Telecommunicatiewet moesten bedrijven persoonlijke gegevens (zoals telefoonnummer, naam, adres en geboortedatum) verzamelen en bewaren. In tegenstelling tot eerdere wetgeving, gold dit na inwerkingtreding van de Telecommunicatiewet ook voor gebruikers van prepaidkaarten. Tegen dit laatste dienden de klagers in 2015 een grondwettelijke klacht in vanwege schending van hun privacy. Het EHRM oordeelt dat het verzamelen van de namen en adressen van klagers als gebruikers van prepaid simkaarten wel degelijk een (beperkte) inbreuk vormt op artikel 8 EVRM. Conform de vaste jurisprudentie beoordeelt het EHRM vervolgens aan de hand van het standaardtoetsingskader of de inbreuk een schending van artikel 8 oplevert. De beperking moet bij wet zijn voorzien en bovendien moet de regeling toegankelijk en voorzienbaar zijn en bovendien een legitieme doelstelling dienen. De maatregel moet daarnaast noodzakelijk zijn in een democratische samenleving. Het EHRM oordeelt dat de wet voldoende voorzienbaar is en bovendien bevat de wet aanvullende waarborgen om te voorkomen dat de verkregen gegevens gebruikt worden op een manier die in strijd is met de garanties uit artikel 8 EVRM. Zo is het op basis van de Telecommunicatiewet ook mogelijk om zich te wenden tot onafhankelijke instanties voor gegevenstoezicht. Tot slot overweegt het EHRM dat de wet is aangenomen ter bescherming van de nationale veiligheid en aan de nationale wetgever een 'margin of appreciation' toekomt. Conclusie: ondanks beperkte inbreuk op het recht op privacy, geen schending van artikel 8 EVRM.

Dissenting opinion Judge Ranzoni. Ranzoni vindt dat wel sprake is van schending van artikel 8 EVRM, omdat hij de waarborgen onvoldoende vindt om te voorkomen dat misbruik van persoonsgegevens zou kunnen plaatsvinden. Ranzoni stelt dat de inmenging op het recht op privacy niet proportioneel is ten aanzien van de doelstelling van de wet en bijgevolg niet noodzakelijk is in een democratische samenleving.

EHRM – ARREST – 30 januari 2020 – Vinks en Ribicka t. Letland – persbericht – arrest (niveau 2) - 28926/10 - ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD002892610

Huiszoeking met inzet van zwaar bewapende agenten - Schending artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Bij klagers, Letse onderdanen, heeft een huiszoeking plaatsgevonden in het kader van een opsporingsonderzoek aangaande witwassen en belastingontduiking. De huiszoeking is uitgevoerd met bijstand van (zwaar bewapende) leden van de antiterrorisme eenheid. Klachten over de uitvoering van de huiszoeking in eigen land zijn afgewezen.

Het hof overweegt dat de inzet van zwaar bewapende agenten bij een huiszoeking noodzakelijk kan zijn maar dat gelet op de grote inbreuk die dit op het privé leven van de betrokkene(n) maakt daar wel adequaat en effectieve voorzorgsmaatregelen tegenover moeten staan om misbruik te voorkomen. De voorzorgsmaatregelen zoals in deze zaak toegepast voorzagen niet in een effectieve bescherming van het privé leven van de betrokkenen. Derhalve is sprake van schending van artikel 8 EVRM, de inzet van zwaar bewapende politie stond niet in verhouding tot het beoogde doel.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 januari 2020 – zaak C-623/17 – Privacy International – Grote Kamer – VK - ECLI:EU:C:2020:5 – persbericht – conclusie

Terrorismebestrijding – Bulkcommunicatiegegevens - Privacy

Richtlijn 2002/58/EG. Artikelen 7, 8 en 51 en artikel 52, lid 1 EU Handvest. Artikel 4, lid 2, VEU. Volgens een Engelse rechter hebben de veiligheids- en inlichtingendiensten bulkcommunicatiegegevens nodig om de nationale veiligheid te vrijwaren, op het gebied van terrorismebestrijding, contraspionage en de bestrijding van nucleaire proliferatie. Hij vraagt het Hof om verduidelijking van het arrest van 21 december 2016, Tele2 Sverige en Watson e.a., C-203/15 en C-698/15, dat volgens hem veiligheidsmaatregelen dwarsboomt waardoor de nationale veiligheid van het VK in gevaar wordt gebracht. Ook de Franse Raad van State vraagt het Hof om verduidelijking, met name of het toegestaan is om telecombedrijven de wettelijke verplichting op te leggen om in real time verkeers- en locatiegegevens van welbepaalde personen door te geven. Het

Belgisch Grondwettelijk Hof vraagt of de Belgische wetgeving die voorziet in een algemene verplichting voor de telecombedrijven om de verkeers- en locatiegegevens te bewaren, strookt met EU-richtlijn 2002/58 (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie).

A-G: De middelen en methoden die voor terreurbestrijding worden aangewend, moeten voldoen aan de eisen van de rechtsstaat. De richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie is in beginsel van toepassing wanneer aanbieders van elektronische diensten wettelijk worden verplicht om de gegevens van hun abonnees te bewaren en de overheid er toegang toe te geven, ook al worden die verplichtingen hun opgelegd om redenen van nationale veiligheid. Artikel 4 VEU en artikel 1, lid 3, van richtlijn 2002/58/EG verzetten zich tegen een nationale regeling die een leverancier van een elektronisch communicatienetwerk de verplichting oplegt om aan de veiligheids- en inlichtingendiensten van een lidstaat 'bulkcommunicatiegegevens' te verstrekken die eerst op algemene en ongedifferentieerde wijze zijn verzameld. Subsidiair: De toegang van de veiligheids- en inlichtingendiensten van een lidstaat tot de door de leveranciers van elektronische communicatienetwerken doorgezonden gegevens moet voldoen aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in het arrest van 21 december 2016, Tele2 Sverige en Watson (C-203/15 en C-698/15, EU:C:2016:970).

- A-G HvJ EU: nationale veiligheid geen vrijbrief voor verplichte bewaring en toegang tot persoonsgegevens ([NJB 2020/226](#))
- Advocaat-Generaal: nationale veiligheid geen vrijbrief voor verplichte bewaring en toegang tot persoonsgegevens ([ECER](#))
- Conclusie A-G in privacyzaken ([IEF18957](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 januari 2020 – gevoegde zaken C-511/18 en C-512/18 – La Quadrature du Net e.a. en French Data Network e.a. – Frankrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:6 – persbericht – conclusie

Terrorismebestrijding – Bulkcommunicatiegegevens – Privacy

En in aanvulling op vorige conclusie van AG in zaak C-623/17.

A-G: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in samenhang met de artikelen 7, 8, 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat:

het zich verzet tegen een nationale regeling die, in een context die wordt gekenmerkt door ernstige en aanhoudende bedreigingen voor de nationale veiligheid, en met name door terreurgevaar, aan exploitanten en aanbieders van elektronische communicatiediensten de verplichting oplegt tot algemene en ongedifferentieerde bewaring van de verkeers- en locatiegegevens van alle abonnees, en van de gegevens die het mogelijk maken om de identiteit vast te stellen van de makers van de inhoud die door de aanbieders van deze diensten wordt aangeboden;

het zich verzet tegen een nationale regeling die niet voorziet in de verplichting om de betrokkenen te informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten voor zover deze mededeling het optreden van deze autoriteiten niet in gevaar brengt;

het zich niet verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan in real time verkeers- en locatiegegevens over individuele personen kunnen worden verzameld voor zover deze handelingen worden verricht volgens de procedures voor toegang tot rechtmatig bewaarde persoonsgegevens en met dezelfde waarborgen worden omringd.

- Conclusie A-G in privacyzaken ([IEF18957](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 januari 2020 – zaak C-520/18 – Ordre des barreaux francophones en germanophone e.a. – België – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:7 – persbericht – conclusie

Terrorismebestrijding – Bulkcommunicatiegegevens – Privacy

En in aanvulling op conclusie van AG in zaak C-623/17.

A-G: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in samenhang met de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat:

- het zich verzet tegen een nationale regeling die de operatoren en aanbieders van elektronische communicatiediensten de verplichting oplegt om de verkeers- en locatiegegevens van alle abonnees en gebruikers betreffende alle elektronische communicatiemiddelen op algemene en ongedifferentieerde wijze te bewaren;
- aan het voorgaande niet wordt afgedaan door het feit dat die nationale regeling niet alleen ten doel heeft feiten van al dan niet zware criminaliteit te onderzoeken, op te sporen en te vervolgen, maar ook de nationale veiligheid te waarborgen, het grondgebied en de openbare veiligheid te verdedigen, het verboden gebruik van de elektronische communicatiesystemen te voorkomen, of een andere doelstelling te verwezenlijken als vermeld in artikel 23, lid 1, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- aan het voorgaande evenmin wordt afgedaan door het feit dat de toegang tot de bewaarde gegevens onderworpen is aan nauwkeurig geregelde waarborgen. Het staat aan de verwijzende rechter na te gaan of de nationale regeling waarin de voorwaarden voor die toegang door de bevoegde autoriteiten zijn vastgesteld, de toegang beperkt tot specifieke gevallen waarvan de ernst inmenging noodzakelijk maakt; de toegang afhankelijk stelt van voorafgaand toezicht (behalve in gevallen van spoedeisendheid) door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke bestuurlijke autoriteit, en voorschrijft dat de betrokken personen van die toegang op de hoogte worden gesteld, voor zover dat het optreden van die autoriteiten niet in gevaar brengt.

De artikelen 4 en 6 EU Handvest beïnvloeden de uitlegging van artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in samenhang met de overige reeds genoemde artikelen van het Handvest, niet in die zin dat zij het onmogelijk maken om vast te stellen dat een nationale regeling zoals die in het hoofdgeding onverenigbaar is met het Unierecht.

Een nationale rechterlijke instantie kan, indien het nationale recht dit toestaat, de gevolgen van een regeling zoals die in het hoofdgeding bij wijze van uitzondering tijdelijk handhaven – ook wanneer die regeling onverenigbaar is met het Unierecht – voor zover die handhaving gerechtvaardigd wordt door dwingende redenen in verband met bedreigingen van de openbare veiligheid of de nationale veiligheid waaraan niet het hoofd zou kunnen worden geboden met andere middelen en alternatieven. De gevolgen kunnen niet langer worden gehandhaafd dan strikt noodzakelijk is om een einde te maken aan de onverenigbaarheid met het Unierecht.

 Conclusie A-G in privacyzaken ([IEF18957](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 21 januari 2020 – zaak C-746/18 – Prokuratuur – Grote Kamer – Estland – ECLI:EU:C:2020:18 – conclusie

Privacy - Bewijs door gegevens elektronischecomunicatiediensten - Voorafgaand toezicht - Artikel 52 EU Handvest

Richtlijn 2002/58/EG. Artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52 EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een strafprocedure die is ingeleid tegen H. K. op grond dat zij verschillende diefstallen zou hebben gepleegd, een bankkaart van een andere persoon zou hebben gebruikt en gewelddaden zou hebben gepleegd tegen een betrokkene bij een gerechtelijke procedure. De processen-verbaal op basis waarvan is vastgesteld dat deze strafbare feiten waren gepleegd, zijn opgesteld op basis van met name persoonsgegevens die in het kader van de levering van elektronischecomunicatiediensten waren gegenereerd. De verwijzende rechter twijfelt of de voorwaarden waaronder de opsporingsdiensten toegang hadden tot deze gegevens, verenigbaar zijn met het Unierecht.

Deze twijfels betreffen in de eerste plaats de vraag of de duur van de periode waarvoor de opsporingsdiensten toegang hadden tot de gegevens, een criterium is waarmee kan worden beoordeeld hoe ernstig een dergelijke toegang ingrijpt in de grondrechten van de betrokken personen.

In de tweede plaats wenst de verwijzende rechter te vernemen of de Prokuratuur (openbaar ministerie, Estland), gelet op de verschillende taken die daaraan door de Estse regelgeving zijn

toevertrouwd, een „onafhankelijke” bestuurlijke autoriteit is in de zin van het arrest van 21 december 2016, *Tele2 Sverige en Watson e.a.*

A-G: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest moet aldus worden uitgelegd dat de categorieën van betrokken gegevens en de duur van de periode waarvoor om toegang is verzocht, criteria vormen waarmee de ernst kan worden beoordeeld van de inmenging in de grondrechten die wordt veroorzaakt door de toegang van de bevoegde nationale autoriteiten tot persoonsgegevens die aanbieders van elektronischecomunicatiediensten krachtens een nationale regeling moeten bewaren. Het staat aan de verwijzende rechter om op basis van de ernst van de inmenging te beoordelen of deze toegang strikt noodzakelijk was ter bereiking van het doel om strafbare feiten te voorkomen, te onderzoeken, op te sporen en te vervolgen.

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat niet is voldaan aan de eis dat de toegang van de bevoegde nationale autoriteiten tot de bewaarde gegevens wordt onderworpen aan een voorafgaand toezicht door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke bestuurlijke autoriteit wanneer een nationale regeling bepaalt dat een dergelijk toezicht wordt uitgeoefend door het openbaar ministerie dat als taak heeft het opsporingsonderzoek te leiden, maar ook in rechte kan optreden als openbaar aanklager.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 14 januari 2020 – [zaak C-817/19 - Ligue des droits humains*](#)

Persoonsgegevens van passagiers (PNR) en terrorismebestrijding

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Richtlijn (EU) 2016/681. Richtlijn 2004/82/EG. De verwijzende rechter wil o.a. weten of artikel 23 van de AVG van toepassing is op de PNR-wet. Verder herinnert de verwijzende rechter eraan dat een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet alleen dient te steunen op een voldoende precieze wettelijke bepaling, maar ook moet beantwoorden aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en evenredig moet zijn met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling. De verwijzende rechter merkt op dat de PNR-wet tot doel heeft de openbare veiligheid te verzekeren door een doorgifte van passagiersgegevens en het gebruik van die gegevens in te voeren in het kader van de strijd tegen terroristische misdrijven en zware grensoverschrijdende criminaliteit. Die doelstellingen vormen doelstellingen van algemeen belang die inmengingen kunnen verantwoorden in het recht op eerbiediging van het privéleven en in het recht op bescherming van persoonsgegevens. De verwijzende rechter onderzoekt voorts of die inmengingen voldoende precies, evenredig met en beperkt zijn tot het „strikt noodzakelijke”, rekening houdend met de omvang van de door de PNR-wet beoogde gegevens, en stelt hier vragen over aan het Hof. Met betrekking tot het tweede middel over de uitbreiding van het PNR-systeem tot de vluchten binnen de Europese Unie waardoor indirect grenscontroles heringevoerd zouden worden, stelt de verwijzende rechter dat het doel om illegale immigratie te bestrijden en de controle aan de grenzen te verbeteren beperkt is tot de API-gegevens. De verwijzende rechter heeft twijfels over de uitlegging van de „API-richtlijn” 2004/82 en de geldigheid ervan vanuit het oogpunt van het Handvest en het VWEU en legt dit ook voor aan het Hof. Ten slotte stelt de verwijzende rechter een laatste vraag over de eventuele regeling van de gevolgen van zijn arrest in de tijd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – EVA-HOF – Liechtenstein – 17 januari 2020 – [zaak E-11/19 Adpublisher AG v J*](#) en [zaak E-12/19](#)

Recht van inzage - AVG

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). This request for an advisory opinion concerns the applicability of the GDPR [AVG]. Is a complaint procedure during which the name and address of the complainant remains anonymous permissible under the GDPR? Is the complainant obliged to reimburse the costs of a complaint procedure? If such an obligation is not precluded, how can the recovery of costs be enforced against someone who remains anonymous?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 januari 2020

Good News for Privacy: Mass Processing of Passenger Data Case goes to CJEU (liberties.eu)

The German case is part of a bigger picture: In another case in Belgium, the Belgian Constitutional Court also submitted the Belgian law implementing the PNR Directive to the ECJ. As of now, several national courts have concluded that the PNR Directive is most probably incompatible with the European Charter of Fundamental Rights. Furthermore, the CJEU has already stopped a similar PNR agreement between the EU and Canada with its Opinion 1/15 of 26 July 2017. With the matter referred to the CJEU from several sides, the mass processing of passenger data in the EU might come to an end.

RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Den Haag – 24 december 2019 – ECLI:NL:GHDHA:2019:3539

AVG - Recht om vergeten te worden - Gegevens over civielrechtelijk contactverbod

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Appellant verzoekt om Google te gebieden om zoekresultaten die verwijzen naar bronpublicaties met persoonsgegevens over civielrechtelijke contractverboden te verwijderen op grond van de AVG. Het verzoek wordt afgewezen omdat verwijzing naar deze bronpublicaties strikt noodzakelijk is met het oog op de informatievrijheid van internetgebruikers.

 [PS updates personenschade](#)

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Rotterdam – 21 januari 2020 – ECLI:NL:RBROT:2020:515

Recht op inzage procesdossiers

Artikel 15 AVG. Afwijzing van het verzoek om de Staat te bevelen inzage te verlenen in procesdossiers waarin verzoeker als procespartij betrokken zou zijn geweest. Verzoeker heeft niet zonder meer recht op inzage in of kopieën van de stukken of dossiers als zodanig als daarin zijn persoonsgegevens voorkomen. Wel bestaat een recht op een volledig overzicht, in begrijpelijke vorm, van alle persoonsgegevens. Tevens sprake van misbruik van recht in de zin van artikel 3:13 BW.

NOOT – bij conclusie HvJ 19 december 2020, zaak C- 311/18 Facebook/ Schrems

- A-G: Persoonsgegevens verwerken in derde landen blijft mogelijk op basis van modelcontract ([Europa decentraal](#))
- International data transfers, standard contractual clauses, and the Privacy Shield: the AG Opinion in Schrems II ([European law blog](#))

NOOT – bij HvJ 11 december 2019, zaak C-708/18 TK

The CJEU is Always Watching ([Panopticon](#))

TK was a reference about the installation of CCTV cameras in the common parts of his apartment building, in order to improve security. The focus of the question referred by the Romanian court was, in the view of the CJEU, on whether the inevitable automatic processing carried out by the cameras was “necessary” within the meaning of the first data protection principle, and proportionate under the legitimate interests processing condition.

REGELGEVING EU

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming inzake voorstellen betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van **elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken**, PB C 32 van 31.1.2020

EHRM Factsheet

Personal data protection, December 2020

LITERATUUR

- H.W. Roerdink & C.A.M. van de Bunt, Boetes onder het regime van de AVG, in: *P&I* 2019/247
- T.F. Walree, P.T.J. Wolters, Het recht op schadevergoeding van een concurrent bij een schending van de AVG, in: *Tijdschrift voor Europees en economisch recht*, 2020 nr. 1
- O.S. Nijveld & W. van Steenbergen, 'De rol van de AVG bij klachtbehandeling', *Tijdschrift voor Klachtrecht* 2019/4

OVERIG

- Britse toezichthouder: GDPR [AVG, algemene verordening gegevensbescherming] blijft tijdens transitiefase gelden (SDU)
- Data protection (violations) by default: stakeholder views and new developments in enforcement (ECLB) [o.a. over zaak C-673/17 Planet49]
- The EDPS quick-guide to necessity and proportionality (EDPS)
- Right to information – Guide for authorities when taking fingerprints for Eurodac [van FRA en EDPS], januari 2020 (EDPS)
- Europees privacy-onderzoek naar Google vanwege locatietracking (Europa-nu)
- Technology marches on – Is data protection standing still? (FRA)

WIKI

 [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 – X e.a. t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 3) – 78042/16 – 66158/14 – ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD007804216

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

EHRM – ARREST – 28 januari 2020 – Ali Riza e.a. t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 2) – 30226/10 – 5506/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0128JUD003022610

Turkije moet het systeem voor het beslechten van voetbalgeschillen hervormen.

Artikel 6 EVRM. Het Hof heeft unaniem geoordeeld dat artikel 6 EVRM is geschonden in twee zaken betreffende geschillen in voetbal. Dit wegens een gebrek aan onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het orgaan het Arbitraire Comité van de Turkse Voetbal Federatie, welk orgaan had beslist in zowel een geschil van professioneel voetballer Riza als scheidsrechter Akal, beiden klagers in de onderhavige zaak.

Beide beslissingen zijn naar het oordeel van het Hof niet onderworpen aan een redelijke toetsing. Daarbij is met name de invloed van de Raad van Bestuur, vooral bestaande uit afgevaardigden van voetbalclubs, over de organisatie en het functioneren van het Arbitraire Comité te groot. Ook voorziet de toepasselijke regelgeving niet in voldoende waarborgen om leden van het Arbitraire Comité te beschermen tegen invloeden van buitenaf.

Het Hof concludeert dat Turkije maatregelen moet nemen om de structurele onafhankelijkheid van de Arbitraire Comité te verzekeren.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 - Khodorkovskiy en Lebedev t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 3) - [51111/07](#) - [42757/07](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD005111107

Hof constateert schendingen van rechten van voormalige Yukos-leidinggevenden tijdens tweede proces en wijst verschillende klachten af

Artikel 6 EVRM. Klagers zijn voormalig senior executives bij de oliemaatschappij Yukos. Zij zijn in 2005 veroordeeld voor belastingontduiking en naar strafkolonies gestuurd. In 2009 werden zij geconfronteerd met nieuwe strafrechtelijke vervolging. Een tweede rechtszaak begon in 2009 en eindigde in 2010 in een veroordeling wegens verduistering van olie en het witwassen van illegaal behaalde winst.

Vertrouwelijkheid van advocaat-cliënt relaties - De klagers werden tijdens het proces vastgehouden in een glazen kooi, waardoor hun directe betrokkenheid bij het proces werd verminderd en ze gescheiden waren van hun advocaten, waardoor vertrouwelijk contact onmogelijk was. Het gebruik van die maatregel was een kwestie van routine, niet van veiligheid of gerechtelijke bevelen. Hun rechten om effectief deel te nemen aan het proces en om effectieve juridische bijstand te ontvangen, waren beperkt geweest op een manier die noch noodzakelijk noch evenredig was en derhalve in strijd met artikel 6, § 1 en 3 (c).

Tegenspraakprocedures en getuigenverhoor - Het Hof constateert daarnaast schendingen van artikel 6, § 1 en 3, onder d). De klagers hadden geen getuigen kunnen verhoren voor de vervolging; de rechtbank had geweigerd het grootste deel van het door de verdediging voorgestelde deskundigenbewijs toe te laten; en ze waren niet in staat geweest om de ondervraging van verschillende door hen verzochte getuigen toegewezen te krijgen, zowel in Rusland als in het buitenland. Bovendien constateert het Hof een schending vanwege de weigering van de rechtbank om ontlastend materiaal in het dossier te voegen of om de ontsluiting van ontlastend materiaal te gelasten. Het Hof oordeelt ook dat er sprake is van een inbreuk op artikel 6, lid 1, aangezien de rechtbank zich had gebaseerd op beslissingen die in andere, gerelateerde zaken waren gegeven. Het Hof komt tot een schending van artikel 6, § 1 juncto artikel 6, § 3, onder c) en d), wegens een inbreuk op de garanties van een eerlijk proces.

EHRM - ARREST 16 januari 20202 – Yam t. het VK – persbericht – arrest (niveau 2) - [31295/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0116JUD003129511

Behandeling achter gesloten deuren – Belangenafweging

Artikel 6 EVRM. Klager is beschuldigd van onder andere moord. In het strafproces besloot de rechter een deel van het proces achter gesloten deuren te behandelen, ondanks bezwaren van de verdediging. Het EHRM overweegt dat de beslissing van de rechter is genomen uit oogpunt van nationale veiligheid en om die reden niet gedetailleerd was gemotiveerd. De klager is volledig betrokken geweest bij het plannen van de procedure, hij heeft de beschikking gekregen over alle stukken en hij kon aanwezig zijn bij de hoorzitting. Bovendien heeft de rechter een belangenafweging gemaakt bij het nemen van zijn beslissing. Dit samengenoemen maakt dat geen sprake is van een oneerlijke procedure. Geen schending artikel 6 EVRM.

EHRM - ARREST – 28 januari 2020 - Lovarev e.a. t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) - [10355/09](#) - [14358/11](#) - [12934/12](#) - [76458/12](#) - [25684/13](#) - [49429/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0128JUD001035509

Niet kunnen horen van getuigen ter terechtzitting - Geen schending artikel 6 EVRM

Artikel 6 EVRM. Klagers zijn Russische onderdanen die in de periode 2008-2014 onder andere op grond van getuigenverklaringen zijn veroordeeld voor drugsdelicten. Deze verklaringen waren voorafgaand aan de zitting afgelegd. Klagers hebben aan deze getuigen geen vragen kunnen stellen tijdens de behandeling van hun zaak. De voorafgaand aan de zitting afgelegde verklaringen zijn ter terechtzitting voorgelezen. Dit omdat de betreffende getuigen waren verdwenen; ondergedoken zaten en op een “gezocht-lijst” stonden. Klagers stellen dat de nationale gerechten onvoldoende inspanningen hebben geleverd om de aanwezigheid van de getuigen tijdens de zitting te waarborgen.

Het hof overweegt dat de Russische gerechten terecht tot de overweging zijn gekomen dat er goede redenen waren voor het niet ter terechtzitting verschijnen van de getuigen. Daarbij is de bewezenverklaring gebaseerd op meerdere bewijsmiddelen naast de getuigenverklaringen. Tot slot is er voldoende gelegenheid voor klagers geweest om het aangevoerde bewijs te betwisten. Derhalve geen schending van artikel 6 eerste en derde lid EVRM.

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 10 december 2019 - Kušić e.a. t. Kroatië – persbericht 16.1.20 – beslissing (niveau 3) – 71667/17 – ECLI:CE:ECHR:2019:1210DEC007166717

Een grondwettelijke klacht is een effectieve remedie voor een klacht betreffende niet-effectief - Onderzoek in Kroatië - Nationale rechtsmiddelen

Samenvatting onder: Recht op leven

Psychiatrie en geestelijk gehandicapten

EHRM – ARREST – 21 januari 2020 - Strazimiri t. Albanië – persbericht – arrest (niveau 2) – 34602/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0121JUD003460216

Slechte levensomstandigheden in Albanese detentiecentra en gebrek aan psychiatrische zorg levert strijd op met artikel 3 EVRM - Ontbreken recht op compensatie voor onwettige detentie is in strijd met artikel 5 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 5 EVRM. Klager wordt sinds 2011 vastgehouden in het gevangenisziekenhuis van Tirana. Klager werd in 2008 gearresteerd wegens poging tot moord, maar de rechtbank constateerde dat hij vanwege zijn paranoïde schizofrenie niet strafrechtelijk aansprakelijk kon worden gesteld voor zijn acties en beval een verplichte intramurale behandeling in een medische instelling. Klager heeft in 2014 zijn voortdurende hechtenis betwist en voerde aan dat, aangezien hij noch een veroordeelde was noch in afwachting van zijn proces werd vastgehouden, zijn plaatsing in een penitentiare inrichting in strijd was met het nationale recht en dat hij in een speciale medische instelling moest worden vastgehouden, zoals bevolen door de rechtbank. Hij klaagde ook dat zijn medische behandeling en de omstandigheden van zijn detentie ontoereikend waren. Beide klachten werden als kennelijk ongegrond afgewezen.

Het Hof is van oordeel dat het cumulatieve effect van de verslechterde levensomstandigheden in het gevangeniscentrum van Tirana en onvoldoende psychiatrische zorg neerkomen op een onmenselijke en vernederende behandeling. Er is derhalve sprake van een schending van artikel 3 van het verdrag.

Voorts heeft de CPT herhaaldelijk kritiek geuit op het plaatsen van "personen van ondeugdelijke geest" die waren vrijgesteld van strafrechtelijke verantwoordelijkheid in strafzaken in een gevangenisziekenhuis, terwijl de volksadvocaat had opgemerkt dat een dergelijke praktijk in strijd is met het nationale recht. Bovendien hadden de autoriteiten zich herhaaldelijk beperkt tot de vaststelling dat de familie van klager niet in staat was geweest om passende maatregelen te treffen om voor hem te zorgen, zonder een alternatief te overwegen, zoals hem in een inrichting voor civiele geestelijke gezondheidszorg te plaatsen. Het Hof is er ook niet van overtuigd dat hem passende psychiatrische zorg is verleend. Zijn behandeling is voornamelijk gebaseerd op psychofarmaca en er was maar één psychiater voor 84 patiënten in het gevangenisziekenhuis. Het hof oordeelt daarom dat de voortdurende vrijheidsberoving in strijd is met artikel 5, lid 1.

Het Hof oordeelt tenslotte dat de Albanese wetgeving niet voorziet in een recht op compensatie voor onwettige detentie van personen in de specifieke situatie van klager. Het Hof concludeert derhalve dat klager geen afdwingbaar recht op schadevergoeding heeft, hetgeen in strijd is met artikel 5, § 5.

EHRM – ARREST – 23 januari 2020 – L.R. t. Noord-Macedonië – persbericht – arrest (niveau 2) – [38067/15](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0123JUD003806715

Gehandicapte 8-jarige vastbinden aan bed 'voor zijn eigen veiligheid' vormt een onmenselijke behandeling - Schending artikel 3 EVRM

Artikel 3 EVRM. Klager werd kort na zijn geboorte door zijn ouders verlaten en kreeg een voogd toegewezen. Hij werd gediagnosticeerd met verstandelijke, lichamelijke en spraakbeperkingen. Hij werd in een open zorginstelling voor mensen met fysieke beperkingen geplaatst. Die instelling liet meermaals, ook voorafgaand aan de opname, aan de autoriteiten weten dat zij niet konden zorgen voor personen met verstandelijke beperkingen en dat het personeel niet kon communiceren met klager, die doofstom was. Toen klager acht jaar oud was bezocht de nationale ombudsman de instelling en vond klager vastgebonden aan zijn bed. De autoriteiten stelden vast dat het vastbinden bedoeld was om te voorkomen dat klager wegliep en hemzelf in gevaar bracht. Uit een medisch rapport bleek dat klager erg weinig ontwikkeld was, vooral vanwege onvoldoende stimulatie en behandeling.

EHRM: Klagers voogd en andere autoriteiten waren van meet af aan op de hoogte dat de zorginstelling niet voor klager kon zorgen. Er was echter niets gedaan met de door het personeel geuite zorgen. Kennelijk was er geen alternatief voor het vastbinden van klager overwogen en niet is gebleken dat dit de minst verregaande maatregel was. Die maatregel was gebruikt voor een extreem kwetsbaar persoon als klager, een 8-jarig, gehandicapt en doofstom kind voor een periode van een jaar en negen maanden. Dit had geleid tot verslechtering van zijn situatie blijkens het medische rapport. Schending van artikel 3 EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 3 december 2019 – Maddalozzo t. Zwitserland – persbericht [16.1.20](#) – beslissing (niveau 3) – [19338/18](#) – ECLI:CE:ECHR:2019:1203DEC001933818

Voortgezette psychiatrische detentie van klager waarbij sprake is van een recidiverisico en gevaarlijk gedrag is gerechtvaardigd.

Artikel 3 EVRM. Artikel 5 EVRM. Klager werd voor een poging gewelddadige verkrachting veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van vijf jaren. Hij werd onder meer gediagnosticeerd met een paranoïde persoonlijkheidsstoornis. Na het uitzitten van deze straf werd de voortgezette detentie van klager bevolen. Klager appelleerde bij de nationale instanties tevergeefs tegen het bevel van voortgezette detentie en doet uiteindelijk bij het Hof een beroep op artikelen 3 en 5 EVRM.

Het Hof verklaart de klachten op beide gronden unaniem niet-ontvankelijk en overweegt daartoe het volgende. Ten eerste kreeg klager gedurende de detentieperiode de voor hem geschikte medicatie en zat hij gedetineerd in instellingen, speciaal ingericht voor gedetineerden met speciale stoornissen. Ten tweede merkt het Hof op dat de mogelijkheid tot vrijlating van klager verschillende keren was bekeken, zowel van rechtswege als op verzoek van klager, maar dat hij- gelet op het recidive risico daarvoor niet in aanmerking kwam. Het Hof komt uiteindelijk tot de conclusie dat het bevel van voortgezette psychiatrische detentie was gebaseerd op een redelijke en telkens recente beoordeling van het recidivegevaar.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

HvJ – ARREST – 21 januari 2020 – zaak C-274/14 – Banco de Santander – Grote Kamer – Spanje – ECLI:EU:C:2020:17 – conclusie – arrest

Staatssteun – Vennootschapsbelasting – Ontvankelijkheid van de prejudiciële verwijzing – Definitie 'rechterlijke instantie'

Samenvatting onder: Prejudiciële procedure

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 22 januari 2020 – zaak C-658/18 – UX (Statut des juges de paix italiens) – Italië – ECLI:EU:C:2020:33 – conclusie

Arbeidsvoorwaarden Italiaanse vredesrechter – Recht op jaarlijkse vakantie

Samenvatting onder: Arbeid en sociale zekerheid

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Malta - 24 januari 2020 – zaak C-896/19 – Republika*

Benoeming leden van de rechterlijke macht - Discretionaire bevoegdheid minister-president

Artikel 19, lid 1, VEU. Artikel 47 EU Handvest. De vraag is o.a. of de discretionaire bevoegdheid van de minister-president bij de benoeming van alle leden van de rechterlijke macht, zoals geregeld in de artikelen 96, 96A en 100 van de Grondwet, wordt geacht in overeenstemming te zijn met artikel 19, lid 1, VEU en artikel 47 van het Handvest.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Orbán's Media Empire Unlawfully Given Green Light (liberties.eu)

NOOT – bij HvJ 19 november 2019, gevoegde zaken C-585/18, C-624/18 en C-625/18 A.K. e.a.

- Only a Court Established by Law Can Be an Independent Court (Verfassungsblog)

The judicial independence test laid down by the ECJ, however, may not be entirely fit for the purpose of assessing the lawfulness of courts and judges which are established and appointed on the basis of flawed procedures by bodies arguably violating basic judicial independence requirements as established in EU law. The ECJ appears to limit the required verification under EU law to the issue of independence only. Instead, the reviewing body should, first, check whether the challenged court (judge) is "established by law" and only then, if necessary, follow up on the examination of its independence.

- You Can't Forbid Judges to Think (Verfassungsblog)

The Polish judiciary is split apart. One part adheres to the ruling of the Court of Justice of the EU (CJEU) of 19th November 2019 (combined cases C-585/18, C-624/18 and C-625/18), another does not. The CJEU had ruled about the structural politically dependent composition of the new National Council of the Judiciary (NCJ) and subsequently the newly established Disciplinary Chamber (DC) of Poland's Supreme Court (SC) and provided a test according to which a court should verify whether the legal and factual context of the recent changes in the judiciary in Poland had impacted the right to an independent and unbiased court pursuant to art. 47 of the Charter of Fundamental Rights of the EU. From that moment on, the practice of common courts in Poland began to vary.

NATIONALE (niet) TENUITVOERLEGGING van arrest EHRM 10 maart 2015, Varga t. Hongarije

- Government suspends payment of prison awards with immediate effect (kormany.hu)
- Guest Post on Hungary's Suspension of Pilot Judgment Implementation (ECHRblog)
- Hungarian government suspends enforcement of the Varga pilot judgment (European courts)

ADVIES OSCE [OVSE] over de nieuwe Poolse wet van 20 december 2019 over rechterlijke macht

Urgent Interim Opinion on the Bill Amending the Act on the Organization of Common Courts, the Act on the Supreme Court and Certain Other Acts of Poland (as of 20 December 2019), ([OSCE](#))

This Urgent Interim Opinion was prepared by the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) in response to a request from the Commissioner for Human Rights of Poland received in December 2019.

*With 57 participating States in North America, Europe and Asia, the **OSCE** – the Organization for Security and Co-operation in Europe – is the world's largest regional security organization. The OSCE works for stability, peace and democracy for more than a billion people, through political dialogue about shared values and through practical work that aims to make a lasting difference.

ADVIES Raad van Europa over de nieuwe Poolse wet van 20 december 2019 over rechterlijke macht

Poland- Urgent Joint Opinion on the amendments to the Law on organisation on the Common Courts, the Law on the Supreme Court and other Laws, van de European Commission for democracy through law jointly with the Directorate General of Human Rights and Rule of Law (Venice Commission), 16 januari 2020 ([OCE](#))

EUROPESE COMMISSIE

Polen opnieuw voor EU-Hof gedaagd wegens schending rechtsstaat ([ECER](#))

De Europese Commissie verzoekt het Hof van Justitie om voorlopige maatregelen met betrekking tot de tuchtkamer van het Hooggerechtshof in Polen.

LITERATUUR

Koen Lenaerts, New Horizons for the Rule of Law Within the EU, in: [German law review Volume 21](#)

Demonstratie in Polen

- EU judges join Polish colleagues to protest 'muzzle law' ([Euractiv](#))
- European judges' silent march in Warsaw resonates internationally ([EUpoliticalreport](#))
- De Poolse rechtsstaat staat in brand, dus ging Bossche rechter de straat op ([Brabants dagblad](#))
- Prof. Marc de Werd: Standing up for justice and the justice system is a shared responsibility of European citizens ([ruleoflaw.pl](#))
- Nederlandse rechters lopen mee met stille tocht in Polen ([Europa-nu](#))
- Solidarity with Polish judges as draft bill threatens judicial independence ([fair trials](#))

BLOGS

- 1460 Days Later: Rule of Law in Poland R.I.P. (Part I) ([Verfassungsblog](#))
- 1460 Days Later: Rule of Law in Poland R.I.P. (Part II) ([Verfassungsblog](#))
- European Parliament calls on member states to act on Poland and Hungary ([Euractiv](#))
- Democracy and the rule of law: Failing partnership? ([cer.eu](#))
- French Law is NOT a Model for the Polish Bill on Disciplining Judges ([Verfassungsblog](#))
- The Case of Mr. Junqueras is a Case of Respect of the Rule of Law ([Verfassungsblog](#))
- Spain has a Problem with its Judiciary ([Verfassungsblog](#))
- France expressed concerns on Tuesday with Polish judiciary reform two weeks before president Emmanuel Macron's visit to Poland ([tvn24](#))

- 'Declaration of war': Polish row over judicial independence escalates
- MPs vote through legislation just as top court rules its provisions unlawful ([Theguardian](#))
- Wie rechters onder vuur neemt, vernietigt tegenmacht ([NRC](#))
- Legal chaos descends on Poland ([policito.eu](#))
- Dikastofobie - een gevaarlijke strategie om rechters en de rechtsstaat te intimideren ([European courts](#))
- Dikastophobia - a dangerous populist strategy to prevent judges from controlling government power ([European courts](#))
- 'Framing' van rechters bedreigt onze rechtsstaat, Marc de Werd ([Volkskrant](#))
- Dossier Rechtsstaat in de EU op [website van ECER](#)
- Rule of law in Polen: Europese waarden onder druk ([Europa-nu](#))
- HFHR Submits Brief to Protect Rule of Law in Judicial Appointments ([liberties.eu](#))
- "To be a judge means to be criticized from all sides" ([Volkerrechtsblog](#))
- Judges should be fully insulated from any sort of pressure" ([Verfassungsblog](#))
- A Trial that Wasn't, an Impact that Was ([Verfassungsblog](#))
- Polen, die EU und das Ende der Welt, wie wir sie kennen: ein Interview mit FRANZ MAYER ([Verfassungsblog](#))
- EU Rule of Law Dialogues: Risks – in Context ([Verfassungsblog](#))
- Fact Check: Is there a 'Muzzle Law' for Dutch Judges in the Making? No! ([Verfassungsblog](#))

Twitter

- 🐦 Dutch Judge heeft geretweet Lech Wałęsa Breaking! Vm Pools president Lech Walensa [@PresidentWalesa](#) roept in open brief aan World Economic Forum op om de Poolse rechtsstaat en de rechterlijke macht te beschermen, tegen de (aanvallen van) eigen regering. [#RuleOfLaw](#) [#GlobalJudgeTwitter](#) [#AppellateTwitter](#) [@NVvR](#) [org](#) [@IajUim](#), **Dutch Judge** [@Dutch_Judge](#)
- 🐦 New disciplinary proceedings against 8 Polish judges of the Regional Court in Olsztyn who tried to implement the CJEU guidelines contained in the judgement of 19 November 2019 <http://themis-sedziowie.eu/materials-in-english/communication-of-the-disciplinary-commissioner-of-the-ordinary-court-judges-case-judges-of-the-regional-court-in-olsztyn/> ... (twitter@EuropeanCourts)
- 🐦 Stefaan van der Jeught heeft geretweet EU Court of Justice De Europese Commissie heeft het Hof van Justitie verzocht voorlopige maatregelen te gelasten tegen Polen in verband met de tuchtregeling voor rechters; Commissie had deze stap vorige week aangekondigd. [#cjeu](#) [#RuleOfLaw](#)
- 🐦 [@stefaanvdjeught](#)
- 🐦 [#RuleofLaw](#): the [@EU_Commission](#) has filed an application before the [#ECJ](#) requesting interim measures against [#Poland](#) regarding the new disciplinary regime for judges (C-791/19 R) [@EUCourtpress](#)

WIKI

- 🔗 [Wiki Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 – Soares Campos t. Portugal - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [30878/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD003087816](#)

Schending procedureel aspect van artikel 2 EVRM – Onderzoek niet doeltreffend

Artikel 2 EVRM. Klagers zoon is tijdens een ontgroening van een universiteit op het strand samen met een aantal andere jongeren verdronken in zee. Klager stelt dat de dood van zijn zoon te wijten is aan het ontbreken van een wettelijk kader dat ontgroeningsactiviteiten aan Portugese universiteiten reguleert en voorts dat het onderzoek naar de omstandigheden waaronder zijn zoon is overleden niet effectief is geweest. Het EHRM neemt een schending aan van het procedurele aspect

van artikel 2 EVRM. Het Hof constateert met name dat het strafrechtelijk onderzoek niet heeft voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het verdrag, nu niet in de onmiddellijke nasleep van de tragedie een aantal maatregelen is getroffen, zoals het veiligstellen van bewijsmateriaal en het horen van getuigen. Van het ontbreken van een wettelijk kader of een juridisch vacuüm is geen sprake, nu nationale wetgeving voorziet in strafrechtelijke, civielrechtelijke en disciplinaire maatregelen om overtredingen die het leven van individuen of hun fysieke of psychologische integriteit in gevaar brengen te voorkomen, onderdrukken en te bestraffen. Om deze redenen constateert het Hof geen schending van het materiële aspect van artikel 2 EVRM.

EHRM – ARREST – 14 januari 2020 - Styazhkova t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 3) - 14791/04 - ECLI:CE:ECHR:2020:0114JUD001479104

Onderzoek naar de onmenselijke behandeling en de dood van een soldaat in een legerbasis onvoldoende.

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Klaagsters zoon zat in militaire dienst, toen hij in 2002 dood werd aangetroffen in het legerkamp. Er werden schotverwondingen geconstateerd. Een onderzoek werd gestart en een van de leidinggevendenden bekende dat hij, samen met een andere soldaat, klagers zoon had geslagen toen hij hem slapend had aangetroffen terwijl hij dienst had. In eerste instantie werden deze personen niet strafrechtelijk vervolgd. Later werd alsnog één van hen vervolgd voor het aanzetten tot zelfmoord. Vanwege een pardonregeling werd de vervolging uiteindelijk een jaar later gestaakt.

Klaagster doet bij het Hof een beroep op de artikelen 2 en 3 EVRM. Het Hof oordeelt unaniem als volgt. Ten aanzien van artikel 2 EVRM oordeelt het Hof dat dit artikel niet geschonden is voor wat betreft de vaststelling dat sprake is geweest van zelfmoord, nu deze doodsoorzaak niet onwaarschijnlijk is en er geen bewijs is dat de autoriteiten hadden moeten weten dat klagsters zoon suïcidaal was en maatregelen hadden moeten treffen om dit te voorkomen. Artikel 2 is wel geschonden voor wat betreft het strafrechtelijk onderzoek naar de dood, welk onderzoek niet adequaat noch effectief is geweest en nimmer een alternatief scenario is onderzocht. Ook concludeert het Hof schending van artikel 3 EVRM, omdat klagsters zoon door zijn leidinggevendenden met een geweer was geslagen omdat hij in slaap was gevallen tijdens zijn dienst.

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 10 december 2019 - Kušić e.a. t. Kroatië – persbericht 16.1.20 – beslissing (niveau 3) – 71667/17 - ECLI:CE:ECHR:2019:1210DEC007166717

Een grondwettelijke klacht is een effectieve remedie voor een klacht betreffende niet-effectief - Onderzoek in Kroatië - Nationale rechtsmiddelen

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. De familieleden van klagers werden op 6 februari 1992 doodgeschoten gevonden langs een weg in Kroatië. Een onderzoek volgde. In 2006 werd het overlijden van de familieleden als moord en als oorlogsmisdrijf geclassificeerd. Het onderzoek werd in 2010 overgedragen aan de autoriteiten van Osijek, en meest recent, in maart 2019, aan de autoriteiten van Zagreb. Nog immer is het onderzoek niet voltooid. De klagers zijn van mening dat het onderzoek naar de moord op hun familielieden niet effectief is (geweest).

De hoofdvraag die het Hof moet beantwoorden is of een grondwettelijke klacht een doeltreffend middel is voor klachten over niet-effectieve onderzoeken en of klagers een dergelijke klacht bij de eigen autoriteiten hadden moeten indienen alvorens hun klacht bij het Hof in te dienen. Het Hof komt tot de conclusie dat, nadat Kroatië jarenlang klachten over het ontbreken van een effectief onderzoek niet had onderzocht en tientallen aanvragen tegen dat land bij het Hof werden ingediend, Kroatië tegenwoordig partijen de mogelijkheid biedt om de effectiviteit van onderzoeken ingevolge de artikelen 2 en 3 van het verdrag te toetsen, waarbij de jurisprudentie van het Hof als basis van de beoordeling dient. Onder die omstandigheden en met nadruk op het subsidiaire karakter van haar rol, overweegt het Hof dat de klagers eerst nationaal moeten procederen. Na de beëindiging van de procedure voor het Grondwettelijke Hof in Kroatië, of als die de procedure onredelijk lang zou duren, blijft het klagers vrij staan om hun klachten bij het Hof in te dienen. Het Hof concludeert dat klagers de nationale rechtsmiddelen niet hebben uitgeput, wat betekent dat zij de staat niet de gelegenheid hebben geboden om zaken via het eigen rechtstelsel recht te zetten. Het Hof heeft de klacht derhalve niet-ontvankelijk verklaard.

EHRM - ARREST - 30 januari 2020 - Saribekyan en Balyan t. Azerbeidzjan - persbericht - arrest (niveau 2) - 35746/11 - ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD003574611

Folteringverbod en recht op leven - Autoriteiten aansprakelijk voor dood Armeense man in cel

Artikel 3 EVRM. Klagers zijn de ouders van een Armeense man die op 20-jarige leeftijd werd gearresteerd en bij een militaire politieafdeling in een cel werd opgesloten, waar hij kort daarop dood werd aangetroffen.

EHRM: Azerbeidzjaanse autoriteiten meenden dat de man zichzelf had opgehangen met een bedlaken. De Armeense autoriteiten stelden daarentegen dat hij verwondingen had die erop wezen dat hij was geslagen. Het Armeense onderzoek bevatte foto's en tekeningen, terwijl het Azerbeidzjaanse onderzoek geen ondersteunend bewijs bevatte. Klagers hadden met dat bewijs in beginsel aannemelijk gemaakt dat hun zoon was gestorven als gevolg van geweld door anderen, te weten personeel van de politieafdeling. De Azerbeidzjaanse autoriteiten hadden uitgebreider onderzoek moeten doen en de familie beter moeten informeren. Schending van artikel 2 EVRM.

Uit het Armeense onderzoek bleek letsel aan nieren, borst, onderrug, dij en rectaal- en hoofdletsel, veroorzaakt door een stomp object. Klagers zoon was gemarteld in de vorm van ernstig fysiek geweld tijdens zijn detentie gedurende de laatste dagen van zijn leven. Schending van artikel 3 EVRM.

Sport

EHRM - ARREST - 28 januari 2020 - Ali Riza e.a. t. Turkije - persbericht - arrest (niveau 2) - 30226/10 - 5506/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0128JUD003022610

Samenvatting onder: Procesrecht en recht op eerlijk proces (civiel)

Staatssteun

HvJ - ARREST - 21 januari 2020 - zaak C-274/14 - Banco de Santander - Grote Kamer - Spanje - ECLI:EU:C:2020:17 - conclusie - arrest

Staatssteun - Vennootschapsbelasting - Ontvankelijkheid van de prejudiciële verwijzing - Definitie 'rechterlijke instantie'

Samenvatting onder: Prejudiciële procedure

HvJ - CONCLUSIE A-G KOKOTT - 16 januari 2020 - zaak C-456/18 P - Hongarije/Commissie - ECLI:EU:C:2020:8 - conclusie

Rechterlijke bescherming tegen een voorlopig opschortingsbevel

Artikel 108, lid 2, VWEU. Verordening (EG) nr. 659/1999. In artikel 108, lid 3, VWEU is weliswaar al geregeld dat de lidstaten de betreffende steunmaatregel niet tot uitvoering mogen brengen zodra de onderzoeksprocedure is ingeleid, maar een voorlopig opschortingsbevel van de Commissie maakt het mogelijk om een vereenvoudigde procedure wegens niet-nakoming te voeren, mocht een lidstaat dit toch doen. De Commissie koesterde kennelijk een bijzondere verdenking jegens Hongarije en heeft daarom het voorlopige bevel tegelijk met het inleidingsbesluit uitgevaardigd. In de desbetreffende motivering baseert de Commissie zich in wezen echter enkel op het bestaan en de omvang van de steun.

In dit verband zij beklemtoond dat het onderzoek van de Commissie betrekking heeft op twee belastingwetten (in ruimere zin), die voornamelijk wegens het progressieve tarief ervan als steun worden aangemerkt. Of daarin inderdaad een steunmaatregel als bedoeld in artikel 107 VWEU kan worden gezien, is nog niet uitgemaakt en blijft momenteel omstreden. Toch heeft Hongarije het definitieve besluit van de Commissie in deze zaak (over de steunverlenende aard van beide wetten) naderhand niet betwist, maar richt het zich nog steeds slechts afzonderlijk tegen de voorlopige bevelen. Volgens Hongarije waren deze uitgevaardigd op basis van een beoordelingsfout en waren ze niet voldoende gemotiveerd. Het Gerecht heeft dit in eerste aanleg echter anders gezien en

daarom moet het Hof thans in hogere voorziening beslissen of het Gerecht de inmiddels uitgewerkte voorlopige opschortingsbevelen terecht niet heeft afgekeurd.

A-G: Het arrest van het Gerecht van 25 april 2018, Hongarije/Commissie (T-554/15 en T-555/15), wordt vernietigd. Vastgesteld wordt dat besluit C(2015) 4805 final en besluit C(2015) 4808 final nietig waren voor zover daarbij opschortingsbevelen werden uitgevaardigd.

Strafrecht

EHRM – ARREST – 30 januari 2020 – Vinks en Ribicka t. Letland – persbericht – arrest (niveau 2) – 28926/10 – ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD002892610

Samenvatting onder: Privacy en persoonsgegevens

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 16 januari 2020 – zaak C-615/18 – Staatsanwaltschaft Offenburg – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:9 – conclusie

Betekening strafbeschikking uitgevaardigd tegen niet ingezetene van de lidstaat via gemachtigde – Gevolg niet betekening

Richtlijn 2012/13/EU. Een bestuurder uit Polen is betrokken geweest bij een verkeersongeval op de weg in Duitsland. Op bevel van het OM heeft hij, voor de betekening of kennisgeving aan hem van gerechtelijke stukken in Duitsland, een gemachtigde aangewezen, te weten een persoon gekozen uit het justitieel personeel van de bevoegde plaatselijke rechtbank. Tegen de bestuurder is vervolgens een strafbeschikking uitgevaardigd wegens doorrijden na een ongeval, waarbij een boete en een rijontzegging van drie maanden is opgelegd. De strafbeschikking werd betekend aan de gemachtigde die deze per brief naar de bestuurder in Polen doorstuurde. Het is niet bekend of de bestuurder die brief daadwerkelijk heeft ontvangen. Tegen de strafbeschikking is geen verzet ingesteld, waardoor zij in kracht van gewijsde ging.

Een paar maanden later bleek bij een nieuwe controle langs de openbare weg in Duitsland dat de verdachte een vrachtwagen bestuurde, terwijl de eerder opgelegde rijontzegging nog steeds van kracht was. Bijgevolg werd een strafrechtelijke procedure tegen hem ingeleid wegens het besturen van een voertuig zonder rijbewijs.

De eerste vraag betreft de betekening of kennisgeving in de eerste strafprocedure: staat artikel 6 van richtlijn 2012/13/EU in de weg aan nationale wetgeving krachtens welke een strafbeschikking die is uitgevaardigd tegen een persoon die geen ingezetene is van de betrokken lidstaat, twee weken na de betekening of kennisgeving ervan aan de gemachtigde kracht van gewijsde verkrijgt, terwijl de verdachte niet in kennis is gesteld van de beschikking?

De tweede vraag betreft het gevolg van de (niet-)betekening in de eerste strafprocedure voor de tweede strafprocedure: staat artikel 6 van richtlijn 2012/13 in de weg aan nationale wetgeving die bepaalt dat, wanneer tegen een in het buitenland wonende persoon een strafbeschikking is uitgevaardigd waarvan hij niet in kennis is gesteld, de omstandigheid dat die persoon niet heeft geprobeerd om zich door de gemachtigde te laten informeren over de uitkomst van de procedure, vervolgens kan worden beschouwd als een nalatigheid van zijn kant die hem kan blootstellen aan verdere strafvervolgning?

*A-G: Artikel 6 van richtlijn 2012/13/EU verzet zich **niet** tegen nationale wetgeving volgens welke een strafbeschikking die aan een niet-ingezetene in deze lidstaat wordt opgelegd, kracht van gewijsde verkrijgt na betekening of kennisgeving aan de tot de ontvangst daarvan gemachtigde persoon, zelfs wanneer de verdachte niet op de hoogte is gesteld van de beschikking, op voorwaarde dat: i) de beschikking naar behoren aan de verdachte wordt betekend of ter kennis wordt gegeven zodra hij ervan op de hoogte is, en zijn positie volledig in de vorige toestand wordt hersteld, en ii) de verdachte niet strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld voor het niet naleven van de in de beschikking opgelegde maatregelen, om reden dat hij niet heeft geprobeerd om zich over de uitkomst van de voorafgaande procedure te laten informeren door bedoelde gemachtigde.*

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 21 januari 2020 – zaak C-746/18 – Prokuratuur – Grote Kamer – Estland – ECLI:EU:C:2020:18 – [conclusie](#)

Privacy - Bewijs door gegevens elektronische communicatiediensten - Voorafgaand toezicht - Artikel 52 EU Handvest

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 22 januari 2020 – zaak C-634/18 – Prokuratura Rejonowa w Słupsku – Polen – ECLI:EU:C:2020:29 – [conclusie](#)

Grote hoeveelheden drugs – Strafverzwarende omstandigheid – Individuele beoordeling

Kaderbesluit 2004/757/JBZ. Artikel 49 EU Handvest. *Nullum crimen nulla poena sine lege scripta, praevia, certa et stricta*. De bewoordingen van deze spreuk, waarin een heldere regel en een fundamenteel beginsel tot uitdrukking worden gebracht, namelijk dat zowel het strafbare feit als de straf door de wet moet worden omschreven, blijven niettemin voortdurend uitlegging vereisen. In wezen is de vraag van de verwijzende rechter of een onder het nationale recht vallende situatie waarin het begrip „grote hoeveelheden drugs” – wat krachtens artikel 4, lid 2, onder a), van kaderbesluit 2004/757 als een strafverzwarende omstandigheid wordt gezien – niet door nationale wetgeving, maar door de nationale rechters op grond van een individuele beoordeling wordt bepaald, verenigbaar is met dat kaderbesluit en het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen. Om deze vraag te beantwoorden moet het Hof eerst de vraag bespreken of het bevoegd is om prejudiciële vragen te beantwoorden in gevallen die het bezit van drugs voor persoonlijk gebruik betreffen, een situatie die zich ingevolge artikel 2, lid 2, van het kaderbesluit buiten de werkingssfeer van dit kaderbesluit bevindt, en of het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) hier van toepassing is.

*A-G: Artikel 2, lid 1, onder c), en lid 2, en artikel 4, lid 2, onder a), van kaderbesluit 2004/757/JBZ staan er **niet** aan in de weg dat de lidstaten de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor de strafverzwarende omstandigheid met betrekking tot het bezit van grote hoeveelheden drugs voor de handel, zoals in voormelde bepalingen omschreven, uitbreiden tot drugsbezit dat niet onder de in dat kaderbesluit genoemde strafbare feiten valt.*

De uitlegging van artikel 4, lid 2, onder a), van kaderbesluit 2004/757 in het licht van de beginselen van gelijkheid, non-discriminatie en legaliteit inzake delicten en straffen staat niet in de weg aan een situatie waarin de uitdrukking waarmee het begrip „grote hoeveelheden drugs” wordt omgezet in nationaal recht, niet wordt omschreven door de wetgever, maar wordt verhelderd door middel van uitlegging in de rechtspraak. Met die uitlegging moet de betrokken persoon echter in staat zijn om het bestaan en de omvang van zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid te beoordelen wanneer hij in het bezit van een bepaalde hoeveelheid drugs wordt aangetroffen. Een uitlegging van geval tot geval van dat begrip door de nationale rechters op basis van een criterium dat geen redelijke mate van voorzienbaarheid en zekerheid biedt, is niet verenigbaar met het in artikel 49 EU Handvest neergelegde legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen. Het is aan de nationale rechter om te bepalen of dat inderdaad de situatie is die binnen zijn nationale rechtsorde bestaat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 27 januari 2020 – [zaak C-852/19](#) – [Spetsializirana prokuratura](#)*

Europees onderzoeksbevel in strafzaken

Richtlijn 2014/41. Artikelen 47 en 7 EU Handvest. Artikelen 13 en 8 EVRM. De verwijzende rechter stelt dat richtlijn 2014/41 geen regeling bevat met betrekking tot de aard van de rechtsmiddelen waarmee kan worden opgekomen tegen de uitvaardiging van een EOB. Artikel 14 en overweging 22 van richtlijn 2014/41 gaan uit van het dwingende vereiste om te voorzien in bepaalde rechtsmiddelen tegen de uitvaardiging van een EOB en zien alleen op de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het instellen daarvan. Aangezien het EOB dat in het hoofdgeding aan de orde de doorzoeking van een woning, de inbeslagneming van bepaalde voorwerpen en de dagvaarding van een natuurlijke persoon voor een getuigenverhoor betreft, is artikel 7 van het Handvest van toepassing, dat ziet op het recht op eerbiediging van het privéleven en de woning. Hieruit volgt dat ook artikel 47 betreffende het recht op een doeltreffende voorziening in rechte tegen de bezwarende handelingen ten aanzien van de betrokken persoon toepassing vindt. Daarnaast is ook de rechtspraak van het EHRM van

toepassing aangezien volgens artikel 1, lid 4, en overweging 18 van de richtlijn de verplichting tot eerbiediging van de grondrechten geldt als neergelegd in artikel 6 VEU, waarvan lid 2 naar het EVRM verwijst. De vraag is of een nationale regeling die niet voorziet in enig rechtsmiddel tegen de uitvaardiging van een EOB, verenigbaar is met artikel 14 en overweging 22 van richtlijn 2014/41, artikelen 47 en 7 van het Handvest en artikelen 13 en 8 EVRM.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 31 januari 2020 – zaken C-845/19 en C-863/19 Okrazhna prokuratura - Varna e.a.*

Bevriezing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie
Richtlijn 2014/42/EU. 1) Is de richtlijn van toepassing op een strafbaar feit, dat door een Bulgaarse burger op het grondgebied van Bulgarije is gepleegd, waarbij ook de mogelijke economische opbrengst in Bulgarije is verworven en zich daar bevindt? (2) Zo ja, wat moet worden verstaan onder het begrip „economisch voordeel dat [...] niet rechtstreeks uit een strafbaar feit is verkregen” als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de richtlijn? (3) Is een nationale regeling waarin niet is voorzien in de confiscatie van een dergelijk economisch voordeel in strijd met de richtlijn? (4) Is een situatie waarin wordt gesteld dat de mogelijkerwijs aan confiscatie onderworpen opbrengst aan een derde toebehoort, in strijd met artikel 47 van het Handvest?

NOOT – bij EHRM 3 december 2019, Parmak en Bakir t. Turkije

The Turkish Judiciary's Violations of Human Rights Guarantees ([Verfassungsblog](#))

On 3 December 2019, the European Court of Human Rights (ECtHR) ruled in the case of Parmak & Bakir v Turkey that the Turkish judiciary's interpretation of the offence of membership of an armed terrorist organization violated Article 7 of the European Convention on Human Rights, being the absolute right to no punishment without law. Although the case deals with incidents from 2002, it shows how Turkey's post-coup terrorism trials violate Turkey's obligations under the ECHR

LITERATUUR

Sancties 2020/2 - Lensing, J.A.W. - 13-1-2020

Wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging in verband met vrijheidsbenemende sancties: enkele uitspraken van het Hof van Justitie van de EU

REGELGEVING EU

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming inzake voorstellen betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van **elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken**, PB C 32 van 31.1.2020

BREXIT

Brexit and its consequences for cooperation in criminal matters ([European law blog](#))

OVERIG

- Jurisdictions across Europe struggling with the presumption of innocence ([fair trials](#))
- La comparution dans un box vitré : quelques précisions de la CEDH ([Libertés chéris](#))

Terrorisme (s)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 januari 2020 – zaak C-623/17 – Privacy International – Grote Kamer – VK – ECLI:EU:C:2020:5 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

OVERIG

Criminalising the possession of “terrorist propaganda”: a human rights analysis ([UK human rights blog](#))

Toegang tot documenten (B-S)

EHRM – ARREST – 30 januari 2020 – Studio Monitori e.a t. Georgië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [44920/09](#) – [8942/10](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD004492009

Toegang tot het dossier in een strafzaak

Artikel 10 EVRM. Klaagster is werkzaam als onderzoeksjournalist bij Studio Monitori. In 2007 vroeg ze de griffie van de rechtbank om toegang tot het dossier in een strafzaak, zonder hiervoor een reden op te geven. De griffie verwierp haar verzoek en citeerde bepalingen betreffende geclassificeerde onderzoeksinformatie en de noodzaak van toestemming van de man die in de zaak was veroordeeld om zijn persoonlijke gegevens vrij te geven.

Het Hof herhaalt dat artikel 10 geen recht op toegang tot dergelijke informatie verleent en de regering niet verplicht is om deze informatie te verlenen, maar dat een dergelijk recht of verplichting zou kunnen ontstaan als de openbaarmaking door een rechtbank is gelast of wanneer toegang tot de informatie van wezenlijk belang is voor het recht op vrijheid van meningsuiting. Het Hof moet met vier criteria rekening houden bij het beantwoorden van de vraag of de weigering tot verstrekking van informatie in strijd is met artikel 10, namelijk: (1) het doel van het informatieverzoek; (2) de aard van de gevraagde informatie; (3) de rol van de persoon die de informatie vraagt en zijn/haar rol bij het ontvangen ervan en de verspreiding ervan onder het publiek; en (4) of de informatie beschikbaar is (*Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary*). De journalistieke rol van klaagster betekent dat haar status onmiskenbaar verenigbaar is met haar verzoek. Haar verzoek voldoet echter niet aan de eerste van de vier criteria, omdat zij niet heeft aangegeven waarom zij toegang tot de informatie nodig had, zelfs niet toen de griffie daarom had verzocht. Bovendien had het onderzoeksproject waaraan ze werkte voltooid kunnen worden zonder de desbetreffende informatie en was de informatie dus niet essentieel voor de effectieve uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting. Het Hof concludeert dat er geen sprake is van schending van het verdrag.

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-175/18 P – PTC Therapeutics International/EMA – ECLI:EU:C:2020:23 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Toegang tot documenten Europees geneesmiddelenbureau

Samenvatting onder: [Gezondheid en geneesmiddelen](#)

HvJ – ARREST – 22 januari 2020 – zaak C-178/18 P – MSD Animal Health Innovation en Intervet international/EMA – ECLI:EU:C:2020:24 – persbericht – conclusie – arrest

Toegang tot documenten Europees geneesmiddelenbureau

Samenvatting onder: Gezondheid en geneesmiddelen

Vennootschapsrecht

HvJ – ARREST – 30 januari 2020 – zaak C-394/18 – I.G.I. – Italië – ECLI:EU:C:2020:56 – conclusie – arrest

Vennootschappen – Splitsingen – Actio pauliana

Richtlijn 82/891/EEG. De actio pauliana kan in het vennootschapsrecht een rol spelen teneinde schuldeisers van een vennootschap, in het bijzonder bij een herstructurering daarvan, te beschermen. Toch lijkt het gebruik ervan in dit bijzondere geval niet voor de hand te liggen – wegens de samenloop met de Unierechtelijke instrumenten voor de bescherming van schuldeisers – en in zekere zin het voortbestaan van een reeds effectieve herstructureringsoperatie in twijfel te kunnen trekken. Dat laten de twee prejudiciële vragen zien, die de verwijzende rechter in deze zaak in de context van een splitsing stelt en die het Hof in de gelegenheid stellen om zich voor het eerst uit te spreken over de artikelen 12 en 19 van de Zesde richtlijn (82/891/EEG).

Kunnen de schuldeisers van de gesplitste vennootschap van wie de vorderingen zijn ontstaan vóór de splitsing, maar die het rechtsmiddel van verzet (dat is ingevoerd ter uitvoering van artikel 12 van de Zesde richtlijn) niet hebben aangewend, de vordering tot vernietiging [of actio pauliana] instellen nadat de splitsing tot stand is gebracht, teneinde de splitsing jegens hen onverbindend te laten verklaren en dus in hun verhaalsmogelijkheden bevoorrecht te worden ten opzichte van de schuldeisers van (een van) de verkrijgende vennootschap(pen) alsmede voorrang te krijgen boven de vennoten van bedoelde vennootschap(pen)?

Heeft het begrip ‚nietigheid‘ als bedoeld in artikel 19 van de Zesde richtlijn uitsluitend betrekking op de rechtsovereenkomsten waarmee aan de splitsingshandeling de geldigheid kan worden ontnomen of ook op die welke, zonder dat zij de geldigheid eraan ontnemen, ertoe leiden dat wordt vastgesteld dat de splitsingshandeling relatief onverbindend is of dat zij niet kan worden tegengeworpen?”

Hof: Artikel 12 van de Zesde richtlijn (82/891/EEG), gelezen in samenhang met de artikelen 21 en 22 van richtlijn 82/891, verzet zich er niet tegen dat de schuldeisers van een gesplitste vennootschap wier vorderingen dateren van vóór de splitsing, een actio pauliana instellen nadat de splitsing van kracht is geworden, hoewel zij de overeenkomstig dit artikel 12 in het nationale recht vastgelegde beschermingsinstrumenten niet hebben aangewend, teneinde de splitsing jegens hen overbindend te laten verklaren en executie- of bewarende maatregelen te treffen aangaande de activa die aan de nieuw opgerichte vennootschap zijn overgedragen.

Artikel 19 van richtlijn 82/891, dat voorziet in de regeling inzake nietigheid van splitsingen, gelezen in samenhang met de artikelen 21 en 22 van richtlijn 82/891, verzet zich er niet tegen dat de schuldeisers van de gesplitste vennootschap nadat de splitsing van kracht is geworden een actio pauliana instellen die de geldigheid van die splitsing niet aantast maar het enkel mogelijk maakt dat de splitsing niet aan deze schuldeisers kan worden tegengeworpen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 30 januari 2020 – zaak C-882/19 – Sumal*

Doctrines van economische eenheid – Mededinging – Aansprakelijkheid voor schade als gevolg van kartel – Moeder- en dochtermaatschappij

Artikel 101 VWEU. Verzoekster, heeft een rechtsovereenkomst ingesteld tegen verweerder, ter vergoeding van de schade ontstaan door een inbreuk op de mededingingsregels waarvan zij die onderneming beschuldigt. Het geding heeft met name betrekking op de vraag of een dochteronderneming van een bij een kartel betrokken onderneming verwerende partij kan zijn, wanneer die dochteronderneming geen partij was bij de bestuursrechtelijke procedure die eerder bij de Commissie is gevoerd. Rechtvaardigt de in de rechtspraak van het Hof ontwikkelde doctrine van

de economische eenheid de uitbreiding van de aansprakelijkheid van de moedermaatschappij tot de dochteronderneming? Zo ja, aan welke voorwaarden zou hierbij moeten worden voldaan?

ROADMAP

Non-financial reporting by large companies (updated rules), 30 januari 2020 - 27 februari 2020 ([EC](#))

Verkiezingen

EHRM – ARREST 20 januari 2020 - Magyar Kétfarkú Kutya Párt t. Hongarije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [Grote Kamer](#) - [201/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0120JUD000020117

Voorzienbaarheid wettelijke regeling – Schending artikel 10 EVRM

Artikel 10 EVRM. Klager betreft een politieke partij. De partij heeft een mobiele applicatie ontwikkeld waarin kiezers anoniem foto's konden plaatsen van hun stembiljet voor een referendum. Na een klacht van een particulier heeft de Nationale Verkiezingscommissie de partij beboet, omdat de applicatie de regels van onder andere het stemgeheim had overtreden. De klager stelt dat zijn recht op vrijheid van meningsuiting is geschonden. Het EHRM constateert dat de klager op basis van de nationale verkiezingswetgeving is beboet en dat deze verkiezingswetgeving onvoldoende nauwkeurig was beschreven, waardoor het risico van willekeur bestond. Schending artikel 10 EVRM. rechter.

 "Gelenkte Democratie" und der Protest der Gelenkten ([Verfassungsblog](#))

Vervoer (B)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 22 januari 2020 – [zaken C-870/19 en C-871/19](#) [Prefettura Ufficio territoriale del governo di Firenze e.a.*](#)

Tachograaf in het wegvervoer – Gevolgen niet getoonde registratiebladen – Eén boete?

Verordening 3821/85. Verweerder, is een bestuurder aan wie 24 inbreuken op artikel 19 van wet nr. 727/1978 ten laste waren gelegd, waarvoor meerdere processen-verbaal zijn opgemaakt, omdat hij registratiebladen van de tachograaf niet heeft getoond. Is een bestuurder die op grond van artikel 15, lid 7, van de verordening, tijdens een controle registratiebladen van meerdere dagen moet tonen, gehouden tot één gedraging met als gevolg dat een enkele inbreuk wordt gemaakt en slechts één boete wordt opgelegd, of laat deze bepaling toe, dat evenveel inbreuken worden vastgesteld en evenveel sancties worden opgelegd als het aantal dagen waarvan de registratiebladen niet zijn getoond?

REGELGEVING EU - Wijziging verordening 1071/2009 en verordening 1072/2009

Mobiliteitspakket I:

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 1071/2009 en Verordening (EG) nr. 1072/2009 teneinde ze aan te passen aan ontwikkelingen in de sector, Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 561/2006 wat betreft de minimumeisen voor maximale dagelijkse en wekelijkse **rijtijden**, minimumonderbrekingen en dagelijkse en wekelijkse **rusttijden**, en Verordening (EU) nr. 165/2014 wat betreft positionering door middel van **tachografen**

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2006/22/EG wat betreft de handhavingsvoorschriften en tot vaststelling van specifieke regels met betrekking tot Richtlijn 96/71/EG en Richtlijn 2014/67/EU wat betreft de **detachering van bestuurders** in de wegvervoersector ([Raad](#))

Vrijheid van meningsuiting (s)

EHRM – ARREST – 16 januari 2020 – Magosso en Brindani t. Italië – persbericht – arrest (niveau 3) – [59347/11](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0116JUD005934711](#)

Vrijheid van meningsuiting – Journalist en uitgever veroordeeld wegens laster vanwege citaten in artikel

Artikel 10 EVRM. Journalist T. is in 1980 vermoord door linkse extremisten. In 2004 schreef de eerste klager, eveneens journalist, een artikel genaamd 'T. had gered kunnen worden'. Daarin nam klager onder meer uitspraken op van een voormalige brigadier van de anti-terrorisme-eenheid, inhoudende dat enkele maanden voor de moord informatie was binnengekomen over een mogelijk geplande aanval op T. Beide klagers (de journalist en de uitgever) werden veroordeeld tot geldboetes en het betalen van schadevergoeding wegens laster jegens enkele personen die genoemd werden in het artikel.

EHRM: Het artikel gaat over een zaak van algemeen belang, namelijk gebeurtenissen in de recente Italiaanse geschiedenis en de mogelijke invloed van vrijmetselarij op de Italiaanse instituten. Bij journalistiek op basis van interviews moet onderscheid gemaakt worden tussen uitingen van de journalist en citaten van anderen. De nationale rechter had dat onderscheid niet gemaakt. De klagers hadden een groot aantal documenten en bewijsmiddelen om het artikel een degelijke feitelijke basis te geven. Met het verstrijken van de tijd – bijna 25 jaar – werd het lastiger om de feiten waarover de verklaringen gingen te bewijzen en de schade aan de gestelde slachtoffers van smaad zou waarschijnlijk verdwijnen. De nationale rechter heeft onvoldoende redenen gegeven voor het van de hand wijzen van de informatie die de klagers hebben aangedragen. Schending van artikel 10 EVRM.

EHRM – ARREST 20 januari 2020 – Magyar Kétfarkú Kutya Párt t. Hongarije – persbericht – arrest (niveau 1) – Grote Kamer – [201/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0120JUD000020117](#)

Voorzienbaarheid wettelijke regeling – Schending artikel 10 EVRM

Samenvatting onder: [Verkiezingen](#)

EHRM – ARREST – 30 januari 2020 – Studio Monitori e.a t. Georgië – persbericht – arrest (niveau 2) – [44920/09](#) – [8942/10](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0130JUD004492009](#)

Samenvatting onder: [Toegang tot documenten](#)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Orbán's Media Empire Unlawfully Given Green Light ([liberties.eu](#))

Vrijheid van vereniging

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 14 januari 2020 – zaak C-78/18 – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1](#) – persbericht – conclusie

Niet – nakoming – Hongaarse verenigingen – Donaties uit het buitenland – Kapitaalverkeer

Artikel 63 VWEU. Artikel 65 VWEU. Artikelen 7, 8 en 12 EU Handvest. Een Hongaarse wet uit 2017 legt civielrechtelijke organisaties die financiële steun ontvangen uit het buitenland nieuwe verplichtingen op inzake registratie, aangifte, transparantie en publiciteit, en voorziet bovendien in de mogelijkheid tot het treffen van sancties jegens organisaties die niet aan die verplichtingen voldoen. Volgens de Commissie is de Hongaarse wet in strijd met het EU-recht (vrijheid van vereniging, recht op privacy en het vrij verkeer van kapitaal). Zij heeft een inbreukprocedure tegen Hongarije ingesteld.

A-G: De nieuwe verplichtingen die Hongarije heeft opgelegd aan civielrechtelijke organisaties die donaties uit het buitenland ontvangen zijn niet verenigbaar met EU-recht. Deze verplichtingen schenden het vrij verkeer van kapitaal en een aantal andere fundamentele rechten.

- Hungarian Anti-Civil Society Law Takes a Blow in Luxembourg (liberties.eu)
- The Hungarian "Lex NGO" before the CJEU: Calling an Abuse of State Power by its Name ([Verfassungsblog](#))

NOOT - bij EHRM 19 november 2019, Abdyusheva e.a. t. Rusland

Abdyusheva and Others v. Russia: a Sadly Missed Opportunity ([strasbourgobservers](#))

On November 26. 2019, the ECtHR issued a 6 to 1 judgment finding that Russia had not breached the right of the complainants when it denied them access to methadone and buprenorphine (these two medicines are hereafter abbreviated to M/B) for treating their duly diagnosed opioid dependence syndrome (ODS).

NOOT - bij EHRM 19 november 2019, Razvozzhayev t. Rusland and Oekraïne en Udaltsov t. Rusland

Peaceful assembly' and the question of applicability of Article 11 ([Strasbourg observers](#))

The case of Razvozzhayev v. Russia and Ukraine and Udaltsov v. Russia[1] concerned the conviction of two men for organising "mass disorder" in a political rally at Bolotnaya Square in Moscow on 6 May 2012. The rally was held to protest against the alleged 'abuses and falsifications' in the elections to the State Duma and the presidential elections. This political rally has been at the centre of several earlier cases dealt with by the European Court of Human Rights (ECtHR), such as Frumkin v. Russia, Yaroslav Belousov v. Russia, Barabanov. Russia, Polikhovich v. Russia and Stepan Zimin v. Russia.

Witwassen (s)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – EVA-Hof – 9 januari 2020 – zaak E-10/19 - Bergbahn Aktiengesellschaft Kitzbühel v Meleda Anstalt*

Adequate informatie

Richtlijn (EU) 2015/849. Vierde en Vijfde anti-witwasrichtlijnen. Does it suffice if a legal person, which is the beneficial owner of another legal person, merely communicates to the latter its own beneficial owner or must, in addition, the underlying documents such as articles of association, etc. also be produced, in order to ensure that the legal person obliged pursuant to Article 30(1) of the Fourth and Fifth Anti-Money Laundering Directives has fulfilled its obligations to obtain adequate information?

Deel II - Algemeen

Algemeen

- Benoemingen bij het Hof van Justitie van de EU: zesde activiteitenverslag van artikel 255-comité gepubliceerd ([Comite 255](#))
- Initiatiefwetsvoorstel over opnemng EU-lidmaatschap in de Grondwet ([ECER](#))
- Kroatisch voorzitterschap van de Raad van de EU ([ECER](#))
- Alles wat je doet, eet, ziet, hoort en aanraakt, wordt beïnvloed door deze man ([AD](#))

Marc van der Woude is sinds kort president van het Gerecht van de Europese Unie. De van oorsprong Friese rechtenstudent werd een invloedrijke Nederlander die met passie vertelt over zijn vak.

Cursus en opleiding

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Raad van Europa- Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
26 feb 2020	RECHTSSTAAT	Narrow Authority of the Court of Justice of the EU on the democratic backsliding in Poland and Hungary Institute for the Study of European Laws (ISEL), Guest Speaker: Dr Pola Cebulak, University of Amsterdam, Chair/Discussant: Dr Joelle Grogan, Middlesex University London, Admission Price: Free to enter

Datum	Onderwerp	Titel
12 maart 2020	RECHTSSTAAT	NJCM-lustrumcongres: 'Onder populistisch vuur. Als zelfs de rechtsstaat niet meer vanzelfsprekend is', Van 10.00 tot 16.00 uur met aansluitend een borrel, inloop vanaf 09.30 uur De Balie, Kleine-Gartmanplantsoen 10 Amsterdam
16 maart 2020	AANBESTEDING EN MEDEDINGING	Themabijeenkomst Aanbestedings- & Mededingingsrecht Kartelschade van de Expertgroep Aanbestedings- en Mededingingsrecht van de hoven, 14.30 – 16.30 uur (inloop vanaf 14u), locatie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden Tijdens de themabijeenkomst zal Sylvia Evers, raadsheer van Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, een inleiding houden over het verhaal van kartelschade waarin aan de hand van recente Europese en nationale jurisprudentie onder meer de volgende onderwerpen aan bod zullen komen: • dwingende bewijskracht en bewijsvermoedens uit de Richtlijn en de Nederlandse implementatiewet • ondernemingsbegrip: wie is aansprakelijk? • rol van de (economische) deskundige bij de vaststelling van de schade. Het is uitdrukkelijk de bedoeling om na de inleiding ervaringen op dit gebied uit te wisselen. Er zijn maximaal 20 plaatsen beschikbaar en deelname is kosteloos. De rechtspraak kent aan deze themabijeenkomst 3 PE-punten toe. Mocht u aan deze themabijeenkomst willen deelnemen, dan verzoeken wij u vriendelijk een mail te sturen naar de secretaris van de Expertgroep Aanbestedings- en Mededingingsrecht van de hoven, J.Burggraaff@rechtspraak.nl
17 maart 2020	LHBT	Pride versus prejudice: LGBTI people in the EU today, FRA en Europese Commissie, Brussel, FRA will present findings from its LGBTI survey. It was the biggest ever EU-wide survey on LGBTI hate crime and discrimination.
20 maart 2020	ASIEL & MIGRATIE	Actualiteiten jurisprudentie Hof van Justitie EU***, Stichting migratierecht, 12.30 uur tot 17.15 uur (12.00 uur inloop met lunch; 12.30 uur aanvang), Utrecht, In de Driehoek
26 en 27 april 2020	FISCAAL	SAVE THE DATE: European Tax Judges Conference in Cologne, Further informations will follow via www.eutjc.eu
20-23 mei 2020	EUROPEES	NVVR - Congres van de Internationale Federatie van Europees Recht (FIDE) (dat na bijna veertig jaar weer in Nederland plaatsvindt). Den Haag Hoofdsprekers: Koen Lenaerts, Marc van der Woude, Frans Timmermans en Laura Kövesi. Voor meer informatie over het congres: https://fide2020.eu/. In diverse werkgroepsessies komen de centrale onderwerpen van het congres thematisch aan bod, te

Datum	Onderwerp	Titel
		weten (i) de nationale rechter en de handhaving van het Europees recht, (ii) de praktijk van het nieuwe Europese gegevensbeschermingsrecht en (iii) het Europese mededingingsrecht en de digitale economie.
29 en 30 okt 2020	RECHTSSTAAT	Rule of Law from Below, Utrecht University's Montaigne Centre for the Rule of Law and Administration of Justice, met het Netherlands Institute of Human Rights (SIM)

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof \(ECER website\)](#)
- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Arresten, conclusies, einduitspraken

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL rechter	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
30.1.20	C-156/17	Köln-Aktienfonds Dekas	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:342		arrest	
24.1.20	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127			ECLI:NL:HR:2020:19 ECLI:NL:HR:2020:17 ECLI:NL:HR:2020:18
22.1.20	C-814/18	Ursa Major Services	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:662		arrest	

14.1.20	C-680/17	Vethanaya gam e.a	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187			ECLI:NL:RBDHA:2020:694
---------	--------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	--	--	--	--

Prejudiciële verwijzingen

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ arrest
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten			
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie			
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht			
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 2 (februari)

7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekkende middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Onerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Onerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 - ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevings-vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoon-zicht	
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			

2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	arrest 14.11.19 conclusie 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	arrest 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737	Schengengrenscore	C-380/18	A.P.	arrest 12.12.19 conclusie 11.7.19
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrenscore	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	arrest 12.12.19 Conclusie C-381/18 en C-382/18 11.7.19
5.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheers-groep Texel	arrest 19.12.19 conclusie 26.6.19

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 2 (februari)

9.5.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	conclusie 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	conclusie 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	arrest 11.4.19
19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Einduitspraak 8.11.19 Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Arrest 19.12.19 Conclusie 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Arrest 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG advies einduitspraak 14.11.19 Arrest 19.9.19

						conclusie 26.3.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak 29.11.19 Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	arrest 2.5.19 conclusie 19.12.18

4.10.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	Beschikking 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	arrest 22.12.17 conclusie 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	arrest 24.6.19 conclusie 27.11.18
27.9.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	arrest 2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019

4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigingsrichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	arrest 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmid-delenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19 conclusie 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezins- hereniging; termijn	C-380/17	K en B	arrest 7.11.18 conclusie 27.6.18
15.6.17	Rb Noord- Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	arrest 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	Arrest 12.9.19 conclusie 29.11.18
24.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kenteken-bewijzen	C-326/17	RDW	arrest 24.1.19 conclusie 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	arrest 13.11.18 conclusie 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3355	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17
17.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1259 ECLI:NL:RVS:2017:1260	Milieu; habitatrichtlijn	C-293/17 C-294/17	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu;	arrest 7.11.18

					Werkgroep behoud de Peelen	conclusie 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:849	SZ	C-272/17	Zyla	arrest 23.1.2019 conclusie 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18
10.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	arrest 7.11.2018 conclusie 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	arrest 5.7.18 conclusie 13.6.18
19.4.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	Arrest 12.3.19 conclusie 12.7.18
29.3.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktienfonds Deka	Arrest 30.1.20 Conclusie 5.9.19 Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest

						13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:873</u>	Asiel	C-47/17	X	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:440</u>	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2834</u>	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:12824</u>	Asiel & migratie	<u>C-550/16</u>	A en S	<u>arrest</u> 14.4.2018 <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2016:4101</u>	SZ	<u>C-551/16</u>	Klein Schiphorst	<u>arrest</u> 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2195</u>	invoerrechten kippenvlees	<u>C-522/16</u>	X	<u>arrest</u> 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5710</u>	EAB	<u>C-477/16</u> PPU	Kovalkovas	<u>arrest</u> 10.11.16 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5206</u>	EAB	<u>C-452/16</u> PPU	Poltorak	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5207</u>	EAB	<u>C-453/16</u> PPU	Özgelik	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:1866</u>	btw	<u>C-463/16</u>	Stadion Amsterdam	<u>arrest</u>

						18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschaps- belasting	C-399/16	X NV	arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017

						<u>conclusie</u> 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:133</u>	douane	<u>C-59/16</u>	The Shirtmakers	<u>arrest</u> 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (oktober 2019) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

In 2018 zijn 429 klachten tegen NL in behandeling genomen.

In 2018 is er in totaal op 462 klachten tegen NL een beslissing genomen of een arrest gewezen: Op 429 klachten is beslist door een Single Judge; op 27 klachten door een Comité en op 2 klachten door een Kamer-formatie. In 4 zaken is een arrest gewezen.

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	<u>23192/15</u>	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	<u>29593/17</u>	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten – Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	<u>37617/10</u>	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR	Hoge Raad 21.3.2017

							prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
El Khalloufi v. the Netherlands	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud v. the Netherlands	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	
Magassouba v. the Netherlands	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	
Ahmed Sheek v. the Netherlands	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E. v. the Netherlands	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. and Others v. the Netherlands	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi and Yaghubi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani and Khawati v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla v. the Netherlands	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen v. the Netherlands	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006

A.I. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	Rb Den Haag <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo v. the Netherlands	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A. v. the Netherlands	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake and Camara v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N. v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer v. the Netherlands	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré v. the Netherlands	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. and M.M. v. the Netherlands	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo v. the Netherlands	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-

Soumah v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci v. the Netherlands	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good v. the Netherlands	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi v. the Netherlands	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
V.A. e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R.	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. and Others	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire and Others	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M.	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Burando Holding B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Port Invest B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)

Janssen de Jong Groep B.V. and Others v. the Netherlands	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb
N.K. v. the Netherlands	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X v. the Netherlands	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen v. the Netherlands	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. and Others v. the Netherlands	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane v. the Netherlands	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. and Others v. the Netherlands	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah and others v. the Netherlands	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé v. the Netherlands	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberghe and Others v. the Netherlands	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. and T.K.M. v. the Netherlands	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword v. the Netherlands	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake v. the Netherlands	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang - Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt v. the Netherlands	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink v. the Netherlands	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah v. the Netherlands	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé v. the Netherlands	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B. v. the Netherlands	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. v. the Netherlands	28.07.2016	43462/16	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleden	-

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 2 (februari)

Keskin v. the Netherlands	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes v. the Netherlands	13.11.2014	<u>25402/14</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13